

ผลการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นที่มีต่อความสามารถด้านการพูด
สื่อความหมายของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลยางชุมน้อย
(หน่วยคุรุราษฎร์รังสรรค์) จังหวัดศรีสะเกษ

นางชลิลา บุษบงก์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2554

**The Effects of Local Animals Survey Playing Activities on Communicative
Speaking Ability of Preschool Children at Anuban Yangchum Noi
(Nuay Kururasrungsun) School in Si Sa Ket Province**

Mrs. Chalinla Budsabong

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2011

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นที่มีต่อความสามารถด้าน
การพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลยางชุมน้อย
(หน่วยคุรุราษฎร์รังสรรค์) จังหวัดศรีสะเกษ

ชื่อและนามสกุล นางชลิลา บุญบงก์

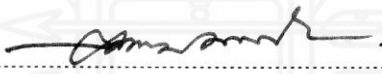
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

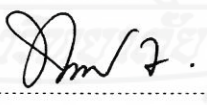
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา มัคคสมัน

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2555

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา มัคคสมัน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญศรี พรหมมาพันธุ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษา คันทวีอิสระ ผลการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นที่มีต่อความสามารถ
ด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลยางชุมน้อย
(หน่วยคุรุราษฎร์รังสรรค์) จังหวัดศรีสะเกษ

ผู้ศึกษา นางชลิตลา บุษบงก์ รหัสนักศึกษ 2512103207 **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(หลักสูตรและการสอน) **อาจารย์ที่ปรึกษา** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา มัคคสมัน
ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดสื่อความหมาย
ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น

กลุ่มตัวอย่างคือเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลยางชุมน้อย
(หน่วยคุรุราษฎร์รังสรรค์) จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 22 คน ได้มา
โดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แผนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นและ
แบบวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
คือ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในภาพรวม
หลังการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 เมื่อพิจารณาความสามารถในการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยเป็นรายด้าน คะแนน
เฉลี่ยด้านการพูดคำศัพท์ ด้านการพูดเป็นประโยค ด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ และด้านการพูด
เล่าเรื่องราว หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ กิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น การพูดสื่อความหมาย เด็กปฐมวัย

Independent Study title: The Effects of Local Animals Survey Playing Activities on Communicative Speaking Ability of Preschool Children at Anuban Yangchum Noi (Nuay Kururasungsun) School in Si Sa Ket Province

Author: Mrs. Chalinla Budsabong; **ID:** 2512103207;

Degree: Master of Educational (Curriculum and Instruction);

Independent Study advisor: Dr. Wattana Makkasman, Assistant Professor;

Academic year: 2011

Abstract

The objective of this research was to compare communicative speaking abilities of preschool children before and after partaking in local animals survey playing activities.

The sample comprised 22 preschool children studying at the second kindergarten level in the second semester of the 2011 academic year at Anuban Yangchum Noi (Nuay Kururasungsun) School in Si Sa Ket Province, obtained by cluster sampling. The employed instruments were plans for local animals survey playing activities, and a communicative speaking ability test. Statistics employed for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test.

The research findings showed that the overall communicative speaking ability of preschool children after partaking in local animals survey playing activities were significantly higher than that before partaking in the activities at the .05 level. When aspects of communicative speaking ability of preschool children were considered, it was found that the post-experiment means on words speaking ability, sentences speaking ability, ordering of events speaking ability, and telling story speaking ability of preschool children partaking in local animals survey playing activities were significantly higher than their pre-experiment counterparts at the .05 level.

Keywords: Local animals survey playing activities, Communicative speaking ability, Preschool children

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดีด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัฒนา มัคคสมัน อาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ได้ให้ข้อคิด คำแนะนำ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง นับตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านอาจารย์อย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นางกอบกมล ทบบัณฑิต ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 นางนิศยา แข่งขัน อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดศรีสะเกษ นายกว้าง ผลสุข ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านค้อโนนเพ็ก จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง และในการทำวิจัยครั้งนี้จะสำเร็จสมบูรณ์ไม่ได้หากไม่ได้รับความร่วมมือและการอำนวยความสะดวกจาก นายสรวิทย์ นามวงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาล-ยางชุมน้อย (หน่วยคุรุราษฎร์รังสรรค์) คณะครูและบุคลากรในโรงเรียนทุกท่าน ตลอดจนนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ผู้ปกครองนักเรียนที่ให้ความร่วมมือและช่วยสร้างสมประสบการณ์ให้กับผู้วิจัย นอกจากนี้ขอขอบคุณนายลิขิต เนียมหอม และนางนุชนาฏ เนียมหอม ที่ช่วยตรวจสอบความถูกต้องเกี่ยวกับเครื่องมือการวิจัยและการพิมพ์ ตลอดจนให้คำแนะนำในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณนายเสริมพงษ์ บุษบงก์ และบุตรหลานที่ให้กำลังใจ และช่วยเหลือในการพิมพ์งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน เพื่อนนักศึกษาและทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุนเป็นแรงผลักดันให้การทำวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงด้วยดี

ชลิลา บุษบงก์

มิถุนายน 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
สมมติฐานของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
ความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย	9
การจัดกิจกรรมเล่นสำรวจ	31
สัตว์ท้องถิ่นบ้านยางชุมชนน้อย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ	47
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	53
การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
แบบแผนการทดลอง	57
วิธีดำเนินการทดลอง	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล	58
การวิเคราะห์ข้อมูล	59

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมเป็นรายบุคคล	60
เปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในภาพรวม ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น	62
เปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในแต่ละด้าน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น	62
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	65
สรุปการวิจัย	65
อภิปรายผล	67
ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	78
ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	79
ข คู่มือการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูด สื่อความหมายของเด็กปฐมวัย	81
ค แบบวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย	105
ประวัติผู้ศึกษา	128

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงคะแนนความสามารถและคะแนนความก้าวหน้าของคะแนนการพูด สื่อความหมายของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคลก่อนและหลังการจัดกิจกรรม การเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น	61
ตารางที่ 4.2 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูด สื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในภาพรวมก่อนและหลังการจัดกิจกรรม การเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น	62
ตารางที่ 4.3 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูด สื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในด้านด้านการพูดคำศัพท์ ก่อนและหลัง การจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น	63
ตารางที่ 4.4 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูด สื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในด้านด้านการพูดเป็นประโยค ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น	63
ตารางที่ 4.5 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูด สื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในด้านด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น	64
ตารางที่ 4.6 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูด สื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในด้านด้านการพูดเล่าเรื่องราว ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น	64

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงอันรุนแรงของสังคมโลกได้นำพาสังคมสู่อารยธรรมอันเดียวกัน มนุษย์ทั่วโลกได้เดินทางมาถึงพร้อมๆ กันในยุคใหม่ชื่อว่า “ยุคโลกาภิวัตน์” สังคมยุคโลกาภิวัตน์ การพูดและการสื่อสารนับว่ามีความสำคัญมากในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ซึ่งนักวิชาการด้านการสื่อสารพบว่า กิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ประมาณร้อยละ 70 จัดอยู่ในการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น ทั้งด้วยวิธีการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน นั่นหมายถึงมนุษย์เราใช้เวลาประมาณ 10-11 ชั่วโมง เพื่อการติดต่อสื่อสารกันด้วยการใช้ถ้อยคำพูดกันในชีวิตประจำวัน (สุภาวดี ศรีวรรณนะ 2542: 62) การพูดจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของการติดต่อสื่อสารที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิต

การพูดเป็นการสื่อความหมายที่ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยการเปล่งออกมาเป็นวาจาถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกให้ผู้ฟังได้รับรู้และเกิดการตอบสนอง ดังนั้นการพูดสื่อความหมายจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากภาษาเป็นหัวใจของความเป็นมนุษย์ เพราะถ้าปราศจากภาษามนุษย์ย่อมไม่แตกต่างไปจากสัตว์อื่น ด้วยภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและสื่อความหมายให้สัมพันธ์กับความคิด และการสร้างสรรค์ในสังคมมนุษย์ ทำให้สังคมมนุษย์เกิดความก้าวหน้ามาจนถึงปัจจุบัน ภาษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาคน เพราะเป็นปัจจัยหลักที่เกื้อกูลให้เกิดปัจจัยอื่นๆ กาญจนนา นาคสกุล (2539: 36-37) กล่าวว่าไว้ว่าภาษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเด็กหรือผู้ใหญ่ จะใช้ภาษาอย่างมีจุดมุ่งหมายโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมายทางการคิดและการเรียนรู้ ใช้แสดงความต้องการใช้สิ่งหรือควบคุม ใช้เพื่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ใช้แสดงอารมณ์ ความรู้สึกหรือความคิดเห็น รวมทั้งใช้แสวงหาความรู้ พัชรีย์ ผลโยธิน (2540: 196) กล่าวถึงการพัฒนาทางภาษาพูด ควรเริ่มตั้งแต่เด็กปฐมวัย เพราะเด็กวัย 2-7 ปี เป็นวัยที่มีพัฒนาการทางภาษาพูด เจริญงอกงามอย่างรวดเร็ว อารี สันทนต์ (2537: 183) กล่าวว่าเด็กช่วงวัย 4 ขวบ สามารถเรียนรู้คำศัพท์ได้ประมาณ 2,000 คำ โดยใช้โครงสร้างประโยคหลายรูปแบบในการพูด ปัจจุบันการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยได้จัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งได้มีแนวทางในการจัด

ประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา การแสดงความรู้สึกด้วยคำพูด และการเล่าประสบการณ์ การแสดงความคิดเห็น การสื่อความหมายให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจ อีกทั้งมีจุดมุ่งหมายให้เด็กปฐมวัยใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้เหมาะสมกับวัย

ดังนั้นการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เด็กปฐมวัยสามารถเรียนรู้ภาษาได้จากการเล่น การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างและสิ่งต่างๆ การได้เห็น การได้ฟัง ได้สัมผัส การลองผิดลองถูก การเร้าและการให้แรงเสริมเป็นสิ่งช่วยให้เด็กมีการพัฒนาภาษา จนกระทั่งเด็กสามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารได้ กระบวนการเรียนรู้ภาษาจะมีพัฒนาการตามลำดับ เริ่มตั้งแต่การเลียนแบบเสียงที่ได้ยิน การแสดงท่าทางตามเสียงนั้น เมื่อเด็กนำมาทดลองใช้แล้วได้รับการตอบสนองเด็กจะสะสมความจำและรับการใช้ภาษานั้นมาเป็นของตน จรรยา สุวรรณทัต (2539: 122) กล่าวว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาที่ดีสำหรับเด็กคือ การเปิดโอกาสให้เด็กพูด สนทนา หัดฟัง ฝึกล้อเล่น การฝึกให้เด็กจดจำเรื่องราวต่างๆ จะช่วยในการพัฒนาภาษาของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542: 33) กล่าวว่า ความสามารถด้านการพูดของเด็กคือความสามารถทางภาษาที่เด็กแสดงออกด้วยการใช้ถ้อยคำ ถ่ายทอดความรู้สึก ความต้องการ ออกมาเป็นภาษาพูดเพื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ และสื่อสารได้ถูกต้อง ซึ่งแบ่งออกเป็นสามส่วนคือความสามารถด้านการพูดคำศัพท์ ความสามารถด้านการพูดเป็นประโยค และความสามารถด้านการพูดเป็นเรื่องราว ผู้ใหญ่ควรส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถด้านการพูดสูงขึ้น ซึ่งนับเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาที่จำเป็น เพราะเมื่อเด็กเติบโตขึ้นภาษาพูดจะแสดงให้เห็นว่าบุคคลที่พูดเป็นอย่างไร กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551: 141-142) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็ก คือการช่วยให้เด็กเรียนรู้การสื่อภาษา การพัฒนาสัญลักษณ์ในการพูด การอ่าน การฟังของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ และสร้างนิสัยการเรียนรู้หนังสือ โดยเริ่มต้นจากการเรียนรู้คำศัพท์ รูปประโยค และสื่อความหมายได้

ปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาของเด็กประสบปัญหาหลายประการที่สำคัญคือ วิธีการสอนซึ่งครูผู้สอนไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาและไม่ได้ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารอย่างมีความหมาย ครูจะมุ่งเน้นเฉพาะสาระทางภาษาเป็นหลักทำให้การเรียนการสอนไม่น่าสนใจ ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่เหมาะสมกับวัย ความสนใจและความสามารถของเด็ก เมื่อคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กจำเป็นต้องใช้ภาษาในการเรียนรู้และสื่อสารในชีวิตจริง พบว่าการสอนภาษาแบบเดิม (Traditional approaches) ไม่เน้นความสำคัญของประสบการณ์ และภาษาที่เด็กใช้ในชีวิตจริงเด็กไม่มีโอกาสได้เรียนรู้ภาษาและการใช้ภาษาสื่อความหมายเท่าที่ควร ภรณ์ คุรุรัตน์ (2542: 85) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยจะต้องจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กวัยนี้ พนิดา ชาตยาภา (2554: 1) กล่าวว่า เด็กวัยนี้ควรเรียนรู้ภาษาจากประสบการณ์ตรงโดยยึดตนเองเป็น

ศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการคิด การแสดงออก และการสนทนาระหว่างเด็กด้วยกัน จะทำให้เกิดการเรียนรู้และสื่อความหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ เพียเจต์ (Piaget, 1972 อ้างถึงใน จุฑา สุกใส 2545: 11) ที่ว่าการจัดประสบการณ์ตรงโดยที่เด็กมีอิสระในการคิด การแสดงออกและการสนทนาระหว่างเด็กด้วยกัน จะทำให้เด็กสามารถเข้าใจเร็วกว่าครูเป็นผู้อธิบาย หรือเล่าให้ฟัง ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2538: 35) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาอย่างถูกวิธีตั้งแต่เด็กอนุบาล มีผลทำให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนสิ่งต่างๆ ในอนาคต เมื่อเด็กได้เรียนรู้การใช้ภาษาอย่างถูกต้องตามศักยภาพและความสามารถ ในบรรยากาศของห้องเรียนที่สนุกสนาน ผ่อนคลาย โดยมีการจัดเตรียมสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก ด้วยการแสดงออกตามความสามารถ ได้ถ่ายทอดแนวความคิดที่สื่อความหมาย เพื่อบอกความต้องการของตน ทำให้เด็กรู้สึกว่าการเรียนเป็นสิ่งง่ายซึ่งแตกต่างกับการเรียนภาษาแบบเคร่งครัดเอาจริงเอาจังมีบรรยากาศที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดของ เพียเจต์ ที่กล่าวไว้ในขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ (Preoperational phase) ว่าเด็กอายุ 2-7 ปี จะเริ่มใช้ภาษา และเข้าใจในความหมายของสัญลักษณ์ พยายามพูดและนำคำมาสร้างประโยคใหม่ ทั้งที่ยังไม่เข้าใจความหมายดีนัก อารี สันหลวี (2535: 23) ได้กล่าวว่าการที่เด็กสามารถสื่อสารอย่างมีความหมายได้นั้นต้องมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ จากการสนทนา พูดคุยที่มีความหมาย และมีความเข้าใจดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายสำหรับเด็กปฐมวัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับศักยภาพและวัยของเด็ก

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น การเล่นนับเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายแก่เด็กปฐมวัยได้ เนื่องจากการเล่นเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของเด็กทุกคน การเล่นทำให้เด็กแสวงหาความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ได้ลองผิดลองถูก ได้สังเกตโดยใช้ความคิดริเริ่ม คิดหาเหตุผล และตัดสินใจ รวมทั้งความรับผิดชอบด้วยตนเอง กล่าวได้ว่าการเล่นเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็กในวัยนี้ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการเล่นของเด็กจึงเป็นการเรียนรู้ที่ครบถ้วนให้ความสนุกสนานแก่เด็ก (จุฬารัตน์ อินุพัฒน์ 2543: 2) ซึ่งสอดคล้องกับวงเดือน เดชะรินทร์ (2552: 86-87) ที่กล่าวถึงการเล่นของเด็กไว้ว่า การเล่นเป็นธรรมชาติของเด็กการเล่นเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับเด็กประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการเล่นจะช่วยพัฒนาศักยภาพของเด็กในด้านต่างๆ เพราะการเล่นเป็นการตอบสนองความต้องการของจิตใจ ได้รับความสนุกสนานและความพึงพอใจ เด็กได้พบกับการแก้ปัญหาการแบ่งปัน การอยู่ร่วมกับผู้อื่นรู้จักการเป็นผู้นำ การเล่นทำให้เด็กได้เรียนรู้และค้นพบว่า จะเล่นวิธีไหน อย่างไร เล่นแล้ว

ออกมาเป็นรูปแบบใด ทำให้เกิดการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องดังนั้นการเล่นจึงมีบทบาททำให้เด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสุขและเต็มไปด้วยจินตนาการ ดังคำกล่าวของ วาโร เฟ็งส์ว็ลด์ (2541: 113) ที่กล่าวถึงพฤติกรรมการเล่นของเด็กไว้หลายแบบ โดยเฉพาะพฤติกรรมการเล่นสำรวจ (Exploration) ซึ่งระบุว่า การสำรวจเป็นพฤติกรรมประจำวัยของเด็กอายุ 3-6 ปี เด็กวัยนี้จะมีความสงสัย สนใจและกระตือรือร้นใคร่รู้สิ่งต่าง ๆ มากกว่าการสัมผัสจับต้องหรือดูเฉยๆ เด็กอาจจะจับจี้ไซ หรือกลิ้งไปมา เขย่าหรือถอดออกมาดู ซึ่งการเล่นสำรวจนี้จะเป็พฤติกรรมการนำไปสู่การค้นพบ และการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสค้นพบ และเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับสิ่งของ เรื่องราว สถานที่ บุคคลและเหตุการณ์ต่าง ๆ ภายในชุมชนของเด็กตามวิธีของแต่ละบุคคล

อาจกล่าวได้ว่า การเล่นสำรวจนับเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมความสามารถทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายได้ เนื่องจากการเล่นสำรวจทำให้ความสามารถในการใช้ภาษาด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กมีมากขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากกาที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นมากกว่าการรับมาจากการสอนของผู้ใหญ่ การที่เด็กมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์ในการเล่นกับกลุ่มเพื่อน มีผลทำให้การแสดงออกทางภาษาของเด็กเพิ่มขึ้น เด็กเกิดการเรียนรู้ในการเชื่อมโยงความหมายของคำหลายๆคำเข้าด้วยกัน ด้วยการพยายามแสวงหาการใช้คำพูดด้วยตนเองเพื่อต้องการบอกเล่าให้ข้อมูลกับบุคคลอื่น ครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดรูปแบบกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก โดยจำเป็นต้องศึกษาแนวทางในการจัดกิจกรรม เพื่อให้กิจกรรมที่จัด สอดคล้องกับความมุ่งหมายและพัฒนาการของเด็กอย่างเหมาะสม (รัตนา จีวแหลม 2546: 20)

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยของนักการศึกษา ปรากฏว่ายังไม่มีผู้ใดจัดกิจกรรมเล่นสำรวจไปใช้ในการพัฒนาความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงผลการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นที่มีต่อความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลยางชุมน้อย (หน่วยคุรุราษฎร์รังสรรค์) จังหวัดศรีสะเกษ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น

3. สมมติฐานของการวิจัย

ความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลยางชุมน้อย (หน่วยคุรุราษฎร์รังสรรค์) จังหวัดศรีสะเกษ

4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.2.1 *ตัวแปรต้น* คือ การจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น

4.2.2 *ตัวแปรตาม* คือ ความสามารถในการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย

4.3 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ ที่อยู่อาศัย และอาหาร ของสัตว์ท้องถิ่นประกอบด้วย กิ้งก่า แมงจิ้งจก จิ้งหรีด และแมงกูดจี และประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมการพูดสื่อความหมายคือ การแสดงความคิดความรู้สึกและความต้องการด้วยคำพูด การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนเองหรือเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง การอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ การพูดอย่างสร้างสรรค์ในการเล่นหรือการแก้ปัญหา การเชื่อมโยงการพูดกับท่าทางหรือการกระทำต่าง ๆ และการรอยคยจังหวะที่เหมาะสมในการพูด

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ความสามารถด้านการพูดสื่อความหมาย คือ พฤติกรรมที่เด็กสามารถใช้คำพูด เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ ประกอบด้วยความสามารถในการพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค การพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ และการพูดเล่าเรื่องราว

6.1.1 การพูดคำศัพท์ คือ ความสามารถในการพูดบอกชื่อสิ่งต่างๆที่พบเห็นได้ ถูกต้องชัดเจน และรู้ความหมายของคำที่พูด

6.1.2 การพูดเป็นประโยค คือ ความสามารถในการพูดเป็นประโยคที่มีความหมายชัดเจนว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน ได้สอดคล้องและสัมพันธ์กัน

6.1.3 การพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ คือ ความสามารถในการพูดตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนและหลัง ได้สอดคล้องสัมพันธ์กัน

6.1.4 การพูดเล่าเรื่องราว คือ ความสามารถในการพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งที่ได้พบเห็นว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ได้อย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

6.2 สัตว์ท้องถิ่น คือ สัตว์ที่มีอยู่เฉพาะในท้องถิ่นบ้านอย่างชุมชนน้อย ซึ่งเป็นสัตว์ที่เด็ก รู้จัก ค้นเคย หาได้ง่าย และเป็นสัตว์ที่ไม่อันตรายคือ กิ้งก่า แมงจิ้งจก จิ้งหรีด และแมงกูดจี

6.3 กิจกรรมเล่นสำรวจ คือ กิจกรรมที่เด็กได้เล่นสัมผัส จับต้อง ลูกคลำ เลียนแบบ หยอกล้อในลักษณะของการใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ที่เน้นการพูดสื่อความหมายในการเรียนรู้

6.4 กิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสัตว์ท้องถิ่นที่เด็กรู้จักค้นเคย หาได้ง่าย และไม่อันตราย คือ กิ้งก่า แมงจิ้งจก จิ้งหรีด และแมงกูดจี โดยการเล่นสัมผัส หยอกล้อ ลูกคลำ จับต้อง พลิกไปมา และจับเคลื่อนที่ ด้วยความรัก และเมตตาที่เน้นการพูดสื่อความหมายในการเรียนรู้ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

6.4.1 การเตรียม คือ การที่ครูพาเด็กเดินชมธรรมชาติภายในบริเวณ โรงเรียนและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ที่พบเห็น พกกลับมาที่ห้องเรียน เด็กร่วมกันสนทนาแสดงความคิดเห็น และวาดภาพสัตว์ที่พบและนำเสนอผลงานต่อชั้นเรียน

6.4.2 การสืบค้น คือ การที่เด็กเลือกสัตว์ท้องถิ่นที่ต้องการศึกษาสำรวจโดยเลือกสัตว์ที่เด็กสนใจมากที่สุดจากจำนวนสัตว์ที่เด็กพบเห็นมาแล้วให้เหลือเพียง 4 ชนิด โดยแบ่งการสำรวจ ออกเป็น 2 ครั้ง ครั้งละ 2 ชนิด และร่วมกันเลือกชนิดของสัตว์ที่ต้องการสำรวจก่อน และหลังมอบหมายการสืบค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ท้องถิ่นที่เด็กเลือก จากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง บุคคลในครอบครัว หรือสืบค้นข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ

6.4.3 การวางแผน คือ การที่ครูและเด็กร่วมกันกำหนดวัน เวลา สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ข้อปฏิบัติ และประเด็นที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับสัตว์ท้องถิ่นที่เด็กเลือกได้แก่ รูปร่าง ลักษณะ ที่อยู่อาศัย อาหาร และการเตรียมการเล่นสำรวจ

6.4.4 การเล่นสำรวจ คือ การที่เด็กได้ออกสำรวจสัตว์ท้องถิ่นที่เด็กเลือกภายใน บริเวณโรงเรียนและเด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นตามแผนที่กำหนดไว้ และการนำสัตว์กลับมาที่ห้องเรียน

6.4.5 การสรุปข้อมูล คือ การที่เด็กแบ่งกลุ่มสังเกตและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ท้องถิ่นที่เด็กเลือกและนำมาเลี้ยงไว้ในห้องเรียนในด้าน การสังเกตพฤติกรรมสัตว์ การบันทึกชีวิตสัตว์ และการเฝ้าดูแลสัตว์ ในแต่ละวันจำนวน 4 วัน โดยการวาดภาพ การปั้นดินน้ำมัน การประดิษฐ์ การตัดปะติด และนำเสนอผลงานต่อชั้นเรียน ซึ่งทุกกลุ่มมีโอกาสได้ทำทุกกิจกรรม การเก็บรวบรวมผลงานเกี่ยวกับสัตว์แต่ละชนิด และจัดเตรียมนำเสนอข้อมูลในวันถัดไป

6.4.6 การนำเสนอข้อมูล คือ การที่เด็กพูดอธิบายสื่อความหมาย ให้ผู้อื่นรับรู้ และเข้าใจในสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นจากผลงานที่จัดแสดง ตลอดจนการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์นำไปจัดไว้ในห้องเรียนหลังการนำเสนอข้อมูล และการนำสัตว์คืนสู่ธรรมชาติ

6.5 เด็กปฐมวัย คือ เด็กชายและเด็กหญิงที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ของโรงเรียนอนุบาลยางชุมน้อย (หน่วยคุรุราษฎร์รังสรรค์) จังหวัดศรีสะเกษ

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เป็นแนวทางสำหรับครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถในการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย

7.2 เป็นแนวทางสำหรับครูในการจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

7.3 เป็นแนวทางให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยมีส่วนร่วม

7.4 เป็นแนวทางให้ผู้ปกครองส่งเสริม การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยโดยใช้สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเรียงลำดับความสำคัญตามเนื้อหาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย
  - 1.1 ความหมายของการพูดสื่อความหมาย
  - 1.2 ความสำคัญของการพูดสื่อความหมาย
  - 1.3 องค์ประกอบของการพูดสื่อความหมาย
  - 1.4 พัฒนาการด้านการพูดสื่อความหมาย
  - 1.5 การส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อความหมาย
  - 1.6 การวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมาย
  - 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดสื่อความหมาย
2. การจัดกิจกรรมเล่นสำรวจ
  - 2.1 ความหมายของการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจ
  - 2.2 ความสำคัญของการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจ
  - 2.3 ประเภทของการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจ
  - 2.4 ลักษณะของการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจ
  - 2.5 หลักการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจ
  - 2.6 แนวทางการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจ
  - 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจ
3. สัตว์ท้องถิ่นบ้านยางชุมน้อย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
  - 3.1 สภาพทั่วไปของบ้านยางชุมน้อย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
  - 3.2 สัตว์ท้องถิ่นที่ควรศึกษาเรียนรู้
    - 3.2.1 กิ้งก่า
    - 3.2.2 แมงจิ้งจก
    - 3.2.3 จิ้งหรีด
    - 3.2.4 แมงกูดจี

1. ความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย

1.1 ความหมายของการพูดสื่อความหมาย

การพูดสื่อความหมาย (Communication) เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลในสังคมได้ติดต่อสื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีผู้ให้ความหมายการพูดสื่อความหมายในแง่ต่างๆ ดังนี้

ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2538: 1) กล่าวถึงการพูดสื่อความหมายในแง่ภาษาศาสตร์ว่าหมายถึงภาษาที่ใช้พูดเพื่อสื่อความหมายซึ่งกันและกัน ในด้านจิตวิทยาภาษาหมายถึงความสามารถในการพูดติดต่อเพื่อสื่อความหมายกับผู้อื่น ซึ่งจัดได้ว่าการพูดสื่อความหมายเป็นพฤติกรรมชนิดหนึ่ง ที่ช่วยสร้างโลกของเด็ก ช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคม ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยให้มีความคิด มีความรู้สึกตลอดจนมีเจตคติต่างๆ จากการใช้คำพูด การปรับตัวของเด็ก ก็ได้รับอิทธิพลจากภาษาพูด และภาษาพูดก็มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของเด็กด้วย

เบญจมาศ พระธานี (2538 อ้างถึงในจิระพร ชะโน 2551: 12) ให้ความหมายของการพูดสื่อความหมายว่าเป็นการถ่ายทอดและรับรู้ความรู้สึกนึกคิดความต้องการทัศนคติและประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่กันและกันทำให้เกิดการพัฒนาทักษะต่างๆ มากมาย ซึ่งทักษะเหล่านี้จะเพิ่มขึ้นตามประสบการณ์การพูดสื่อความหมายตามธรรมชาติ

กิลแลน และคนอื่นๆ (Gillan & Others 2000 อ้างถึงในจิระพร ชะโน 2551: 12) กล่าวว่า การพูดสื่อความหมายหมายถึง การแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก การแสดงออกที่มีความหมายระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร

เบญจจะ คำมะสอน (2544: 13) กล่าวว่า การพูดสื่อความหมายหมายถึง การพูดเพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ความต้องการของผู้พูด ไปสู่ผู้ฟัง เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจและตอบสนองได้ สำหรับเด็กปฐมวัยการพูดสื่อสารเป็นเครื่องมือในการสื่อความหมาย ความต้องการของตนเองให้ผู้อื่นทราบและเข้าใจ

นิเชล (Nilsen, 1970: 2 อ้างถึงใน พนิดา ซาตยาภา 2544: 23) ให้ความหมายของการพูดสื่อความหมายว่า สถานการณ์การกระตุ้นและการโต้ตอบโดยการอาศัยการแปลความและการตีความจากเสียง หรือการพูด การใช้สัญลักษณ์และเครื่องหมายต่างๆ

รีเวล (Reveil, 1979: 4 อ้างถึงใน ทวีศักดิ์ ยูชูป 2546: 34) ได้ให้ความหมายของการพูดสื่อความหมายว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงความรู้ ข่าวสาร แนวคิดความรู้สึกระหว่างบุคคล การพูดสื่อความหมายอาจเกิดขึ้นด้วยวิธีต่างๆ เช่น การพูด การแสดงสีหน้าท่าทาง รวมทั้งวิธีการอื่นๆ ที่ไม่ใช่การพูด

บราวน์ (Brown, 1980: 88 อ้างถึงใน มนตราน คัมภีร์ 2551: 29) กล่าวว่า การพูดสื่อความหมาย หมายถึง กระบวนการรับและการส่งสารที่เกี่ยวข้องระหว่างบุคคลอย่างน้อย ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปทั้งในด้านการฟัง พูด อ่าน เขียนการพูดสื่อความหมายใดๆ จะไม่มีความหมายถ้าผู้ฟังไม่สามารถเข้าใจเรื่องราวและจุดประสงค์ของการพูดสื่อความหมายนั้น ฉะนั้นการพูดสื่อความหมายจะต้องมีความหมายทั้งต่อผู้ฟังและผู้พูดด้วย

เสาวณี สิกขาบัณฑิต (2530: 67) ได้ให้ความหมายของการพูดสื่อความหมายไว้ว่าเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ข่าวสาร ประสบการณ์โดยใช้เทคนิคและวิธีการต่างๆ ในการดึงดูดความสนใจของผู้อื่นได้ เช่น การใช้สีหน้า ท่าทาง การสัมผัส การใช้สัญลักษณ์ต่างๆ แสง สี เสียง รวมทั้งการใช้คำพูด คำถามและถ้อยคำเพื่อทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันได้

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2548: ออนไลน์) กล่าวว่า การพูดสื่อความหมาย หมายถึง กระบวนการของการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารระหว่างผู้ส่งและผู้รับข่าวสารโดยใช้สัญลักษณ์ในรูปแบบต่างๆ

สรุปได้ว่า การพูดสื่อความหมายหมายถึง กระบวนการในการสื่อความเข้าใจกับผู้อื่นโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือ เพื่อถ่ายทอดความรู้และรับรู้ความรู้ที่นึกคิด ความต้องการ ทักษะและประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่กันและกัน ทำให้เกิดการพัฒนากิจกรรมด้านการพูดสื่อความหมายจากประสบการณ์และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ

1.2 ความสำคัญของการพูดสื่อความหมาย

การพูดสื่อความหมายมีความสำคัญที่ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยการเปล่งออกมาเป็นวาจาถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกให้ผู้ฟัง ได้รับรู้และเกิดการตอบสนอง ด้วยเหตุนี้การพูดสื่อความหมายจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

คันทันแฮม (Cunningham, 1971: 81 อ้างถึงใน นิรัตน์ กรองสะอาด 2535: 38) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการพูดสื่อความหมายในลักษณะของการใช้คำถามว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาข้อมูลหรือแปลความหมายของข้อมูลเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น และช่วยให้เกิดความคิด

อำไพ สุจริตกุล และธิดา โมสิกรัตน์ (2533: 436-440) กล่าวว่า ความสำคัญของการใช้คำถามเป็นการพูดสื่อความหมายด้วยถ้อยคำภาษาที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และช่วยฝึกฝนการแก้ปัญหาตลอดจนการแสดงความคิดเห็น และกล่าวถึงความสำคัญของการใช้คำถามในแง่การเรียนการสอนดังนี้

1. ช่วยกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจอยากรู้
2. ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง

3. ทำให้ครูทราบความรู้พื้นฐานและประสบการณ์เดิมของเด็กสามารถจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็กได้อย่างเหมาะสม
4. ฝึกให้เด็กรู้จักคิดหาคำตอบ หรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง
5. ช่วยทำให้ทราบความคิดเห็นของเด็ก
6. ช่วยทำให้สามารถประเมินความเข้าใจของเด็กเกี่ยวกับบทเรียน และประเมินผลการเรียนการสอนได้

กาญจนา นาคสกุล (2539: 37) กล่าวว่า การใช้ภาษาในด้านการพูดสื่อความหมายมีความสำคัญสำหรับชีวิตมนุษย์ เนื่องจากภาษาเป็นหัวใจของความเป็นมนุษย์เพราะถ้าปราศจากการใช้ภาษาพูดสื่อความหมายแล้วมนุษย์ย่อมไม่แตกต่างไปจากสัตว์ การใช้ภาษาในด้านการพูดสื่อความหมายเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารและสื่อความหมายให้สัมพันธ์กับความคิดและการสร้างสรรค์ในสังคมมนุษย์ ทำให้สังคมมนุษย์เจริญก้าวหน้ามาถึงปัจจุบัน การใช้ภาษาในด้านการพูดสื่อความหมายเป็นกระบวนการพัฒนาคน เพราะเป็นปัจจัยหลักที่ก่อเกิดให้เกิดปัจจัยอื่น

พัชรี ผลโยธิน (2540: 196) กล่าวถึงความสำคัญของภาษาด้านการพูดสื่อความหมายว่า การพูดสื่อความหมายมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิต ไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ จะใช้การพูดสื่อสารอย่างมีจุดมุ่งหมาย เช่น การพูดสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพูดสื่อความหมายทางการคิดและการเรียนรู้ ใช้เพื่อแสดงความต้องการ ใช้เพื่อสั่งหรือควบคุม ใช้เพื่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ใช้แสดงอารมณ์ ความรู้สึก หรือความคิดเห็น ใช้แสวงหาความรู้ บางครั้งจินตนาการสร้างสรรค์ผ่านการพูดสื่อความหมายบางครั้งใช้การพูดสื่อความหมายในการบอกเล่าให้ข้อมูลกับผู้อื่น เป็นการแสดงถึงบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล เพราะการพูดสามารถบ่งชี้ถึงพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ ความคิด สติปัญญา รสนิยมและระดับจิตใจของบุคคลนั้น

สรุปได้ว่า การพูดสื่อความหมายมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ เพราะถ้ามนุษย์ปราศจากการใช้ภาษาพูดสื่อความหมายระหว่างกันแล้ว ก็ไม่สามารถเข้าใจความต้องการให้ตรงกันได้และที่สำคัญคือผู้สื่อสารและผู้รับสารต้องเข้าใจสารที่ส่งตรงกันจึงจะได้ผลตรงกัน

1.3 องค์ประกอบของการพูดสื่อความหมาย

การพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบในต่าง ๆ ถ้าวางองค์ประกอบของการพูดสื่อความหมายมีบทบาทสำคัญต่อการพูดของเด็ก ซึ่งมีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบของการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

ถันดา แพรภทพิศุทธิ์ (2548: 16) กล่าวถึง องค์ประกอบของการพูดสื่อความหมายที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพูดแต่ละครั้งดังนี้

1. ผู้พูด คือ ผู้ที่ต้องการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกและความต้องการของตนเอง รู้จักเลือกใช้วิธีในการถ่ายทอดได้อย่างเหมาะสมรู้จักใช้ภาษา น้ำเสียงและอากัปกิริยาต่างๆ ให้กลมกลืนกับเนื้อหาที่นำเสนอรวมทั้งยังวิเคราะห์ และสังเกตพฤติกรรมของผู้ฟัง เพื่อเป็นการเตรียมหรือปรับสารที่นำเสนอ

2. สาร คือ เนื้อหาสาระที่ผู้พูดต้องการส่งไปยังผู้ฟัง เนื้อหาของสารที่ดีควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับของผู้ฟัง นอกจากนี้เนื้อหาที่นำมาพูดควรจะเป็นเนื้อหาที่เป็นประโยชน์สอดคล้องกับความสนใจของผู้ฟัง เป็นเรื่องที่ผู้พูดมีความถนัด และมีความรอบรู้เป็นอย่างดี มีข้อมูลและข้อเท็จจริงที่สามารถนำมาอ้างอิง หรือมาเสริมให้เกิดความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

3. สื่อ คือ สิ่งที่ช่วยถ่ายทอดความรู้และความคิดของผู้พูดไปยังผู้ฟัง เช่น น้ำเสียง สีหน้า กิริยาท่าทาง แสงสว่าง รวมทั้งโสตทัศนอุปกรณ์ต่างๆ หากผู้พูดใช้สื่อได้เหมาะสมกับเนื้อหาที่พูดย่อมทำให้การพูดในครั้งนั้นๆ ประสบความสำเร็จได้ง่ายขึ้น

4. ผู้ฟัง คือ ผู้รับสารซึ่งอาจจะเป็นบุคคลคนเดียว หรือหลายคนก็ได้ ผู้ฟังที่ดีต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการจับใจความ และต้องสามารถวิเคราะห์ได้ว่าเรื่องที่ได้อ่านได้ฟังนั้น มีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด

5. สภาพแวดล้อม หมายถึง เวลา โอกาส และสถานที่ที่ใช้ในการพูดครั้งนั้น ๆ สภาพแวดล้อมที่ไม่ดีและดีเกินไป ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการพูดได้ทั้งสิ้น เช่น การพูดในเวลาบ่าย อากาศอบอ้าว หรือมีเสียงรบกวนตลอดเวลา ย่อมทำให้ผู้ฟังขาดสมาธิ ในทางกลับกันถ้าจัดการพูดในห้องที่มีอากาศเย็นสบาย ผู้ฟังเลือกที่นั่งติดกับเสาได้ฟัง ก็จะทำให้ผู้ฟังหลับได้เช่นกัน

ผดุง อารยะวิญญู (2530: 1) และโปรโนโวสท์ (Pronovost, 1995: 5) กล่าวว่า การพูดสื่อความหมายที่ดีที่จะทำให้ผู้อื่นเข้าใจความหมายได้นั้นต้องประกอบด้วย

1. น้ำเสียง เสียงที่เปล่งออกมาต้องเป็นเสียงที่มีคุณภาพ เป็นเสียงที่มีน้ำเสียงดี ชัดเจน มีความก้องกังวาน ไม่ใช่เสียงที่แหบแห้ง หรือขาดหายเป็นช่วงๆ หรืออ้อแอ้อยู่ในลำคอ

2. ความดัง เสียงที่พูดจะต้องมีความดังพอเหมาะแก่การได้ยิน ไม่ดังจนเกินไปจนเพื่อนรำคาญ และไม่เบาจนแทบไม่ได้ยิน เสียงที่พูดสามารถรับฟังได้ชัดเจนในสภาพแวดล้อมปกติ

3. ระดับเสียง เสียงพูดประกอบด้วยเสียงสูงต่ำหลายระดับ การมีระดับเสียงจึงมีความสำคัญต่อการพูด

4. จังหวะในการพูด การพูดที่ดีจะต้องมีช่วงจังหวะในการพูด มีการเว้นวรรคที่ถูกต้องการเว้นวรรคที่ผิดทำให้ความหมายของคำพูดเปลี่ยนไปได้

5. การหายใจที่ถูกต้อง ลักษณะของภาษาไทยและภาษาอื่นๆ ส่วนมากเป็นภาษาที่พูดขณะที่ปล่อยลมหายใจออก การหยุดหายใจควรจะถูกต้อง เพราะถ้าผิดจะทำให้การพูดผิดจังหวะไปด้วย

ชลาธิป สมาหิโต (2549: 6) กล่าวถึง องค์ประกอบในการพูดสื่อความหมาย ประกอบด้วย ผู้สื่อสาร สื่อ สารและผู้รับสาร กระบวนการพูดสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพจะต้องเกิดจากส่วนประกอบ 4 ประการทำงานร่วมกันดังนี้

1. ผู้ส่งสาร หมายถึง บุคคลฝ่ายหนึ่งที่พูดถ่ายทอดความหมาย ที่เกิดขึ้นในใจของบุคคลนั้น

2. สื่อ หมายถึง เครื่องนำไปซึ่งสิ่งที่นำไปอาจจะเป็นข้อเท็จจริง คำแนะนำ ความรู้สึก ความต้องการ เป็นต้น หรือสื่อบุคคล ได้แก่ ตัวคนที่ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือนำเรื่องราวจากสิ่งหนึ่งไปยังอีกสิ่งหนึ่ง

3. สาร หมายถึง เรื่องราวที่มนุษย์รับรู้ได้จากแหล่งต่างๆ โดยสารที่มนุษย์รับส่งกันนั้นแบ่งได้เป็น 3 ประเภทคือ

ข้อเท็จจริงคือ สารที่บุคคลได้รายงานให้ทราบถึงความจริงต่างๆ ที่มีอยู่ในโลก ภายภาพ ตามที่ผู้รายงานได้รับรู้จริงโดยประสบการณ์ตรงที่บุคคลได้เห็น ได้ฟัง ได้สัมผัสตนเอง หรือประสบการณ์อ้อมคือ การที่บุคคลได้รับทราบสารนั้นจากคำบอกเล่าของผู้อื่น แล้วนำมารายงานต่ออีกทอดหนึ่ง

ข้อคิดเห็นหรือทรรศนะ ความเชื่อ รวมถึงข้อคิดเห็นเชิงประเมินค่า ซึ่งเป็นการบ่งชี้ว่าอะไรดีหรือไม่ดี ควรหรือไม่ควรถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง

ความรู้สึก สารที่แสดงความรู้สึกมีหลายลักษณะ เช่น ดีใจ เสียใจ น้อยใจ เศร้าใจ กังวลใจความรู้สึกอาจจะแสดงออกผ่านคำกลอน รูปภาพ การแสดงออกทางสีหน้า เป็นต้น

4. ผู้รับสาร หมายถึง บุคคลผู้รับสัญญาณหรือการพูดซึ่งมีทักษะที่เข้าใจสัญญาณหรือการพูดที่ส่งมาตีความได้ และกำหนดรู้ความหมายได้

บันลือ พฤษะวัน (2518: 26 อ้างถึงใน จุฬารัตน์ อินุพัฒน์ 2543: 11) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบความพร้อมทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายได้ดังนี้

1. ความพร้อมทางกาย ได้แก่ สุขภาพของเด็ก การใช้สายตา การฟังและการพูด ตลอดจนความสัมพันธ์ด้านกล้ามเนื้อกับสายตา

2. ความพร้อมทางสมอง ได้แก่ ความสนใจในลำดับเหตุการณ์จากนิทานที่ตนฟัง หรือรูปภาพ และลำดับภาพได้ สติปัญญาดี จำได้แม่นยำ สามารถเข้าใจคำสั่งได้ง่าย

3. ความพร้อมด้านอารมณ์ ได้แก่ การรู้จักควบคุมอารมณ์ สามารถทำงานเป็นหมู่ เล่นเป็นหมู่ ไม่แย่งสิ่งของ ไม่ทะเลาะวิวาทกัน

4. ความพร้อมทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ มีความสนใจในด้านการอ่านภาพและหนังสือ มีช่วงความสนใจยาว รู้จักพูดและฟังอย่างตั้งใจ ใช้ภาษาด้านการพูดสื่อความหมายได้ดี สรุปได้ว่า การพูดสื่อความหมายจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบข้างต้น ถ้าผู้พูดพูดดี เนื้อหาสาระดี และวิธีการนำเสนอน่าสนใจผู้พูดมีการเตรียมตัวเป็นอย่างดี มีน้ำเสียง ความดัง ระดับเสียง มีจังหวะในการพูดรวมทั้งมีการหายใจที่ถูกต้อง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ผู้ฟังตั้งใจและให้ความร่วมมือดี ย่อมส่งผลให้การพูดสื่อความหมายบรรลุผลตามความมุ่งหมาย

1.4 พัฒนาการด้านการพูดสื่อความหมาย

พัฒนาการทางการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยก็เหมือนกับพัฒนาการด้านอื่นๆ คือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง พัฒนาการทางการพูดสื่อความหมายของเด็กแต่ละคนจะมีแบบแผนของการพัฒนาไม่แตกต่างกัน จะมีลำดับขั้นตอนของความเจริญงอกงามเหมือนกัน แต่อัตราและประสิทธิภาพของพัฒนาการนั้นอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความสามารถที่มีอยู่เดิม ความถนัด และความสนใจของเด็ก

ซิทนิค และคณะ (Sitnick and other, 1960: 69 อ้างถึงใน ลออ ชูติกร 2524: 95) อธิบายขั้นตอนของภาษาพูดของเด็ก โดยแบ่งขั้นพัฒนาการออกเป็น 7 ขั้น อธิบายได้ดังนี้

1. การทำเสียงในคอ เป็นเสียงที่เด็กเปล่งออกมาในระยะแรกสุดนอกเหนือจากเสียงร้องไห้ที่แสดงความต้องการหรือไม่ต้องการสิ่งต่างๆ เสียงในลำคอเด็กทารกเปล่งออกมาในระยะนี้ จะเป็นเสียงสระอา อุ เอ อือ ฯลฯ แต่เป็นเสียงที่เกิดขึ้นอย่างไม่มี ความหมาย

2. การทำเสียงอ้อแอ้เชื่อมโยงพยัญชนะกับสระ
3. การเลียนเสียง
4. การพูดเป็นคำเดี่ยวๆ
5. การใช้ระดับหรือน้ำหนักของเสียงบอกความต้องการ
6. การพูดเฉพาะคำบางคำในประโยค
7. การพูดเป็นประโยค

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ (2521: 98) กล่าวว่า พัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย มีขั้นตอนของพัฒนาการแบ่งเป็น 4 ขั้นดังนี้

1. การเปล่งเสียงก่อนการพูดภาษา คือ เริ่มตั้งแต่แรกเกิดถึง 1 ปีในวัยนี้เด็กเริ่มส่งเสียงดัง การโต้ตอบอาจมีความหมายหรือไม่มีความหมาย แต่ส่วนมากเป็นการสื่อความรู้สึก

คือเด็กจะเริ่มส่งเสียงที่ไม่มี ความหมายเป็นพื้นเสียงธรรมดา ไม่มีเสียงสูงต่ำ เริ่มเล่นเสียง เริ่มเรียน คำง่าย ๆ ใกล้เคียงตัว เช่น พ่อ แม่ และบางครั้งเพื่อความเข้าใจของตัวเองเท่านั้น แต่ไม่มีสื่อความหมาย สำหรับผู้อื่น

2. การพัฒนาการพูดภาษาไทยในระยะเริ่มแรก (Early Linguistic Development) คือเด็กวัย 1-5 ปี เด็กเริ่มใช้ภาษาพูดเป็นประโยคง่ายๆ เช่น แม่มา พ่อไป ระยะแรกเด็กส่วนมากจะ พูดคำเดียวมากกว่าคำหลายพยางค์ ในการวิจัยปรากฏว่า เด็กเริ่มพูดนั้นจะพูดคำนามก่อน เช่น แมว หมา นม ต่อมาจะเป็นคำกริยาที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว เช่น ไป กิน และต่อมาก็เป็นคำคุณศัพท์ พิเศษณ์ สรรพนาม สันธาน บุพบท ปรากฏระยะหลังและเมื่อเข้าโรงเรียนภาษาของเด็กวัยเริ่มเรียน เริ่มเป็นประโยคแต่จะฝึกทักษะในการออกเสียงมากกว่าอย่างอื่น

3. การพัฒนาการพูดในระยะหลัง (Later Linguistic Development) คือเด็กระยะ 3 - 11 ปี เด็กจะเริ่มเข้าโรงเรียนแล้ว ในระยะ 5 - 8 ปี เด็กก็มีการพัฒนาทางภาษามากขึ้น เด็กเริ่ม เรียนคำศัพท์ การอ่านความหมาย เริ่มสนใจไวยากรณ์ เริ่มใช้ภาษาพูดในลักษณะรูปประโยคที่ สมบูรณ์ และในระยะหลังเริ่มศึกษาคำศัพท์ต่างๆ เริ่มเข้าใจความหมายนามธรรมของคำศัพท์มากขึ้น

4. การพัฒนาการสร้างประโยค (Development of Syntax) คือเด็กระยะตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป เด็กจะเริ่มศึกษาไวยากรณ์อย่างแท้จริงและสามารถใช้ภาษาได้ดียิ่งขึ้น

โลแกน และโลแกน (Lohan & Logan, 1974: 207 อ้างถึงใน เขวภา เชชะคุปต์ 2528: 40) ได้แบ่งพัฒนาการทางภาษาออกได้เป็น 7 ระยะดังนี้

1. ระยะปะปะ (Random Stage) อายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 เดือน ในระยะนี้พบว่า เด็กมีการเปล่งเสียงไม่มีความหมาย

2. ระยะแยกแยะ (Jargon Stage) อายุ 6 เดือน ถึง 1 ปี ในระยะนี้เด็กจะเริ่ม แยกแยะเสียงที่เขาได้ยินในสภาพแวดล้อมและแสดงอาการจดจำเสียงที่ได้ยินได้ เด็กจะรู้สึกพอใจ ถ้าหากเปล่งเสียงแล้วได้รับการตอบสนองทางบวก

3. ระยะเลียนแบบ (Imitation Stage) อายุ 1 ถึง 2 ปี เด็กวัยนี้สนใจและเริ่ม เลียนแบบเสียงของเด็กที่เปล่งจะเริ่มมีความหมายและแสดงกิริยาตอบสนองการได้ยินเสียงของผู้อื่น

4. ระยะขยาย (The Stage of Expansion) อายุ 2 ถึง 4 ปี เด็กวัยนี้จะเริ่มหัดพูด เป็นคำๆ ระยะแรกจะเป็นการพูดโดยเรียกชื่อคำนาม เรียกชื่อคนที่อยู่รอบข้าง สิ่งของต่างๆ ที่อยู่ รอบตัวรวมทั้งคำคุณศัพท์ที่เด็กได้ยินผู้ใหญ่พูดกัน

5. ระยะโครงสร้าง (Structure Stage) อายุ 4 ถึง 5 ปี การรับรู้และการสังเกตของเด็กวัยนี้ดีขึ้นมากทำให้เด็กได้สังเกตการใช้ภาษาของบุคคลที่อยู่รอบข้าง และนำมาทดลองใช้ ประสบการณ์ที่เด็กได้รับ เช่น การฟังนิทาน ดูรายการโทรทัศน์ เป็นต้น

6. ระยะตอบสนอง (Responding Stage) อายุ 5 ถึง 6 ปี พัฒนาการทางภาษาของเด็กวัยนี้จะเริ่มสูงขึ้น เพราะเด็กจะเริ่มเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาล เด็กได้พัฒนาคำศัพท์เพิ่มขึ้น รู้จักการใช้ประโยคอย่างเป็นระบบตามหลักไวยากรณ์ การใช้ภาษามีแบบแผนมากขึ้น

7. ระยะสร้างสรรค์ (Creative Stage) อายุตั้งแต่ 6 ปีขึ้นไป เด็กจะพัฒนาความสามารถทางภาษาได้สูงขึ้น สามารถจดจำสัญลักษณ์ทางภาษาได้มากขึ้น สำหรับด้านการพูดสามารถใช้ถ้อยคำที่เป็นสำนวนหรือคำที่มีความหมายลึกซึ้งได้ระยะของพัฒนาการทางภาษาแสดงให้เห็นว่าก่อนที่เด็กจะสามารถพูดคำแรกออกมา เช่น “แม่” “ป้อ” ฯ จนกระทั่งสามารถพูดเป็นประโยคได้นั้น เด็กต้องผ่านกระบวนการสำคัญของการพัฒนาหลายขั้นตอน ทักษะทางภาษาขั้นแรกของเด็กคือ การร้องไห้ แม้ว่าระยะแรกเด็กจะยังไม่สามารถพูดได้ แต่ไม่ใช่ว่าจะเป็นช่วงเวลาของการสูญเปล่า แต่เด็กกำลังฝึกการควบคุมกล้ามเนื้อปากและลิ้นให้ทำงานประสานกัน สังเกตเห็นได้จากทารกแบบเบาะจะอ้าปาก ขยับปากบ่อยครั้งรวมถึงแลบลิ้น เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการพูดในอนาคต ทักษะสำคัญอย่างหนึ่งของเด็กก่อนการพูดคือ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งกระบวนการนี้เด็กเรียนรู้ตั้งแต่ช่วงแรกๆ ของชีวิต และเมื่อเด็กอายุประมาณ 3 เดือน เด็กก็สามารถใช้ภาษาท่าทางในการสื่อสารกับบุคคลอื่นได้ โดยอาจใช้วิธีการทำเสียงต่างๆ ประกอบ จากนั้นเมื่อเด็กโตขึ้น พัฒนาการทางด้านภาษาของเด็กก็จะเพิ่มขึ้นมากขึ้น ทั้งในด้านการพูดการเรียนรู้คำศัพท์ เป็นต้น

ผลงานวิจัยของ เนสเซล (Nessel, 1989: 21 อ้างถึงใน ทรธยา นิลวิเชียร 2535: 208) กล่าวถึงพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยว่า ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 (10 - 18 เดือน) เด็กจะควบคุมการออกเสียงคำที่จำได้ สามารถเรียนรู้คำศัพท์ในการสื่อสารถึง 50 คำ คำเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับคน สัตว์ สิ่งของ หรือเรื่องราวในสิ่งแวดล้อม การที่เด็กออกเสียงคำหนึ่งหรือสองคำ อาจมีความหมายรวมถึงประโยคหรือวลีทั้งหมด การพูดชนิดนี้มีชื่อเรียกว่า Holphrastic Speech

ขั้นที่ 2 (18 - 24 เดือน) การพูดขั้นนี้จะเป็นการออกเสียงคำสองคำและวลีสั้นๆ มีชื่อเรียกว่า Telegraphic Speech คล้ายๆ กับโทรเลข คือมีเฉพาะคำสำหรับสื่อความหมาย เด็กเรียนรู้คำศัพท์มากขึ้นถึงสามร้อยคำ รวมทั้งคำกริยาและคำปฏิเสธ เด็กจะสนุกสนานกับการพูดคนเดียวในขณะที่ทดลองพูดคำและโครงสร้างหลายๆ รูปแบบ

ขั้นที่ 3 (24 - 30 เดือน) เด็กจะเรียนรู้ศัพท์เพิ่มขึ้นถึง 450 คำ วลีจะยาวขึ้นพูดประโยคความเดียวสั้นๆ มีคำคุณศัพท์รวมอยู่ในประโยค

ขั้นที่ 4 (30 - 36 เดือน) คำศัพท์จะเพิ่มมากขึ้นถึงหนึ่งพันคำ ประโยคเริ่มซับซ้อนขึ้น เด็กที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางภาษา จะแสดงให้เห็นถึงความเจริญงอกงามทางด้านจำนวนศัพท์และรูปแบบของประโยคอย่างชัดเจน

ขั้นที่ 5 (36 - 50 เดือน) เด็กสามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในครอบครัวและผู้คนรอบข้าง จำนวนคำศัพท์ที่เด็กมีประมาณสองพันคำ เด็กใช้โครงสร้างของประโยคหลายรูปแบบ เด็กจะพัฒนาพื้นฐานการสื่อสารด้วยวาจาอย่างมั่นคงและเริ่มต้นเรียนรู้ภาษาเขียน

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย เป็นกระบวนการต่อเนื่องตั้งแต่แรกเกิด โดยเริ่มจากการทดลองหัดเล่นเสียง การเลียนแบบเสียง การพูดทีละคำ พัฒนาไปจนถึงการใช้คำพูดอย่างมีความหมายใช้ประโยคยาวขึ้น และสามารถใช้ประโยคที่มีโครงสร้างไวยากรณ์ที่สลับซับซ้อน และมีความหมายเพื่อใช้ในการพูดสื่อความหมายให้ผู้อื่นรับทราบ

1.5 การส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อความหมาย

เด็กในช่วงอายุ 4 - 5 ปี เป็นช่วงที่พัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายเป็นไปอย่างรวดเร็ว รู้จักคำมากขึ้น สามารถเลือกใช้คำอย่างเหมาะสม รู้จักฟัง เข้าใจ และทำตามคำสั่งได้ สนใจการฝึกอ่าน สนใจคำใหม่ๆ และซักถามความหมายของคำอยู่เสมอสามารถร้องเพลงสั้นๆ ได้ ชอบเล่าเรื่องและลำดับความได้ตั้งแต่ต้นจนจบ ดังนั้นแนวทางในการส่งเสริมการพูดสื่อความหมายสำหรับเด็กก็คือ ให้เด็กทุกคนมีโอกาสในการฝึกพูด ฝึกการฟัง และฝึกการอ่าน ตลอดจนให้เด็กได้ลำดับเรื่องราวหลังจากที่เล่าให้ฟังแล้ว เพื่อเป็นการฝึกความจำ ความเข้าใจ คำศัพท์ ความหมายของคำ และเรื่องราวต่างๆ

ศรียา นิยมธรรมและประภัสสร นิยมธรรม (2541: 55) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยมีดังนี้

1. พูดให้ชัดเจน พ่อแม่ควรออกเสียงให้ชัด พูดช้าพอประมาณเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสได้เลียนแบบได้ง่ายขึ้น
2. พูดให้ถูกต้อง พ่อแม่ไม่ควรแก้งลูกพูดไม่ชัด หรือใช้ภาษาพูดแบบเด็กๆ ในขณะที่สนทนาโต้ตอบกับเด็ก แม้จะล้อเลียนก็ตาม แต่ควรให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาที่ถูกต้องโดยการเป็นแบบอย่างที่ดี การพูดที่ไม่ชัด หรือใช้ภาษาพูดแบบเด็กจะทำให้เด็กขาดโอกาสในการเรียนรู้ในสิ่งที่ควรจะได้เรียน
3. ใช้ภาษาที่ก้าวหน้าขึ้นไปตามลำดับ ภาษามักซับซ้อนขึ้นตามวัยพ่อแม่ควรสังเกตและใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ไม่ควรใช้ภาษาที่ทำให้เด็กเกิดความสับสนขณะเดียวกันก็ควรให้เป็นประโยคที่สมบูรณ์ตามวัย เช่น จาม น้ำ-ขอน้ำ-ขอน้ำน้อยคะ ฯลฯ

4. พูดบ่อยๆ ควรพูดกับเด็กถึงทุกๆ อย่างที่ผ่านเข้ามาในสายตา และความสนใจของเด็กแม้ในการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น เมื่อจะเอาเด็กเข้านอน ก็พูดว่า “นอนกันนะ” หรือ “แม่เอาน้องนอน” “นอนกับแม่” ฯลฯ ให้เด็กได้ยินซ้ำๆ กันจะช่วยให้เด็กเข้าใจความหมายพร้อมๆ กับจำคำไว้

5. พูดให้ถูกหลักไวยากรณ์ พ่อ แม่ จะต้องแก้ไขข้อผิดพลาดในการออกเสียงของลูก ทั้งในการใช้คำและประโยค เพราะเป็นการจัดหาแบบอย่างที่ถูกต้องดีงามให้ ช่วยกระตุ้นให้เด็กเลียนแบบแทนการดู ซึ่งจะทำให้เกิดความคับข้องใจอันจะนำไปสู่การติดอ่างได้ ควรให้เด็กรู้สึกปลอดภัย โปร่ง ไม่เครียดจนเกินไป อย่างไรก็ตามการพูดตะกุกตะกักนั้นถือว่าเป็นเรื่องปกติในการพัฒนาภาษาในวัยที่พ่อแม่กระตุ้น การฝึกนั้นต้องระวังอย่าให้เปลี่ยนความรู้สึกเป็นเกลียดชังเด็ก 4-5 ปี ที่มีปัญหาทางพฤติกรรม เช่น คือเกร ก็มักติดอ่างหรือพูดตะกุกตะกักไปด้วย พ่อ แม่ควรทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ใช้ภาษาง่ายๆ ในการติดต่อกัน ให้เวลากับเด็ก ทำเป็นไม่สนใจต่ออาการตะกุกตะกักเสียบ้าง ก็จะช่วยแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้

6. ฟังอย่างสนใจ เด็กต้องการโอกาสในการฝึกพูด ครอบครัวสมัยใหม่ พ่อแม่ มักสนใจต่อกิจกรรมของลูกและมักเร่งรัดเด็กจนแทบไม่มีเวลา สำหรับฟังเด็ก เป็นเหตุให้เด็กขาดความมั่นใจในการใช้ภาษา ก่อให้เกิดปัญหาทางพฤติกรรมด้วยความเชื่อมั่นทางภาษานั้นอาศัยประสบการณ์ซ้ำๆ โดยเริ่มมาตั้งแต่วัยเด็ก ฉะนั้นการเล่นเกมส์ซ้ำๆ โดยหาคำมาเปลี่ยนก็เป็นการฝึกใช้ภาษาเช่นกัน

7. อ่านอย่างสม่ำเสมอ เด็กต้องการประสบการณ์ในการฟัง ฉะนั้น พ่อแม่ควรใช้เวลาวันละ 15 นาที ช่วยเด็กเล็กในการพัฒนาการออกเสียง ด้วยการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง โดยให้ดูภาพประกอบ และถามให้ได้ตอบบ้าง ขณะเดียวกันก็คอยแก้ไขคำผิด หรือเสียงที่ไม่ชัดไปด้วยแต่ไม่จำเป็นต้องแก้ตลอดเวลาจนเด็กหมดสนุก และไม่กล้าพูด

8. หัดเรียกชื่อสิ่งต่างๆ พ่อแม่จะช่วยเพิ่มคำศัพท์ให้ลูกได้ด้วยการบอกชื่อสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัว ที่เด็กได้พบเห็น หรือจากหนังสือที่มีภาพประกอบ หรือใช้ทำกิจกรรมประจำวันในบ้านหาคำศัพท์ใหม่ๆ ที่มีคามหมายทำนองเดียวกัน กับคำศัพท์ที่เด็กรู้แล้วมาพูดให้เด็กเข้าใจในความหมายที่ต่างกันออกไป เช่น ใช้คำเดียวในลักษณะนาม หรือกิริยา หรือคุณศัพท์ เช่น แม่รักหนู หนูหยิบดอกไม้ให้แม่หน่อย หนูของแม่เป็นเด็กน่ารัก เป็นต้น แล้วให้เด็กพูดตาม

9. กระตุ้นบ่อยๆ พ่อแม่สามารถจัดสิ่งแวดล้อมหลายๆอย่าง ให้เป็นที่น่าสนใจหรือเกิดความประทับใจ เพื่อให้เด็กมีโอกาสพูดถึง ยังมีสิ่งเร้าให้เด็กมากเท่าไรก็เท่ากับว่าช่วยกระตุ้นให้เด็กใช้ภาษาพูดซึ่งช่วยพัฒนาการทางภาษามากขึ้นเท่านั้น การจัดประสบการณ์ให้เด็กทำให้เด็กมีความคิดใหม่ๆ ซึ่งเป็นเสมือนกุญแจในการสร้างภาษา

10. การใช้รางวัล ภาษาเป็นเครื่องสื่อความหมาย และใช้แทนพฤติกรรมได้ เด็กควรได้เรียนรู้ความจริงข้อนี้ เช่น เวลาโกรธ อาจใช้คำพูดแทนการชกต่อย การขอสิ่งที่ยากได้ แทนการหยิบฉวยตามอำเภอใจ ฯลฯ เด็กควรได้รับรางวัลเสมอ ๆ หรือบ่อย ๆ ทันทีที่เขาใช้ภาษาพูดในการสื่อความหมาย

ครอกห์ (Krogh, 1994: 25) กล่าวถึง การจัดประสบการณ์ทางภาษาในการส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยมี 8 ประการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การพูดในชั้นเรียนเด็กปฐมวัยนั้นควรพูดอย่าง “เป็นกันเองหรืออย่างเป็นมิตร” อาจเรียกได้ว่าเป็นการสร้างบรรยากาศในการสื่อสาร ให้อบอุ่นและทำให้ผู้ฟังยอมรับและเข้าใจ เช่น เมื่ออยู่ในสังคมที่ต้องพูดโดยมีเด็ก ๆ ร่วมสนทนาอยู่ด้วยควรมีการวางแผนเพื่อแสดงให้เขาได้เรียนรู้สภาพแวดล้อมอย่างอบอุ่น เด็ก ๆ จะรู้สึกพึงพอใจไม่เกรงเกรียงทำให้เขาเชื่อมั่นในตนเอง ต่อการที่จะเป็นผู้สื่อสารอย่างเป็นกันเอง

2. ครูควรเน้นและสร้างให้เด็กรู้จักช่วยตัวเองเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น การสื่อสารนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็กที่มั่นใจคำพูดหรือลักษณะการพูดของตนเองจะทำให้เขาไม่เกิดความประหม่าหรือพูดถูกพูดผิด การสร้างความเชื่อถือด้วยการกล่าวอ้างหรือเล่าถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาก็อาจจะก่อให้เกิดความรำคาญต่อครูหรือผู้ฟังคนอื่นได้ ดังนั้นการให้ความสำคัญแก่การฟังจะช่วยเด็กเข้าใจและจำประเด็นสำคัญในขณะและผู้พูดกำลังพูดหรือกล่าวอ้าง

3. ในชั้นเรียนควรมีกิจกรรมจูงใจให้กับเด็ก จะทำให้พัฒนาการพูดเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งมีทักษะต่างๆ หลากหลายขึ้น เด็ก ๆ ต้องการทำความเข้าใจและอยากรู้ว่าความคิดเห็นของเขานั้นมีค่าควรแก่การยกย่อง กิจกรรมหนึ่งที่น่าสนใจที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการสร้างคำหรือใช้ภาษาคือการเล่นหุ่นกระบอกเด็กๆ จะใช้มือชักหุ่นต่างจากผู้ใหญ่ เขาจะสังเกตเห็นความแตกต่างด้วยตนเองได้ดีกว่าการเล่นตุ๊กตา ลองสังเกตดูว่าเด็กชั้นปฐมวัยใช้หุ่นมือเพื่อหยอกล้อมากน้อยแค่ไหน ทั้งนี้เพื่อใช้ปรับแนวทางนำหุ่นมาใช้ฝึก อย่างไรก็ตามการนำหุ่นมาประกอบการเล่นจะกระตุ้นให้เด็กพูดคุยระหว่างเด็กด้วยกันรวมถึงตัวครูเอง ผ่านทางหุ่น เด็กอาจไม่เชื่อหุ่นว่าที่เล่นอยู่พูดได้ แต่เขาจะเข้าใจไปเองว่าเป็นการสร้างหรือการแสดง ลองใช้หุ่นกระบอกสวมที่มีมือครูเอง ใช้หุ่นเป็นสื่อพูดคุยกับเด็กตัวต่อตัว หรือเป็นกลุ่มเล็กๆ ก็ได้ พูดด้วยน้ำเสียงสูงๆ ต่ำๆ ให้เหมาะกับลักษณะบุคลิกของหุ่นที่เราต้องการสื่อออกมา ควรมีหุ่นเด็กชายด้วยทั้งนี้เมื่อเวลามีใครเข้ามาในชั้นเรียนก็จะใช้หุ่นแนะนำตัวกับเด็ก ๆ บอกเล่าถึงความรู้สึกตื่นเต้น โดยที่ไม่ทราบมาก่อนว่าจะมีเด็ก ๆ มาเยี่ยมในชั้นเรียนและให้เด็กพูดคุยกับหุ่นจะทำให้เด็ก ๆ รู้สึกเป็นกันเอง

4. ครูควรแสดงความรัก ขอมรับและเข้าใจในความแตกต่างของเด็กแต่ละคน เช่น เด็กบางคนโดยเฉพาะเด็กชาย สามารถพูดประโยคควลีเมื่ออายุ 3-4 ปี แต่คำพูดกับความคิดจะ

ไม่สัมพันธ์กันทำให้พูดตะกุกตะกักเมื่อเริ่มพูดคำๆ แรกออกมาหรือการออกเสียงไม่ชัดเจน จนบางครั้งครึกคิดว่าต้องเข้มงวดเร่งเร้ากับเด็กทำให้เด็กพูดช้าลงไปอีก จนกลายเป็นคนที่พูดไม่ชัดเจน คิดอ่าเป็นการถาวรนั่นคือสิ่งที่เราไม่ควรกระทำ เพราะอาจเป็นการเน้นให้เกิดปัญหาตามมา โดยเฉพาะกับเด็กที่พยายามหัดพูดไม่ให้คิดอ่า การพูดประโยคหรือวลีที่ไม่ชัดเจนยัดคำ ถ้าจะหัดพูดให้ถูกต้องควรเปิดโอกาสให้เด็กพูด ไม่ต้องไปบีบบังคับ เพราะจริง ๆ แล้วสิ่งที่เด็กต้องการจากผู้ใหญ่หรือคนรอบข้างคือการแสดงความรักยอมรับและเข้าใจในตัวเด็ก นอกจากนั้นครูคงต้องใช้ความพยายามและความอดทนในการที่จะต้องพูดคุยกับเด็กที่อ้อซึ่งคงต้องหาเวลาเหมาะ ๆ เมื่อเขาอารมณ์ดีพูดคุยกับเขา ซึ่งวิธีนี้กว่าจะประสบความสำเร็จก็ใช้เวลานานเป็นสัปดาห์หรือเป็นเดือนเพื่อให้เด็กรู้สึกผ่อนคลายและตอบสนองต่อการสนทนา ให้รางวัลกับเด็กสักวันด้วยการพูดไปด้วยยิ้มไปด้วยหรือหัวเราะกระซิบกระซาบกับแก ไม่ควรพูดขัดคอเมื่อแกเริ่มพูดคำแรกออกมา ให้รับฟังคำพูดของแกเหมือนกับที่เรายอมรับพูดคุยกับแกเอง

5. ครูควรให้การสนับสนุนหรือให้กำลังใจ ถ้าเด็ก ๆ ในชั้นใช้คำพูดที่คุยเข้าใจกันรู้เรื่อง อาจต้องใช้เวลาสักกระยะสำหรับครู หรือผู้ปกครองที่จะได้ฟังเด็ก ๆ พูดประโยคที่สมบูรณ์ จากที่เคยพูดไม่เป็นประโยค พยายามฟังและทำความเข้าใจกับสำเนียงเสียงที่พูดไม่ชัดเจน ยึดคำของเด็กที่พยายามจะพูดทบทวนคำพูด ถ้าเราสามารถหยิบยกคำพูดสักคำที่เด็กพูดมา และให้เด็กพูดทบทวนก็จะช่วยให้เด็กพูดได้ต่อเรื่อง เราจะพบว่าสิ่งที่เราฝึกฝนเด็กและอดทนฟังในสิ่งที่เด็กพูดเราก็จะเข้าใจในสิ่งที่เด็กสื่อออกมาได้ดีพอกับที่เด็กต้องการให้รับรู้

6. ครูควรเป็นตัวอย่าง หรือการสร้างตัวอย่าง หรือการออกแบบภาษาที่ดีเพื่อใช้ในการส่งเสริมการพูด สร้างประโยคง่าย ๆ ด้วยคำพูดที่ชัดเจนให้กำลังใจ คอยชี้แนะ กระตุ้นให้เด็กเกิดความพยายามในการพูดหรือเรียนรู้การพูด ด้วยรอยยิ้มและบทบาทคำพูดที่สอนเพื่อให้เด็กใช้คำพูดที่ถูกต้อง

7. ครูควรกระตุ้นให้เด็กในชั้นสนทนากันบ่อยขึ้น คือ ลองให้เด็กต่างวัยพูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกัน

8. ครูต้องเป็นผู้ที่กระตือรือร้นที่จะถ่ายทอด เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบไม่เข้มงวดนักในการพัฒนาทักษะการพูด

เสนา ปิยะอัจฉริยะ (2523: 60) กล่าวถึง การจัดประสบการณ์ทางภาษาในการส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยมี 3 ประการซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การจัดประสบการณ์ ที่ฝึกฝนหรือทดสอบด้านการพูดสื่อความหมาย ได้แก่
  - 1.1 ฝึกออกเสียงคำต่างๆ ให้ถูกต้อง ชัดเจน
  - 1.2 ฝึกพูดคำวลี และประโยคได้อย่างเข้าใจความหมาย

- 1.3 ฝึกพูดแสดงความต้องการและความรู้ได้
- 1.4 ฝึกเล่าเรื่องจากประสบการณ์หรือเล่าเรื่องจากภาพได้
2. กิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมด้านการพูดสื่อความหมายของเด็ก ได้แก่
  - 2.1 ให้เด็กเล่าเรื่องจากประสบการณ์หรือเล่าเกี่ยวกับสิ่งของ ของเล่น ในเวลาตอนเช้าประมาณ 5 - 10 นาที ก่อนสอนบทเรียน
  - 2.2 ครูเล่าเรื่องหรือนิทานให้เด็กฟัง แล้วให้เด็กลองเล่า
  - 2.3 ให้เด็กพูดคำวลี ประโยคตามครูให้ถูกต้อง หรืออาจให้พูดประโยคที่มีพยัญชนะเดียวกันหมดก็ได้
  - 2.4 ให้เด็กพูดคำคล้องจอง เช่น ที่หนึ่งกินน้ำผึ้ง ที่สองกินข้าวพอง ที่สามกินข้าวหลาม ฯลฯ
  - 2.5 ให้ท่องคำกลอนบทดอกสร้อย หรือให้เด็กช่วยกันแต่งเอง เช่น “ฉันชื่อแดง ฉันชอบกินแกง”
  - 2.6 ให้เด็กตอบคำถามง่าย ๆ เช่น นักเรียนสบายดีหรือนักเรียนมีมือกี่มือ ฯลฯ
  - 2.7 ให้เด็กทายปริศนาคำทายอะไร
  - 2.8 ให้เล่นเกมที่มีการสนทนาแสดงความคิดเห็น
  - 2.9 ให้เด็กเล่าเรื่องตามรูปภาพที่ครูหรือนักเรียนนำมาหรือเล่าจากภาพที่ตนวาด หรือจากรูปปั้นที่เด็กปั้นเอง
3. พฤติกรรมการฝึกทักษะ ได้แก่ การฟัง การพูด เกี่ยวกับการแสดงออกของเด็ก (Self concept)
  - 3.1 การแนะนำตนเอง ชื่อ ชั้น โรงเรียน
  - 3.2 การบอกบ้านที่อยู่ของตนเอง บ้านเลขที่ ตำบล ถนน จังหวัด
  - 3.3 การเรียกชื่อสิ่งของใกล้ตัว เช่น ห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้
  - 3.4 การฟังและปฏิบัติตามคำบอกของเพื่อน และครู
  - 3.5 การใช้คำพูดกับเพื่อน ครู เช่น สวัสดี ขอโทษ ขอบใจ ฯลฯ
  - 3.6 เล่าเรื่องจากภาพได้
  - 3.7 เล่าเรื่องจากประสบการณ์ตนเองได้
  - 3.8 แบ่งกลุ่มพูด สนทนากับเพื่อนได้

กรมวิชาการ (2540 ก: 37) กล่าวถึง แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถทางการพูดสื่อความหมายไว้หลากหลายวิธีดังนี้

1. การสนทนา อภิปรายเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมาย รู้จักแสดงความคิดเห็นและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริงของจำลองรูปภาพสถานการณ์จำลอง ฯลฯ

2. การเล่านิทาน เป็นการเล่าเรื่องต่างๆ ที่เป็นการปลูกฝังให้เกิดคุณธรรมจริยธรรม วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้นในการเล่านิทาน สื่อที่ใช้อาจเป็นรูปภาพ หนังสือนิทาน หุ่น การแสดงท่าทางประกอบการเล่าเรื่อง

3. การสาธิต เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้สังเกตและเรียนรู้ตามขั้นตอนของกิจกรรมนั้นๆ บางครั้งครูอาจให้เด็กอาสาสมัครเป็นผู้สาธิตร่วมกับครู เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การเล่นเกมการศึกษา การเป่าลูกโป่ง

4. การทดลองปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง เช่น การเลี้ยงหนอนผีเสื้อ การปลูกพืช การประกอบอาหาร การทดลองวิทยาศาสตร์ง่ายๆ ฯลฯ

5. การศึกษานอกสถานที่ เป็นการจัดกิจกรรมที่ทำให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอีกรูปแบบหนึ่งด้วยการพาเด็กไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และนอกโรงเรียน เพื่อเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์แก่เด็ก

6. การเล่นเกมทบทวนสมมุติ เป็นการเล่นเกมทบทวนสมมุติเป็นตัวละครต่างๆ ตามเนื้อเรื่องในนิทาน หรือเรื่องราวต่างๆ อาจใช้สื่อประกอบการเล่นเกมทบทวนเพื่อสร้างความสนใจ และก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น หุ่นสวมศีรษะ ที่คาดศีรษะรูปคน รูปสัตว์แบบต่างๆ เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ของจริงชนิดต่างๆ

7. การร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง เป็นการจัดให้เด็กได้แสดงออกเพื่อความสนุกสนาน เพลิดเพลินและเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและจังหวะ

เยวภา เดชะคุปต์ (2542: 76) กล่าวถึง แนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดสื่อความหมาย จะต้องคำนึงถึงตัวครู การจัดบรรยากาศ และจุดมุ่งหมายของกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การฝึกพูดควรฝึกในกลุ่มเล็กๆ เพื่อให้มีการตอบสนองระหว่างครูและนักเรียนให้มากที่สุด

2. การฝึกพูดควรอยู่ในลักษณะธรรมชาติที่สุดไม่ว่าจะเป็นการสนทนาในกลุ่มย่อยหรือในขณะที่เด็กกำลังเล่น

3. บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในการพูดควรเป็นบรรยากาศที่เด็กรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย สบายใจ และมีอิสระที่จะแสดงออก

4. ให้เด็กเกิดนิสัยที่ดีในการพูด และสามารถใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสม
5. เปิดโอกาสให้เด็กเล่าประสบการณ์ของตนเอง

สรุปได้ว่า การส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย สามารถทำได้มากมายหลายวิธี โดยอาศัยแบบอย่างเป็นปัจจัยสำคัญ และสื่อก็เป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการทางการพูดสื่อความหมายให้กับเด็ก นอกจากนี้การที่เด็กได้พูดคุยกับคนรอบข้างได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว จะทำให้เด็กได้ฝึกการใช้ภาษาด้านการพูดสื่อความหมายให้ดียิ่งขึ้น ที่สำคัญผู้ที่อยู่แวดล้อมเด็กควรกระตุ้น และให้กำลังใจในการพูดของเด็ก

1.6 การประเมินความสามารถด้านการพูดสื่อความหมาย

การประเมินความสามารถทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย ยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการ จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการ ช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ผู้ปกครองเด็ก และการประเมินความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายนี้ ควรเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

กุลยา ตันดิผลาชีวะ (2551: 152) กล่าวว่า การประเมินความสามารถทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมาย มีประเด็นการประเมินกว้างๆ ดังนี้

1. การใช้ภาษา คือ การแสดงออกถึงความสามารถในการใช้ภาษาของเด็ก โดยสังเกตจากการใช้ภาษาของเด็ก เพื่อการสมาคมหรือเพื่อระบายออกเท่าที่เด็กสนใจที่จะใช้ภาษาพูดสื่อความหมายมากกว่าท่าทางสามารถใช้คำได้มากขึ้นหรือใช้คำได้สูงเท่าอายุ
2. ความเข้าใจ คือ การที่เด็กแสดงความเข้าใจความหมายของคำ เช่น การเปรียบเทียบมากขึ้น โกลโกล ดีไม่ดี บอกสาเหตุ สถานที่ด้านกิริยาท่าทางจำได้ และการจับใจความ
3. การสื่อความ คือ เด็กสามารถสื่อความหมายพอที่จะร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นหรือไม่ สื่อให้ผู้อื่นเข้าใจ พูดประโยคถูกต้อง รู้จักใช้สรรพนามในระดับได้
4. ความสนใจภาษา คือ การแสดงความชอบที่จะนึกถ้อยคำไปใช้ วลี ประโยคที่ได้ฟัง ได้เรียน ไม่ว่าจะจากการพูดหรือฟังนิทาน สนุกกับการพูด การอธิบายหรือใช้ภาษากับเพื่อนผู้ใหญ่ด้วยความสนใจหรือไม่
5. ความสามารถในการฟัง คือ ความตั้งใจตอบคำถามได้ถูกต้อง เข้าใจลำดับเรื่องในสิ่งที่ฟังได้ และบอกได้ว่าในเรื่องที่ฟังมีใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร และได้อะไร

วรนาท รักสกุลไทย (2551: 39) กล่าวถึง การประเมินพัฒนาการทางภาษาด้าน การพูดสื่อความหมายว่า เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านภาษาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แนวทางการประเมินพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยตามสภาพจริง

1.1 ใช้เครื่องมือการประเมินที่เหมาะสมกับธรรมชาติของการเรียนรู้ภาษาของเด็ก กล่าวคือ ตัวบ่งชี้ในเครื่องมือการประเมินพัฒนาการทางภาษา ต้องสอดคล้องกับพัฒนาการทางภาษาและธรรมชาติการเรียนรู้ภาษาของเด็ก

1.2 ใช้เครื่องมือในการประเมินที่หลากหลาย การประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย ควรเป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการ การเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินที่เหมาะสมคือ การสังเกต หรือการสนทนากับเด็ก แล้วบันทึกอย่างเป็นระบบ วิธีการบันทึกอาจใช้วิธีการสำรวจรายการ การจดบันทึกพฤติกรรม หรือมาตราส่วนประเมินค่าอาจใช้วิธีการบันทึก วิดีทัศน์ บันทึกเสียง เก็บตัวอย่างงานหรือใช้แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ครูควรเรียนรู้วิธีใช้เครื่องมือในแต่ละประเภท และเลือกใช้เครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย

1.3 บูรณาการการสอนกับการประเมิน การประเมินถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ การประเมินอย่างต่อเนื่องทำให้ครูทราบพัฒนาการทางภาษาของเด็ก เข้าใจเด็ก และรู้ว่าจะพัฒนาเด็กอย่างไร การวางแผนการประเมินที่เหมาะสม และยืดหยุ่นจะช่วยให้การจัดประสบการณ์กับการประเมินควบคู่กันไปได้อย่างราบรื่น

1.4 เน้นที่ความก้าวหน้าของเด็ก ในการประเมินพัฒนาการทางภาษา ครูควรบันทึกสิ่งที่เด็กสามารถทำได้ เพื่อเป็นการประเมินความก้าวหน้าของเด็ก การเน้นที่ความก้าวหน้าของเด็กนี้ถือเป็นการวินิจฉัยและช่วยแก้ปัญหาให้แก่เด็กได้เป็นอย่างดี

1.5 ให้ความสนใจทั้งกระบวนการและผลผลิต ขณะที่เด็กร่วมกิจกรรมทางภาษา ครูควรสนใจกับกระบวนการในการใช้ภาษาของเด็ก เช่น ขณะที่เด็กกำลังลงชื่อมาโรงเรียน เมื่อครูสังเกตกระบวนการทำงานของเด็ก จะพบว่าเด็กบางคนใช้วิธีคัดลอกชื่อของตน โดยมองจากชื่อที่ปักที่เสื่อทำให้ผลงานการเขียนมีลักษณะกลับหัว บางคนอาจเขียนได้คล่องแคล่วจากความจำของตนเอง โดยที่ผลผลิตมีลักษณะใกล้เคียงกับคนที่เขียนโดยการคัดลอกจากแบบที่ครูเตรียมไว้ หากไม่สังเกตกระบวนการย่อมทำให้ครูไม่สามารถให้ความช่วยเหลือเด็กได้อย่างเหมาะสม

1.6 ประเมินจากบริบทที่หลากหลาย การประเมินพัฒนาการทางภาษาของเด็กจำเป็นต้องประเมินจากบริบทที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่ตรงตามสภาพจริงของเด็ก

การด่วนสรุปจากบริบทหนึ่งอาจทำให้ไม่ได้ผล การประเมินที่แท้จริงเนื่องจากเด็กอาจทำกิจกรรมในบริบทหนึ่งได้ดีกว่าอีกบริบทหนึ่งก็ได้

1.7 ประเมินเด็กเป็นรายบุคคล การประเมินพัฒนาการทางภาษา ครูต้องเฝ้าสังเกตเด็กแต่ละคน เพื่อให้รู้จักเด็กเป็นรายบุคคลทำให้ครูทราบความก้าวหน้าทางภาษาของเด็ก และยังช่วยให้ครูทราบความสนใจ ทักษะ ทักษะ ความคิด ฯลฯ ของเด็ก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการวางแผนการช่วยเหลือสนับสนุนเด็กได้อย่างเหมาะสม

1.8 ให้เด็กมีโอกาสประเมินตนเอง เด็กควรได้รับการกระตุ้นให้คิดไตร่ตรองเพื่อประเมินความก้าวหน้าของตนเอง จะช่วยให้เด็กภูมิใจ และเกิดความต้องการที่จะพัฒนาตนเองต่อไป โดยครูอาจนำแฟ้มสะสมงานของเด็กมาใช้ในการให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง

2. วิธีการประเมินพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย

การประเมินพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมาย ของเด็กปฐมวัยควรเป็นการประเมินอย่างไม่เป็นทางการ โดยมีวิธีการที่เหมาะสมดังนี้

2.1 การสังเกตและบันทึกพฤติกรรม/คำพูดของเด็ก ครูควรใช้เวลาในการสังเกตและเฝ้าดูการใช้ภาษาของเด็ก (Kid Watching) เพื่อให้ทราบว่าเด็กแต่ละคนมีจุดเด่น ความต้องการ ความสนใจ และต้องการความช่วยเหลือในเรื่องใด โดยครูต้องจัดทำแบบบันทึกทั้งประเภทสำรวจรายการหรือแบบสำหรับการจดบันทึกให้ครอบคลุมพัฒนาการทางภาษา ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน รวมทั้งกำหนดเวลาและแนวทางที่ชัดเจนในการบันทึกอย่างต่อเนื่อง

2.2 การเก็บตัวอย่างผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของเด็ก เป็นวิธีการที่ครูรวบรวมและจัดระบบตัวอย่างผลงานที่แสดงความก้าวหน้าด้านภาษาของเด็กจากชิ้นงานที่เด็กสร้างขึ้นในกิจวัตรประจำวัน ครูควรกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการเก็บรวบรวมผลงาน เช่น เก็บตัวอย่างผลงานการเขียนที่แสดงการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กเดือนละ 1 ชิ้นงาน แล้วนำมาจัดรวบรวมไว้อย่างเป็นระบบ

วาโร เฟ็งสวัสดี (2544: 79) กล่าวถึง การใช้เครื่องวัดและประเมินความพร้อมทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายมีรายละเอียดดังนี้

1. การสังเกต วิธีการนี้ครูจะต้องคอยสังเกตพฤติกรรมการใช้ภาษาของเด็กในสถานการณ์ต่างๆ หรือในขณะที่เด็กทำกิจกรรม การสังเกตต้องกระทำโดยไม่ให้เด็กรู้ตัว ซึ่งครูอาจจะสังเกตในสิ่งต่อไปนี้

1.1 การออกเสียง โดยครูอาจจะสังเกตว่าเด็กออกเสียงหรือพูดได้ชัดเจนหรือไม่

1.2 คำหรือศัพท์ โดยครูอาจจะสังเกตว่าเด็กเข้าใจในคำศัพท์นั้นหรือไม่ ซึ่งวิธีการทดสอบอาจจะทำได้ 2 วิธี คือ การให้เด็กดูรูปภาพแล้วถามว่านี่รูปอะไร หรือการให้เด็กดูรูปภาพ เช่น รูปภาพนก เป็ด แล้วถามเด็กว่ารูปไหนเป็นรูปภาพนก

1.3 ประโยคหรือไวยากรณ์ เป็นการวัดความสามารถในการเข้าใจประโยค หรือไวยากรณ์ส่วนลักษณะการถามคล้าย ๆ กับข้อ 1.2 เพียงแต่อยู่ในรูปของประโยค

1.4 การใช้ภาษาในการอธิบายหรือเล่าเรื่อง ความสามารถในด้านนี้อาจจะสังเกตได้จากการอธิบายสิ่งที่ได้กระทำลงไป หรือการใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจริง เช่น การถาม การขอร้อง การเล่าเรื่อง เป็นต้น

1.5 การวิเคราะห์เสียง คำ หรือประโยคง่าย ๆ เป็นความสามารถในการสังเกตความแตกต่างของเสียง ความหมายของคำ หรือประโยค

1.6 การแปลความ เป็นความสามารถในการอธิบายความหมายได้ เช่น “นกคืออะไร?” เด็กอาจจะตอบว่า “นกคือสิ่งที่บินได้”

2. การสัมภาษณ์ ครูอาจจะสัมภาษณ์หรือสนทนากับเด็กเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษา นอกจากนี้ครูอาจจะไปสัมภาษณ์ผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองให้ข้อมูลความสามารถในการใช้ภาษาของเด็กด้วยก็ได้

3. แบบทดสอบ แบบทดสอบที่ใช้ควรเป็นแบบทดสอบแบบรูปภาพ เนื่องจากเด็กวัยนี้ยังไม่สามารถอ่าน เขียนหนังสือได้

การวัดความพร้อมทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายวัดใน 3 องค์ประกอบดังนี้ (อนันต์ น้าเจริญ 2522: 58)

องค์ประกอบที่ 1 เหตุผลทางภาษา (Verbal Reasoning) ประกอบด้วยความสามารถในการเข้าใจเนื้อเรื่อง การหาความสัมพันธ์ การจำเนื้อเรื่อง การรู้จักประมาณ และการทำตามคำสั่ง

องค์ประกอบที่ 2 การใช้มือและสายตาให้สัมพันธ์กัน (Motorvisual Coordination Factor) ประกอบด้วยความสามารถในการเขียน การลอกตามแบบ การใช้สายตาและมือให้สัมพันธ์กัน การจำแนกความแตกต่างของกลุ่มตัวอักษร การจำแนกความแตกต่างของภาพและการรู้จักตัวอักษร

องค์ประกอบที่ 3 การฟัง (Listening Factor) ประกอบด้วยความสามารถในการรู้ความหมายของประโยค การรู้ความหมายของคำ และการจำแนกความแตกต่างของเสียง

การวัดความพร้อมทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายจากการเรียนรู้ทางภาษา ประกอบด้วย

1. การรับรู้ทางภาษา (Reception Language)
  - 1.1 ความสัมพันธ์ ข้อสอบจะวัดความรู้จัก ความเข้าใจคำหรือประโยค
  - 1.2 การตอบคำถามสั้นๆ เช่น นกมีกี่ขา? นักเรียนมาโรงเรียนทำไม?
  - 1.3 การปฏิบัติตามคำสั่ง เช่น ยืนขึ้น นั่งลง ซ้ายหัน ขวาทัน หลังตา ยิ้ม
2. การแสดงออกทางภาษา (Expressive Language) การแสดงออกทางภาษาสามารถกระทำได้ 3 ทาง คือ การพูด การเขียน และการใช้กิริยาท่าทาง ซึ่งการวัดการแสดงออกทางภาษาทำได้ดังนี้
  - 2.1 การนับจำนวนคำ วิธีการนี้จะนับจำนวนคำที่พูด หรือเขียนในช่วงเวลาที่กำหนด
  - 2.2 การนับจำนวนประโยค วิธีการนี้จะนับจำนวนประโยคที่ใช้ในการเล่าเรื่อง หรือเขียน
3. ความสามารถทางภาษา (V - Factor)
  - 3.1 หาคำหรือภาพที่ตรงกันข้าม
  - 3.2 หาคำหรือภาพที่มีความหมายใกล้เคียงกันที่สุด
  - 3.3 หาคำหรือภาพที่สัมพันธ์กัน
  - 3.4 หาคำหรือต่อเติมภาพที่ขาดหายไป
  - 3.5 ความเข้าใจทางภาษา หรือการรับรู้ทางภาษา

ชลชาติป สมานิติ (2549: 212) กล่าวว่า การประเมินพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ได้กำหนดแนวการประเมินความพร้อมทางภาษาครอบคลุมเนื้อหาในการรับรู้คำและข่าวสาร อธิบายคำและข่าวสาร พูดเสนอข่าวสารได้ เล่าเรื่องอย่างมีสาระ พูดได้เหมาะสมกับกาลเทศะและพูดได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กว่า ควรใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เช่น การสนทนา การสังเกตจากการร่วมกิจกรรม การบันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง แบบทดสอบ วัดทักษะทางภาษา การรายงานตนเองและเพิ่มสะสมงาน วิธีการประเมินพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยคือ การสังเกต และการสัมภาษณ์พูดขณะทำกิจกรรม ผลการวัดและประเมินอย่างละเอียดด้วยวิธีดังกล่าวจะช่วยให้ครูทราบผลการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนว่ามีพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายมากน้อยเพียงใด

เครื่องมือวัดและประเมินพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยประกอบด้วย

1. แบบสังเกตพฤติกรรม เป็นแบบสังเกตที่ช่วยให้ครูมีความเข้าใจความสามารถในการใช้ภาษาของเด็ก และยังทำให้ครูเข้าใจพัฒนาการด้านสังคม อารมณ์ และวัฒนธรรมของเด็กอีกด้วย ตัวอย่างของการสังเกตมีดังนี้

1.1 การออกเสียง คือ ครูจะสังเกตการออกเสียงของเด็กในสถานการณ์ต่างๆ ว่าสามารถออกเสียงได้ชัดเจนหรือไม่ เพียงใดและเสียงใดที่เด็กยังออกเสียงไม่ถูกต้อง

1.2 คำหรือคำศัพท์ เป็นการวัดและประเมินคำศัพท์มี 2 ลักษณะคือคำศัพท์ที่วัดความรู้ และความเข้าใจคำศัพท์ โดยให้เด็กชี้ภาพจากคำถาม เช่น ให้เด็กดูภาพ ดินสอ ปากกา ไม่บรรทัด และครูถามให้เด็กชี้ว่า ภาพใดเป็นภาพปากกา หรือครูให้เด็กดูภาพแล้วตั้งคำถามว่าเป็นภาพอะไร

1.3 ประโยค ไวยากรณ์ หรือลำดับคำ เป็นการวัดความเข้าใจประโยค เช่น ให้เด็กดูภาพสองภาพแล้วอธิบายประกอบภาพ ภาพแรกเป็นภาพลิงกินกล้วยอยู่บนต้นไม้ อีกภาพหนึ่งเป็นภาพลิงโหนตัวอยู่บนต้นไม้ ให้เด็กชี้ภาพลิงกินกล้วยอยู่บนต้นไม้ หรือการวัดและประเมินลักษณะที่แสดงออก เช่น ครูชูภาพให้เด็กดูแล้วถามเด็กว่าลิงในภาพกำลังทำอะไร

1.4 สนทนาหรือเล่าเรื่อง เป็นการพูดคุยหรือเล่าเรื่องสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ เช่น สังเกตจากการที่เด็กสนทนาโต้ตอบแสดงความคิดเห็น เล่าเรื่องราวขณะทำกิจกรรมในสภาพการณ์ปกติ เล่าเรื่องจากนิทาน ผลงานศิลปะของตนเอง เป็นต้น

สรุปได้ว่า การประเมินความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย จะต้องทำการประเมินที่ผสมผสานเป็นเนื้อเดียวกันกับการจัดกิจกรรม ขณะที่ครูจัดกิจกรรมทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมาย ครูจะทำการประเมินพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กไปด้วย และนำผลการประเมินนั้นๆ มาใช้ในการวางแผนการจัดกิจกรรมต่อไป เครื่องมือประเมินที่ครูใช้อาจเป็นแบบสังเกตหรือแบบวัด ซึ่งอาจสังเกตหรือวัดโดยตรงก่อนการจัดกิจกรรม ขณะจัดกิจกรรม และหลังการจัดกิจกรรม จากการใช้สถานการณ์จำลองหรือการทดลองให้เด็กเล่าเรื่องจากภาพ การประเมินจะช่วยให้ครูทราบพัฒนาการด้านการพูดสื่อความหมายของเด็ก เข้าใจเด็ก และรู้แนวทางส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กได้เป็นอย่างดี

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพูดสื่อความหมาย

1.7.1 งานวิจัยในประเทศ

วิจิตรา ครองยุทธ (2547: 55) ได้ศึกษาความสามารถด้านการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมการเล่นมุมบล็อกแตกต่างกัน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กปฐมวัยชาย หญิงที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสังเกต

ความสามารถด้านการสื่อความหมายพบว่า เด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมชอบเล่นมุมบล็อกมีความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายเพิ่มมากขึ้นกว่าเด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมไม่ชอบเล่นมุมบล็อก

พนิตา ชาศยาภา (2544: 67) ได้ศึกษากระบวนการการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย โดยการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กปฐมวัย ชาย - หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5 - 6 ปี จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ มีพัฒนาการสื่อความหมายเพิ่มมากขึ้น

จุฬารัตน์ อินุพัฒน์ (2543: 97) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อก โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กปฐมวัย ชาย หญิงที่มีอายุระหว่าง 5 - 6 ปี จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ซึ่งเด็กกลุ่มควบคุมจะได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบปกติ เด็กกลุ่มทดลองจะได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นมุมบล็อกแบบเต็มรูปแบบ ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่นมุมบล็อกเต็มรูปแบบและเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่นมุมบล็อกแบบปกติ มีพัฒนาการทางการพูดไม่แตกต่างกัน

ฉัตรชญา สุวรรณเนตร (2546: 57) ได้ศึกษาความสามารถในการพูดของเด็กปฐมวัย โดยวิธีการสอนแบบสตอรีไลน์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กปฐมวัย ชาย หญิง ที่มีอายุระหว่าง 4 - 5 ปี จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการพัฒนาความสามารถในการพูด โดยใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์มีความสามารถในการพูดแสดงความต้องการ พูดตั้งคำถาม พูดเล่าเรื่องราว และพูดแสดงความคิดเห็นสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

บุษบา สงวนวนชาติ (2547: 57) ได้ศึกษาความสามารถในการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการใช้หนังสือนิทานเล่มใหญ่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กปฐมวัย ชาย หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5 - 6 ปี จำนวน 57 คน ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้หนังสือนิทานเล่มใหญ่มีความสามารถในการพูดสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

เพ็ญจันทร์ สุนทรจารย์ (2524: 86) ได้ศึกษาความสามารถในการพูดของเด็กปฐมวัย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กปฐมวัย ชาย หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5 - 6 ปี จำนวน 60 คน เป็นเด็กชายและเด็กหญิงจำนวนเท่ากัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ภาพ 5 ภาพ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว อาหาร สัตว์เลี้ยง สถานที่สำคัญในชุมชน ศาสนาและการคมนาคม ผลการวิจัยพบว่าเด็กชายและเด็กหญิงมีความสามารถในการรู้จักคำศัพท์และการพูดเป็นประโยคไม่ต่างกัน

1.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เดล (Dale, 1978: 307) ได้ศึกษาการใช้ถ้อยคำของเด็กในช่วงอายุต่างๆ ตั้งแต่อายุ 2 ปีถึง 12 ปี โดยวิธีการทดสอบคำศัพท์จากรูปภาพผลการศึกษาพบว่า ความถูกต้องในการใช้คำศัพท์ของเด็กเพิ่มขึ้นตามลำดับอายุกล่าวคือ ช่วงอายุ 2 ปี เริ่มที่ 25 คำ ถึง 60 คำ เมื่ออายุ 6 ปี และเพิ่ม 90 คำ เมื่ออายุ 12 ปี อัตราการเพิ่มของคำศัพท์ต่างๆ จะสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในระยะก่อนวัยเรียน หลังจากวัยนี้คำศัพท์จะค่อยๆ เพิ่มขึ้นอย่างช้า แต่จะไม่มีหยุดนิ่ง สัดส่วนของคำชนิดต่างๆ ที่เด็กนำมาใช้มักจะเปลี่ยนไปด้วยกล่าวคือ สัดส่วนของการใช้คำนามจะลดลงในขณะที่สัดส่วนของการใช้คำวิเศษณ์ บุรพบท และสันธาน จะเพิ่มขึ้นเมื่อพิจารณาจากจำนวนคำที่เด็กนำมาใช้

จอห์นสัน (Johnson, 1989) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะท่าทางวิธีการพูดสื่อความหมายและหน้าที่ของการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย ชาย หญิง ที่มีอายุ 3 ขวบ ขณะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่และเพื่อนๆ ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่หลายคน เด็กกับผู้ใหญ่คนเดียวและเด็กกับเด็ก มีโครงสร้างต่างกัน เด็กที่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ในขณะที่เล่นและผู้ใหญ่ใช้วิธีการพูดโดยไม่ออกคำสั่ง จะมีวิธีการสื่อความหมายได้ว่องไว และมีการเรียนรู้โดยไม่คาดหมายเกิดขึ้น

เทมปลิน (Templin, 1957: 127) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความซับซ้อนและความยาวของประโยคในเด็กอายุ 3 - 6 ปี ในสหรัฐอเมริกาพบว่า ความยาวของประโยคที่เด็กพูดจะเพิ่มขึ้นตามอายุ ระดับสติปัญญา และฐานะสังคม เศรษฐกิจที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า เด็กหญิงมีทักษะทางภาษาสูงกว่าเด็กชายเพียงเล็กน้อยและเด็กอายุ 3 ปี ไม่สนใจในเรื่องไวยากรณ์

จอห์นตัน (Johnston, 1995) ได้ทำการศึกษาความสามารถทางการพูดและพฤติกรรมการอ่านหนังสือของเด็กปฐมวัยต่อการมีปฏิสัมพันธ์การอ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่า การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทำให้ความสามารถทางการพูดของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเด็กได้ใช้เวลาอย่างน้อย 42 นาที ต่อสัปดาห์ แต่การใช้คอมพิวเตอร์กับเด็กไม่มีผลต่อพฤติกรรมการอ่านของเด็กปฐมวัย

ซิมสัน (Simpson, 1998 อ้างถึงในสนอง สุทธอาภาตย์ 2545: 17) ได้ศึกษาลักษณะการพูดของเด็กปฐมวัย 4 ปี ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นแบบเล่าเรื่องราว ผลการวิจัยพบว่า การเล่าเรื่องซ้ำ ช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการสื่อสารมากขึ้น กล่าวคือ ช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการถ่ายทอดภาษาได้ชัดเจนละเอียดครอบคลุมสื่อความหมายให้ผู้อื่นรับรู้และเข้าใจ ซึ่งความสามารถนี้วัดได้เป็นจำนวนคำต่อประโยค (Length of T-unit) ไม่ได้วัดที่ปริมาณคำ ถือว่าความสามารถนี้เป็นเครื่องมือที่สามารถวัดความซับซ้อนของรูปประโยคได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ทั้งด้านการเข้าใจความหมายและสร้างประโยค

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย สรุปได้ว่า หากเด็กได้รับการพัฒนาที่ถูกต้องเหมาะสม โดยที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัวเด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ เด็กได้มีโอกาสใช้ความคิด ได้รับการฝึกทักษะการพูดสื่อความหมายอย่างสม่ำเสมอ มีการส่งเสริมและกระตุ้นจากบุคคลรอบข้าง เด็กจะสามารถถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษาในการพูดสื่อความหมายได้ดี และมีการพัฒนาต่อไปในขั้นที่สูงขึ้น

2. การจัดกิจกรรมเล่นสำรวจ

2.1 ความหมายของการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจ

การเล่นสำรวจเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัวของเด็ก เพราะธรรมชาติของเด็กเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็นอยากเรียนรู้ และสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว ชอบสำรวจ ชอบทดลอง ดังนั้นกิจกรรมเล่นสำรวจจึงช่วยสนองความต้องการการเรียนรู้ของเด็กได้เป็นอย่างดี ความพร้อมในการเล่นสำรวจนั้นเกิดขึ้นจากความสนใจของเด็กจึงควรให้เด็กได้มีโอกาส “เล่น” หรือ “ทำงาน” กับสิ่งที่ตนสนใจอย่างอิสระได้เรียนรู้จากการลองผิดลองถูกด้วยตนเอง และจากประสบการณ์ตรงที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติในการเล่นสำรวจหรือทดลองสิ่งต่างๆซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการหาความรู้ใหม่ๆที่น่าตื่นเต้นสำหรับเด็ก เป็นการนำไปสู่การเรียนรู้อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการแสวงหาความรู้ใหม่ของเด็กได้เป็นอย่างดี

วาโร เฟ็งสวัสดี (2541: 113) ได้ให้ความหมายกิจกรรมเล่นสำรวจไว้ว่าเป็นการส่งเสริมให้เด็กใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ มากกว่าการสัมผัสจับต้องหรือดูเฉยๆ เด็กอาจจะจับ จี๊ไซ หรือกลิ้ง ไปมา เขย่าหรือถอดออกมาดูอันเป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่การค้นพบและการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ดังนั้นการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น จึงเป็นการช่วยส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสค้นพบและเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับสิ่งของ เรื่องราว สถานที่ และสัตว์ท้องถิ่นภายในชุมชนของเด็กตามวิธีของแต่ละบุคคล

บรูเนอร์ (Bruner, 1971 อ้างถึงในสุรางค์ ใคว์ตระกูล 2548: 213) กล่าวถึงกิจกรรมการค้นพบที่สอดคล้องกับกิจกรรมเล่นสำรวจหมายถึง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่นำไปสู่การค้นพบการแก้ปัญหา เนื่องจากผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมการเล่นสำรวจสภาพสิ่งแวดล้อมรอบตัวอันเป็นผลให้เกิดการเรียนรู้โดยการค้นพบขึ้น

สนใจ ทิพย์ชัยเมธา และลออ ชุตติกร (2527: 214 อ้างถึงในวิจิตรฯ ครงยุทธ 2547: 16) กล่าวถึงกิจกรรมการเล่นไม้บล็อกที่สอดคล้องกับกิจกรรมเล่นสำรวจหมายถึง การพัฒนา ด้านร่างกายเพราะในขณะที่เด็กเล่นจะเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายโดยการหยิบจับ ผลัก ดึง ลาก ยกขึ้นลง อีกทั้งยังได้พัฒนาทางด้านอารมณ์ เพราะในขณะที่เด็กเล่นเด็กจะรู้สึกเป็นอิสระ สามารถแสดงอารมณ์ออกมาได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทางด้านสังคม เพราะในขณะที่ เด็กเล่นไม้บล็อกหรือเล่นสำรวจเด็กจะรู้จักการปรับตัว การแบ่งปัน รู้จักการปรึกษากันและร่วมมือ กันทำให้บรรลุผลสำเร็จ สิ่งเหล่านี้เป็นการช่วยพัฒนาทางภาษาได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า การเล่นสำรวจเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการ ความกระตือรือร้น ความใฝ่รู้ของเด็กตามธรรมชาติ ส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ช่วยให้เด็กมีโอกาสได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากการที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้เรียนรู้ การค้นพบและการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ กิจกรรมการเล่นสำรวจยังมีผลในการช่วยส่งเสริม พัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาของเด็ก

2.2 ความสำคัญของการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจ

กิจกรรมการเล่นสำรวจถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็ก เนื่องจากการเล่นสำรวจ สามารถทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ขึ้นมากมาย ครูควรส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กด้วยการให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างเสรี โดยใช้กิจกรรมเล่นสำรวจเป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาเด็ก นอกจากนี้ได้มีผู้ศึกษาค้นคว้าถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจดังนี้

วารภรณ์ รักรวิชัย (2533: 123) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเล่นสำรวจว่า เป็นกิจกรรมเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ การค้นคว้า การสำรวจ และการทดลองสิ่งต่าง ๆ เพื่อสร้าง ประสบการณ์ให้กับตนเอง และเพื่อช่วยในการพัฒนา การเจริญเติบโตทางร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้เป็นผู้มีความสามารถที่จะอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

วงเดือน เดชะรินทร์ (2552: 87) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเล่นที่สอดคล้อง กับการเล่นสำรวจว่า ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากการเล่นสำรวจจะช่วยพัฒนาศักยภาพของเด็กใน ด้านต่าง ๆ เด็กได้พบกับการแก้ปัญหา การแบ่งปัน การอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักการเป็นผู้นำ และ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และทำให้เด็กได้เรียนรู้และค้นพบว่าจะเล่นสำรวจวิธีไหน อย่างไร เล่นแล้วจะออกมาเป็นรูปแบบใด ทำให้เกิดการค้นพบสิ่งใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง และการเล่นสำรวจ ยังมีผลต่อการพัฒนาสมอง ประสบการณ์ตรงที่เด็กได้รับจากการหยิบจับ สัมผัส จะช่วยส่งเสริม ให้เกิดการพัฒนาทางสมองให้มีคุณภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น การเล่นสำรวจจึงเป็นการป้อน ข้อมูลเข้าไปในสมอง การเล่นสำรวจจึงมีความสำคัญสามารถกระตุ้นไขสมองและจุดเชื่อมต่อ

ทำให้สมองเกิดการพัฒนาเติบโตได้เป็นอย่างดี ซึ่งสิ่งนี้เองเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาอัจฉริยะของเด็ก

เกสลดดา มานะจตุติ (2529: 3) กล่าวถึงความสำคัญของการเล่นที่สอดคล้องกับกิจกรรมเล่นสำรวจว่า กิจกรรมการเล่นสำรวจช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาในแง่ต่าง ๆ ดังนี้

1. ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ โดยผ่านกระบวนการค้นคว้า สำรวจ ทดลอง ใช้กล้ามเนื้อประสาทสัมผัสทั้งห้า ให้ประสานกันจนก่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งไม่มีวิธีการอื่นใดจะสอนได้ดีเท่า
2. ช่วยให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมเขาแก้ปัญหาจากการเล่นสำรวจของเด็ก จะเกิดความคิดริเริ่มแปลกใหม่ รู้จักใช้สติปัญญาประยุกต์ ปรับปรุง เพื่อสร้างสรรค์ผลงานการเล่นสำรวจที่ไม่ซ้ำซากอยู่เช่นเดิม หรือเลียนแบบจากตัวอย่างที่พบเห็นแต่อย่างเดียว
3. ช่วยให้เด็กเกิดทักษะทางสังคมอันเป็นพื้นฐานที่จะช่วยปลูกฝังให้เด็กมีความเป็นผู้นำ ผู้ตาม รู้จักการสับเปลี่ยน รอคอย รอบคอบ วางแผน เสียสละ ให้อภัยและปรับตัวเข้ากับผู้อื่น มีน้ำใจต่อกันและกัน
4. ช่วยให้เด็กได้ระบายอารมณ์ ลดความตึงเครียดหรือสับสนทางอารมณ์ ซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากสภาพขัดแย้งของสิ่งแวดล้อม ในระหว่างที่เด็กเล่น อารมณ์ขุ่นมัว อารมณ์โกรธ เสียใจ ผิดหวังจะได้รับการระบายออกเป็นการปรับอารมณ์ของเด็กให้กลับสู่ภาวะปกติได้
5. ช่วยส่งเสริมสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์ขึ้น จากกิจกรรมการเล่นสำรวจเด็กจะได้เคลื่อนไหว แขน ขา และอวัยวะทุกส่วนในร่างกายทำให้สามารถทำงานประสานสัมพันธ์กันได้ดีขึ้น มีทักษะความคล่องแคล่ว ว่องไว มีความแข็งแรงมากยิ่งขึ้น

มอร์ริสัน (Morrison, 1995: 257) กล่าวถึงความสำคัญของการเล่นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเล่นสำรวจว่า กิจกรรมการเล่นสำรวจเป็นกิจกรรมส่วนใหญ่ของวัยเด็ก ซึ่งมีผลต่อพัฒนาการของเด็ก โดยจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาสิ่งต่อไปนี้

1. เรียนรู้ความคิดรวบยอดและสิ่งต่าง ๆ
2. พัฒนาทักษะทางสังคม
3. พัฒนาทักษะทางด้านร่างกาย
4. ควบคุมสถานการณ์ของชีวิต
5. ฝึกกระบวนการทางภาษา
6. พัฒนาทักษะในการรู้หนังสือ
7. พัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง

8. เตรียมการเพื่อบทบาทและชีวิตของผู้ใหญ่ เช่น เรียนรู้ที่จะมีอิสระในการคิด ตัดสินใจ การร่วมมือ การทำงานร่วมกับผู้อื่น

สรุปได้ว่า กิจกรรมเล่นสำรวจมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเด็กวัยนี้เป็นวัยที่ชอบเล่น กิจกรรมเล่นสำรวจเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างมีความหมาย ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านให้กับเด็ก ช่วยให้ผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กสามารถเข้าใจเด็กได้ดีขึ้น เด็กได้เรียนรู้ได้ลองผิดลองถูกได้ทดลองสิ่งใหม่ๆ ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง รู้จักแบ่งปัน การให้และการปรับตัว นอกจากนี้การเล่นสำรวจยังช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กในขั้นที่สูงขึ้น

2.3 ประเภทของการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจ

การจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ ค้นหาคำตอบสิ่งที่เขาสงสัย เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสรับความรู้สึกมากกว่าการสัมผัสจับต้องหรือดูเฉยๆ เด็กได้ฝึกการกระทำ ค้นหา สำรวจสืบค้น วิพากษ์ ทดลองตามความสนใจตามวิธีของแต่ละบุคคล ซึ่งได้มีผู้จัดประเภทการเล่นสำรวจไว้ดังนี้

แสมบอนด์ อังถึงในวารุ เฟ็งสวัสต์ (2544: 112) ได้แบ่งประเภทของการเล่นที่สอดคล้องกับกิจกรรมเล่นสำรวจดังนี้

1. การเล่นกลางแจ้ง (Outdoor Play) เป็นกิจกรรมที่เด็กสามารถแสดงออกได้อย่างอิสระเสรี การเล่นบางอย่างต้องใช้อุปกรณ์ประกอบมีกฎเกณฑ์ต่างๆ เช่นการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น การเล่นบ่อทราย ชิงช้า ม้าหมุน เป็นต้น

2. การเล่นในร่ม (Indoor Play) เป็นการเล่นที่ไม่ต้องใช้บริเวณมาก สามารถเล่นได้ทั้งในห้องเรียน ระเบียง และต้นไม้ใหญ่ เช่น การเล่นบล็อก การเล่นขายของ การเล่นหมากเก็บ การเล่นวาดระบายสี และการเล่นบทบาทสมมติ เป็นต้น

โคลัมบัส (Kolumbus, 1979: 29 อ้างถึงใน วารุ เฟ็งสวัสต์ 2544: 112) (อ้างอิงจาก เขียวภา เศษะคุปต์ 2528: 20) ได้แบ่งการเล่นที่สอดคล้องกับการเล่นสำรวจออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. การเล่นอย่างอิสระ เป็นการเล่นที่เด็กได้มีโอกาสเล่นทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เด็กมีโอกาสเลือกเล่นตามลำพัง หรือเล่นเป็นกลุ่ม โดยครูควรจัดอุปกรณ์ และกิจกรรมต่างๆ ให้เด็กเลือกเล่นตามความสนใจ เช่น กิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น เป็นสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้อย่างอิสระ ตามความสนใจของเด็ก

2. การเล่นเกม เด็กจะเล่นเกมเป็นบุคคลหรือสิ่งต่างๆ ที่เขารู้จัก เช่น พ่อแม่ ครู หรือสัตว์ต่างๆ ที่เด็กรู้จัก ซึ่งเป็นการสร้างประสบการณ์เพื่อให้เด็กเข้าใจบทบาทต่างๆ ของคนและสัตว์ การเล่นเกมในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเองได้ทุกหนทุกแห่ง เมื่อเด็กอยากเล่น

แมตเตอร์สัน (Matterson, 1975 : 42 - 45) ได้จัดพฤติกรรมการเล่นออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. การเล่นสำรวจ (Exploring Play) เป็นกิจกรรมแรกในการเล่นของเด็กโดยเด็กจะทำการสำรวจวัตถุสิ่งของของเล่นที่อยู่รอบตัวด้วยการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 การสำรวจของเล่นหรือสิ่งของอาจเกิดขึ้นซ้ำไปซ้ำมาหลายครั้ง และแต่ละครั้งเด็กจะมีมุมมองที่แตกต่างกันออกไปจนกว่าเด็กจะสามารถสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งนั้นได้

2. การเล่นสร้างสรรค์ (Creative Play) จะเป็นการเล่นที่อยู่บนพื้นฐานของการเล่นสำรวจและทักษะพัฒนาการเด็กจะนำเอาวัตถุสิ่งของที่เขาค้นพบ และนำมาใช้โดยการอาศัยทักษะที่เขาได้มีพัฒนาแล้วเพื่อช่วยในการสร้างสรรค์สิ่งของตามแบบฉบับของตัวเอง

3. การเล่นจินตนาการ (Imagination Play) จะเป็นการเล่นที่เกี่ยวข้องกับการเล่นแบบสร้างสรรค์โดยเด็กจะแสดงการเล่นออกมาในรูปแบบการเล่นสมมุติ เช่น กำลังทำอาหารเด็กจะแสดงบทบาทสมมุติเป็นแม่ครัว ซึ่งสิ่งนี้สะท้อนถึงการเลียนแบบจากสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก

4. การเล่นผจญภัย (Adventure Play) เป็นการเล่นที่ช่วยให้เด็กได้ออกกำลังกายและเพิ่มทักษะการเคลื่อนไหวช่วยให้การใช้กล้ามเนื้อและอวัยวะต่างๆ สัมพันธ์กันได้ดีขึ้น

เฮนดริกซ์ (Hendrick, 1994: 44) ได้แบ่งพฤติกรรมการเล่นของเด็กเป็น 3 ประเภทดังนี้

1. การเล่นตามลำพัง เด็กจะทำการเล่นของเล่นที่มีความแตกต่างจากคนอื่นโดยลำพังถึงแม้ว่าเด็กจะอยู่ใกล้กับเด็กคนอื่น แต่ไม่ปรากฏการสนทนาทางคำพูดเลย เด็กมุ่งมั่นที่จะเล่นกิจกรรมโดยมีตนเองเป็นศูนย์กลาง

2. การเล่นเคียงข้างเพื่อน เด็กจะเล่นอย่างอิสระท่ามกลางเด็กคนอื่นๆ โดยเล่นของเล่นที่มีความคล้ายคลึงกับของเล่นของเด็กอื่นที่เล่นอยู่

3. การเล่นแบบกลุ่ม สามารถจำแนกลักษณะการเล่นดังนี้

3.1 การเล่นที่มีลักษณะแบบรวมกลุ่ม เด็กจะเล่นกับเด็กอื่นโดยทำการเล่นของกลุ่มเป็นสำคัญแต่ส่วนใหญ่เป็นการเล่นที่ไม่มีกำหนดจำนวนผู้เล่นหรือมีกฎข้อบังคับที่ชัดเจน

3.2 การเล่นที่มีลักษณะแบบร่วมมือ จะเป็นการเล่นภายในกลุ่มที่มีการกำหนดเป้าหมายในการเล่นอย่างชัดเจน เช่น การเล่นเกมที่มีกติกาที่กำหนด เป็นต้น

สรุปได้ว่า กิจกรรมการเล่นสำรวจของเด็กปฐมวัยมีหลายประเภท ทั้งการเล่นภายในและภายนอกห้องเรียน เล่นตามลำพังหรือเล่นเป็นกลุ่ม เล่นในร่มและเล่นกลางแจ้ง ซึ่งการเล่นสำรวจจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่น เช่น การเล่นบล็อก การเล่นสำรวจสัตว์ เป็นต้น

2.4 ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจ

การจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจเป็นลักษณะของการเรียนปนเล่น เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีธรรมชาติอยากรู้อยากเห็น มีความสงสัยกระหายใคร่รู้คำตอบ ชอบแสวงหาและตื่นเต้นกับสิ่งที่ค้นพบ การเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนปนเล่น ค้นหาคำตอบสิ่งที่เขาสงสัยใคร่รู้ โดยให้เด็กได้ฝึกกระทำ ค้นหา สำรวจสืบค้นวิพากษ์ ทดลองตามความสนใจ ถือเป็นลักษณะการจัดกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็กปฐมวัย จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมการเล่นสำรวจยังไม่ปรากฏว่ามีนักการศึกษาท่านใดได้ทำการศึกษาไว้ ดังนั้นจะนำเสนอในส่วนที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับลักษณะของการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจดังนี้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551: 79-98) กล่าวถึงเทคนิคหรือลักษณะของการจัดกิจกรรมการเล่นที่สอดคล้องกับการเล่นสำรวจไว้ดังนี้

1. การเรียนจากการเล่น การเล่นเป็นกระบวนการจัดประสบการณ์ที่สำคัญ อุปกรณ์ สถานที่ และเวลาที่เด็กเล่นเป็นช่วงของการเรียนอย่างมีศรัทธาของเด็ก เด็กได้ค้นหาความคิดของตนเอง ความรู้สึก การระบายออกของความคิด อารมณ์ การแก้ปัญหา การประสบความสำเร็จและการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในขณะที่เล่น สิ่งที่ได้จากการเล่นคือพัฒนาการทางสติปัญญา ความรู้ความเข้าใจของเด็กที่แทรกซึมอยู่ในความคิดและสมองของเด็ก ซึ่งการเล่นของเด็กนี้อาจเป็นการเลือกเล่นอย่างอิสระ เลือกของเล่นเองตามที่สนใจ และรวมถึงการเล่นที่มีครูชี้แนะมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ให้เล่น และกำหนดกิจกรรมให้เล่น เช่น ร้องเพลง การเล่นเกม เป็นต้น เบอเจน (Bergen, 1988 อ้างถึงใน Brewer, 1995: 158-159)

สิ่งของต่างๆ ที่เด็กเล่นเด็กสัมผัสเป็นส่วนสร้างเสริมบุคลิกภาพ การแสดงออก และพัฒนาสมอง ในขณะที่เล่นเด็กได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ที่มีต่อสิ่งที่เล่นออกมา ซึ่งผู้ใหญ่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น การร้องของเล่นเป็นการแสดงความต้องการศึกษา ตรวจสอบ การต่อเติม ประดิษฐ์ หรือสร้างสรรค์ การปีนป่ายเป็นการทดลองความสามารถของกำลังกายและความแข็งแรง การเล่นเป็นกิจกรรมสร้างสรรค์ที่จำเป็นสำหรับเด็ก เด็กได้เรียนรู้โลก การเจริญเติบโตของเด็กและความพอใจ กอร์ดอนและบราวน์ (Gordon and Browne, 1985)

2. การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากแหล่งเรียนรู้ธรรมชาติ การเรียนรู้ด้วยการสัมผัสธรรมชาติในนอกห้องเรียน เปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาความคิดและเรียนรู้ธรรมชาติด้านกายภาพไปพร้อมกับการเกิดความคิดระมัดระวังและความคิดสัมผัสที่ถูกต้อง เช่น เด็กรู้น้ำหนักของ

ก่อนห็น ความมั่นคงของต้นไม้ ในขณะที่เรียนรู้ความบอบบางของไขและใยแมงมุม เป็นต้น วิลสัน (Wilson, 1995: 15) การให้เด็กมีประสบการณ์ตรงจะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้ดีกว่าการให้เด็กเรียนตามการสอนอย่างมีแบบแผนชัดเจน คาร์ไวท์ (Cartwright, 2000: 12) ซึ่งหมายถึงการเรียนในชั้นเรียน การเรียนตามสื่อการสอนที่ครูมีประสบการณ์ตรง สามารถสร้างสรรค์การเรียนรู้ที่เป็นนามธรรมลุ่มลึก เช่น สุนทรีย เจตคติ ตัวอย่างเช่น การสร้างจิตสำนึกในเรื่องศิลปะและสถาปัตยกรรม โดยการพาเด็กออกไปพบกับธรรมชาติและรูปแบบของประติมากรรมจะช่วยเพิ่มประสบการณ์ นอกจากนี้การได้รู้ประวัติศาสตร์ยังเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กเกิดมุมมอง และเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ที่ซับซ้อนด้วย (Pat, 1992: 45)

3. การเรียนรู้โดยใช้การลงมือปฏิบัติ เด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้จากการสัมผัสและการกระทำ การเรียนรู้ด้วยการกระทำ (learning by doing) มาจากแนวคิดทฤษฎีของคิวอี้ (John Dewey, 1859- 952) ซึ่งเชื่อว่าการเรียนรู้ของเด็กต้องมาจากสิ่งที่เด็กสนใจ เด็กได้กระทำ การเรียนรู้ของเด็กต้องมีกิจกรรมทางกาย มีการใช้ประโยชน์จากสิ่งต่างๆ มีการกระตุ้นให้ใช้สติปัญญาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งเหล่านี้จึงจะสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กได้ เมอร์ริสัน (Morrison, 1998: 75-76) จากแนวคิดของคิวอี้ทำให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางโดยให้เด็กได้กระทำได้ลงมือปฏิบัติจริง

กิจกรรมเล่นสำรวจ จำแนกได้เป็น 3 ลักษณะดังนี้

1. การเล่นอิสระ เป็นการที่เด็กเลือกวิธีการเล่น และของเล่นตามความสนใจและความชอบของแต่ละบุคคล
2. การเล่นแบบชี้แนะ เป็นการเล่นที่ครูเป็นผู้เลือกอุปกรณ์ของเล่น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กได้พัฒนามโนทัศน์อย่างใดอย่างหนึ่ง
3. การเล่นแบบชี้นำ เป็นการเล่นที่ครูสอนให้เด็กรู้วิธีการทำงานโดยเฉพาะ เช่น การเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น เป็นต้น

สรุปได้ว่า ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจเป็นลักษณะของการเรียนปนเล่นที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการต่างๆ ทั้ง 4 ด้านของเด็ก คือด้านร่างกาย ด้านอารมณ์จิตใจ ด้านสังคมและด้านสติปัญญาที่เน้นด้านการพูดสื่อความหมาย ดังนั้นการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กจึงให้เด็กได้มีโอกาสเล่นและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองอย่างอิสระ เพราะนอกจากเด็กจะได้เรียนรู้ด้วยตนเองแล้วยังเป็นการจัดให้สอดคล้องกับธรรมชาติ วุฒิภาวะและความต้องการของเด็กอีกด้วย

2.5 หลักการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจ

การเล่นสำรวจเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงผ่านการใช้ประสาทสัมผัสและการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ในลักษณะที่เด็กเป็น

ศูนย์กลางเรียนรู้แบบเด็กสร้างองค์ความรู้ด้วยกระบวนการวางแผน ลงมือปฏิบัติ และสรุปความรู้ด้วยตนเอง เด็กจะได้ค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งค้นคว้าที่หลากหลายการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสามารถจัดได้ทั้งในและนอกห้องเรียน การเล่นสำรวจอาจทำเพียงคนเดียว หรืออาจทำเป็นกลุ่มเล็กๆ หรือทั้งชั้นร่วมกันทำ เพื่อให้เกิดเป็นกระบวนการค้นพบและแก้ปัญหา

เยวภา เดชะคุปต์ (2542: 20 อ้างถึงใน ไฉไลรัตน์ รัชชัญญิ 2549: 32) กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมการเล่นที่เกี่ยวข้องกับการเล่นสำรวจว่า เด็กจะเรียนรู้ได้ดี โดยผ่านประสบการณ์ตรงเป็นรูปธรรม การเล่นสำรวจช่วยให้เด็กได้เรียนรู้โดยการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ สัมผัส ทดลอง และปฏิบัติจริง ฯลฯ ควรจัดบรรยากาศให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ จะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการกระทำ เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ปฏิบัติอย่างแท้จริง

เบญญา แสงมะลิ (2545: 21-22) กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมการเล่นที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเล่นสำรวจดังนี้

1. จัดสภาพแวดล้อมด้านวัตถุให้คล้ายกับบ้าน
2. จัดกิจกรรมโดยเปิดโอกาสหลายๆ ทางให้เด็กได้คิดด้วยตนเอง เพราะสิ่งที่เด็กได้คิดเองย่อมเกิดความภาคภูมิใจ เข้าใจลึกซึ้งกว่า และจดจำได้นานกว่าสิ่งที่ผู้อื่นบอก
3. ให้เด็กได้ใช้ความคิดให้เต็มที่ ไม่ควรเร่งเด็ก
4. ควรหลีกเลี่ยงการเปรียบเทียบ และควรชื่นชมเด็กทุกคน
5. ให้เด็กใช้ความพยายามและแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ เพื่อหาวิธีที่ดีที่สุดที่จะแก้ปัญหาด้วยตนเอง

นิตยา บุญปุ่น (2551: 53) กล่าวถึงหลักการการจัดประสบการณ์โดยวิธีการสืบค้นที่สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจมีหลักการดังนี้

1. ควรให้มีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของเด็ก
2. ควรเน้นกระบวนการเรียนรู้ เช่น กระบวนการแก้ปัญหา
3. ควรให้เด็กลงมือปฏิบัติ หรือเรียนรู้ด้วยความเข้าใจมากกว่าการท่องจำ หรือจดจำวิธีการ

คามิอิ และ ดีไวส์ (Kamii and Devries, 1978) ได้เสนอหลักการจัดกิจกรรมการเล่นที่สอดคล้องกับการเล่นสำรวจสำหรับเด็กปฐมวัยตามหลักการทฤษฎีของ Piaget สรุปได้ดังนี้

1. เสนอสิ่งที่ท้าทาย เพื่อให้เด็กได้ค้นหาวิธีการหรือคำตอบโดยคำนึงถึงระดับพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ เพราะจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึที่ดี สนใจ อยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง กิจกรรมที่จัดให้เด็กนั้นควรมีความยากพอที่จะท้าทายได้ง่ายแต่ง่ายพอที่เด็กสามารถทำได้ด้วยตนเอง การท้าทายเรื่องการคิดหาวิธีการหรือคำตอบจะช่วยกระตุ้นให้เด็กได้เรียนรู้ในการแบ่ง

หน้าที่ของตนเอง ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ในการกระทำของตนเอง รู้จักเปรียบเทียบกับเพื่อน และ ทำให้มีความพยายามที่จะทำกิจกรรมในครั้งต่อไป

2. เมื่อเด็กทำกิจกรรมเสร็จ ควรให้เด็กประเมินผลการเล่นสำรวจด้วยตนเอง และ ผลที่ได้ต้องชัดเจน ซึ่งหากเด็กสามารถบอกตนเองว่าทำได้ จะทำให้เด็กมีความมั่นใจมากขึ้นและ จะกระตุ้นให้เด็กสนใจที่จะทำกิจกรรมต่อไปมากขึ้น

3. ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทุกคน การที่ให้เด็กได้มีบทบาทในการทำ กิจกรรมตลอดกิจกรรม การเล่นสำรวจจะมีผลทำให้เด็กสนใจและทำท่าย ซึ่งส่งผลต่อเจตคติที่ดีต่อ การทำกิจกรรมและพัฒนาความคิดของเด็ก

บาลูดี และ คอสลี (Baroody and Coslief, 1998) มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ หลักการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ที่สอดคล้องกับกิจกรรม การเล่นสำรวจ ดังนี้

1. การเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้เป็นการเชื่อมโยงสัญลักษณ์และกระบวนการคิดของเด็กดังนี้

1.1 สนับสนุนให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จัดกิจกรรมให้เด็กค้นพบคำตอบด้วยตนเอง ลดบทบาทครูในการสอนอย่างเป็นทางการ แต่ครูจะ หาโอกาสเข้าแทรกเพื่อแนะนำ หรือมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เมื่อพบว่าเด็กต้องการความช่วยเหลือหรือไม่แน่ใจ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการช่วยให้เด็กเชื่อมโยงสัญลักษณ์ และ กระบวนการคิดของเด็ก โดยเฉพาะเด็กที่กำลังเริ่มเรียน เด็กจำเป็นต้องเรียนรู้จากประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของเด็ก เพื่อเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้

1.2 จัดประสบการณ์ให้มีระดับความยากง่ายในระดับที่เหมาะสมกับ ความสามารถของเด็กไม่ยากหรือง่ายจนเกินไป หากมีระดับความยากจนเกินไปนักเรียนอาจไม่เข้าใจ และขาดความสนใจในที่สุด ซึ่งถ้าเด็กสามารถเรียนรู้ได้จะมีความสนใจที่จะกระตือรือร้นใฝ่หา คำตอบ ถ้ามีระดับความยากมากจนเกินไปเด็กจะขาดความมั่นใจ เกิดความท้อแท้ และมีเจตคติที่ไม่ดี ต่อการเล่นสำรวจ

1.3 จัดประสบการณ์เป็นไปตามลำดับขั้น ให้เด็กได้พัฒนาทีละลำดับขั้นไม่ ควรที่จะเร่งรัดจนเกินไป การวางแผนในการจัดประสบการณ์อย่างมีความหมายควรใช้ระยะเวลา พอสมควร ครูจะต้องมีความอดทนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.4 จัดประสบการณ์เป็นไปตามลำดับขั้นให้เด็กได้พัฒนาทีละลำดับขั้นตอน อย่างต่อเนื่องตามขั้นการเรียนรู้ ดังนี้

1.4.1 ขั้นเรียนรู้ความคิดรวบยอด

1.4.2 ชั้นเรียนรู้การเชื่อมโยง

1.4.3 ชั้นเรียนรู้สัญลักษณ์

2. การเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้และความคิดรวบยอด

นักเรียนควรมีความเข้าใจอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงวิธีการและความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดรวบยอด สมาคมครูคณิตศาสตร์แห่งสหรัฐอเมริกา National Council Teachers Mathematics (1998) ได้เสนอแนะแนวทางที่จะช่วยให้เด็กสามารถเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดรวบยอด ดังนี้

2.1 สนับสนุนให้เด็กมีโอกาสมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง และร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับกระบวนการแก้ปัญหา โดยใช้ภาษาที่เด็กสามารถเข้าใจได้ง่าย

2.2 ให้เด็กมีการเชื่อมโยงความคิดสู่สัญลักษณ์ส่งเสริมให้เด็กเชื่อมโยงความคิดโดยการให้เด็กเขียนแผนภาพ หรือขั้นตอนวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นยุทธศาสตร์ที่เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

2.3 พัฒนาการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการไปสู่การเรียนรู้อย่างเป็นทางการ โดยครูต้องจัดให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการค้นพบคำตอบด้วยตนเองก่อน จากนั้นครูและนักเรียนควรร่วมกันสรุปความคิดรวบยอดทางการเล่นสำรวจ

3. การจัดให้มีแบบของการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้และความคิดรวบยอดที่หลากหลาย โดยจัดประสบการณ์ซึ่งมีลักษณะดังนี้

3.1 ให้เด็กเห็นความสัมพันธ์จากกรณีตัวอย่าง หรือการยกตัวอย่างให้เด็กเห็นในชีวิตประจำวันในรูปแบบที่เป็นรูปธรรม

3.2 จัดประสบการณ์ในรูปแบบของการบูรณาการกับเนื้อหาวิชาอื่นที่เรียนเป็นเรื่องๆ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบกิจกรรม โครงการ หรือการแก้ปัญหาต่างๆ ในชีวิตประจำวัน

3.3 การเชื่อมโยงการเล่นสำรวจประยุกต์เข้าในชีวิตประจำวัน

4. การเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรม

การส่งเสริมให้เด็กเชื่อมโยงจากรูปธรรมไปสู่นามธรรม โดยการจัดกระทำกับวัตถุ ปฏิบัติดังนี้

4.1 ส่งเสริมนักเรียนทุกระดับชั้นเรียนรู้การแก้ปัญหา หรือเนื้อเรื่องใหม่ด้วยรูปธรรม โดยให้เด็กได้จัดกระทำกับวัตถุที่หลากหลาย มีคุณค่าต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งการสอนควรจะช่วยให้เด็กเข้าใจด้วยเรียนรู้กับสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือมีประสบการณ์ตรง เพื่อเป็นการส่งเสริมการแก้ปัญหาสำหรับเด็ก

4.2 ส่งเสริมให้เด็กได้แก้ปัญหาโดยการค้นพบคำตอบด้วยตนเอง เพื่อให้เด็กสามารถที่เห็นเป็นรูปธรรมจากการจัดกระทำกับวัตถุด้วยตนเอง แต่ควรจะมีระดับความท้าทายที่เด็กจัดกระทำกับวัตถุด้วยตนเอง เพราะเด็กเรียนรู้ด้วยความเข้าใจผิด ครูควรประเมินว่าเด็กเข้าใจถูกต้องหรือไม่ด้วยการถามคำถามจากสิ่งที่เด็กจัดกระทำ

คุษฎี บริพัตร ณ อุทยา (2539: 22-23) กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมการออกไปนอกสถานที่ เพื่อการเรียนรู้โดยการเล่นสำรวจว่า การพาเด็กออกนอกสถานที่ โดยการเล่นสำรวจนั้นต้องมีการวางแผนล่วงหน้า ครูต้องทำความรู้จักกับสิ่งแวดล้อมให้ดีกว่าสถานที่ที่จะพาเด็กไป เอื้ออำนวยให้เด็กได้ค้นพบสิ่งที่ต้องการศึกษาหรือไม่ ก่อนที่จะออกไปจริงๆ ครูควรจะไปตรวจสอบสถานที่ล่วงหน้าไว้ก่อนการเตรียมตัวเด็กสำหรับการออกนอกสถานที่ที่ครูควรบรรยายสั้นๆ ถึงลักษณะของสถานที่ หนทางที่จะไปและสิ่งที่จะได้พบเห็น เมื่อไปถึงสถานที่นั้น การที่เด็กได้รู้ข้อมูลต่างๆ ล่วงหน้าจะช่วยให้เด็กรู้สึกปลอดภัย โปร่งใจ และมีความสนใจใคร่รู้ การออกนอกสถานที่นั้นควรจัดกลุ่มเด็กไม่เกิน 10 คน และต้องมีผู้ใหญ่ไปด้วยเพื่อความปลอดภัย และเพื่อจะได้ให้ความสนใจเด็กเป็นรายบุคคล เด็กควรได้รับอนุญาตให้เคลื่อนไหวได้อย่างอิสระ ได้รู้จักสังเกตสิ่งต่างๆ และได้ไต่ถามสิ่งที่สงสัยโดยเสรีตลอดเวลา

หากจุดประสงค์ของการออกนอกสถานที่เป็นการเล่นสำรวจสัตว์ เด็กควรจะมีอุปกรณ์หลายๆ ชนิดสำหรับสำรวจสัตว์หรือจับสัตว์กลับมาเพื่อศึกษา เช่น แวนขยาย สมุดจดบันทึก และดินสอ กล้องกระดาษ ขวดโหลพลาสติก ถุงไนลอน ในการเล่นสำรวจสัตว์ครูควรสอนเด็กไม่ให้วิ่งชน เพื่อนพ่าน โดยไม่มีจุดหมายหรือส่งเสียงอึกทึก เพื่อไม่ให้สัตว์เหล่านั้นตื่นตระหนก จนกระทั่งการออกนอกสถานที่เสร็จสิ้นลง เมื่อกลับมาโรงเรียนให้กลุ่มได้มีโอกาสพูดถึงสิ่งต่างๆ ที่พบมา การพูดจะละเอียดขึ้นเมื่อสิ่งเหล่านั้นเด็กได้นำมาจัดวางในมุมที่เหมาะสมในห้องเรียน การจัดวางสิ่งที่เก็บหรือนำมาหลังจากออกไปนอกสถานที่อาจจะเป็นวิธีสรุปที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

สรุปได้ว่า หลักการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจ เป็นการจัดกิจกรรมที่สนับสนุนและเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม ได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้สิ่งที่ตนเองสนใจอย่างอิสระ ได้ค้นพบปัญหาและแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ จัดกระทำกับวัตถุอุปกรณ์ที่หลากหลาย ซึ่งล้วนมีคุณค่าต่อการเรียนรู้ของเด็ก

2.6 แนวทางการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจ

แนวทางการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจในระดับปฐมวัย เน้นการบูรณาการสอดคล้องกับแนวทางการจัดประสบการณ์และการจัดกิจกรรมประจำวันตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบ

เสาะหาความรู้ทางการเล่นสำรวจ และมุ่งสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในด้านการพูดสื่อความหมายจากการใช้ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้ ด้วยการสำรวจสืบค้นอันนำไปสู่การค้นพบและการแก้ปัญหา ตลอดจนทำให้เด็กปฐมวัยได้ฝึกการตระหนักรู้และสะท้อนความคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

พวงทอง อ่อนจำรัส และคณะ (2546: 62-68) กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจว่า เป็นการจัดกิจกรรมจากประเด็นเรื่องราวที่เด็กสนใจ ใคร่รู้ เด็กได้มีโอกาสเล่นสำรวจสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยการลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง มีการบันทึกข้อมูลสิ่งที่ได้เรียนรู้ เป็นการทบทวนและประเมินองค์ความรู้และความคิดเห็นของเด็ก ซึ่งครูสามารถกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดประเด็นที่มาจากเรื่องราวที่เด็กสนใจใคร่รู้

เรื่องราวที่เด็กสนใจใคร่รู้ เป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวเด็ก มีความสัมพันธ์ มีความหมาย มีเรื่องราว มีคุณค่า เชื่อมโยงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก ทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นสิ่งที่เด็กได้รับทั้งจากประสบการณ์ตรงที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงหรือจากประสบการณ์รอง โดยการได้ฟังเรื่องเล่า ฟังนิทาน การดูภาพจากหนังสือ หรือสื่ออื่นๆ บางครั้งเป็นประเด็นที่ครูกำหนดเพื่อต้องการให้เด็กรู้ แต่สร้างสถานการณ์ช่วย ปลุกเร้าความสนใจด้วยกลวิธีที่แยบยล

ขั้นที่ 2 กำหนดจุดประสงค์การจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย

ครูพิจารณากำหนดจุดประสงค์ของการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ให้สอดคล้องกับหัวเรื่องที่จะศึกษา มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนสามารถพิจารณาได้จากเอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546 ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ได้กำหนดเป้าหมายสำคัญในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ระดับปฐมวัย กำหนดสาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ให้แก่ครูปฐมวัยได้ใช้เป็นแนวทางกำหนดแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เหมาะสม

ขั้นที่ 3 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้การจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์

ออกแบบประสบการณ์ในลักษณะการบูรณาการ ซึ่งเป็นแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบไม่แบ่งเป็นรายวิชา รายสาระ และไม่แยกส่วนการพัฒนาสอดคล้องกับการทำงานของสมอง ที่ต้องพัฒนาสมองทั้ง 2 ซีก ไปพร้อมๆ กัน ซึ่งสมองซีกซ้ายมีความสัมพันธ์กับด้านตรรกะการใช้เหตุผล สมองซีกขวาสัมพันธ์กับการใช้จินตนาการ ดังนั้น การ

ออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์สำคัญที่ต้องการพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นการทำงานของสมองซีกซ้าย ครูก็จะต้องคำนึงและเชื่อมโยงกิจกรรมที่สัมพันธ์กับการพัฒนาสมองซีกขวา ทั้งการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและสนุกโดยไม่รู้ตัวเกี่ยวกับเนื้อหาหรือกิจกรรมที่กำหนดไว้อย่างเข้มงวดจริงจังจนเกินวัยเด็ก ให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมทั้งกิจกรรมเดี่ยว และกิจกรรมกลุ่มผ่านกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรมที่ใช้ในสถานศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ได้แก่ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสรี กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเกมการศึกษา ซึ่งสามารถคลุกเคล้าเนื้อหา องค์ความรู้ที่บูรณาการสาระได้ตามความเหมาะสม ทั้งจากสิ่งที่เด็กควรรู้และสิ่งที่เด็กต้องการรู้เด็กได้รับการพัฒนาอย่างองค์รวมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ขั้นที่ 4 กำหนดสื่อแหล่งการเรียนรู้ และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร การกำหนดสื่อและแหล่งเรียนรู้ต้องคำนึงถึงความปลอดภัย และประโยชน์ที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ตรงตามวัตถุประสงค์หรือสาระ และความสนใจของผู้เรียน การปรับเปลี่ยนบรรยากาศการเรียนรู้ทั้งภายในภายนอกห้องเรียนให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ มีส่วนช่วยกระตุ้นและส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์การพัฒนาเด็กปฐมวัยมากยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 5 ดำเนินกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรียนรู้ให้แก่เด็ก

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้โลกธรรมชาติรอบตัว โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเด็กควรได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ในบรรยากาศสิ่งแวดล้อมสื่อของจริง ได้รับรู้สัมผัส จับต้อง คลุกเคล้า เปรียบเทียบผ่านประสาทสัมผัสทางกาย ด้วยกระบวนการเล่นที่มีอิสระแต่อยู่ภายใต้โครงสร้างที่กำหนด ได้แก่ กิจกรรมที่เอื้อให้เด็กได้ใช้ทักษะการสังเกต การสืบค้นหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย การแก้ปัญหา การวิเคราะห์ และการสรุปข้อมูล ข้อมูลที่เด็กได้รับจากกิจกรรมเหล่านี้จะถูกส่งไปยังสมองเกิดความเข้าใจ ประมวลองค์ความรู้ เกิดความคิดรวบยอด สรุปลงความเห็นเป็นองค์ความรู้ใหม่

ขั้นที่ 6 การประเมินผลการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนรู้ในเด็กปฐมวัยจะสะท้อนการรับรู้ที่เด็กได้รับผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ ครูสามารถประเมินผลได้โดยใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง (authentic assessment) พิจารณาจากผลงานที่เด็กสร้างสรรค์ทั้งจากการเล่น การทำกิจกรรม การสังเกตความสามารถขณะปฏิบัติ การวางแผน การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับ

การใช้ภาษาสื่อสาร การปะทะสังสรรค์ทางสังคม โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมแบบสังเกต แบบ สัมภาษณ์ และร่องรอยผลงานของนักเรียน

ขั้นที่ 7 การบันทึกหลังสอน

เพื่อเป็นการวิเคราะห์ผลการสอนที่ได้ดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ พิจารณา กระบวนการดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ปัจจัยที่ส่งผลให้ประสบความสำเร็จ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคทำให้ล้มเหลว หรือผู้เรียนไม่พัฒนาตามที่คาดหมาย อันเนื่องจากสาเหตุใดสมรรถนะของผู้เรียนการตั้งผลการเรียนที่คาดหวัง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สาระการเรียนรู้การวัด ประเมินผล เวลาตลอดทั้งพฤติกรรมการสอนของครู พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนตลอดทั้ง การเสนอแนวทางการพัฒนา

คุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา (2539: 261-262) กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรม เกี่ยวกับการเล่นสำรวจสัตว์ไว้ดังนี้

1. การเล่นสำรวจสัตว์ควรจัดให้มีการพาเด็กออกนอกห้องเรียน เพื่อเด็กจะได้ ประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการสังเกตสัตว์ต่างๆ อย่างใกล้ชิด จนกระทั่งคุ้นเคยกับวิธีที่มนุษย์จัดการ กับสัตว์ที่มนุษย์นำมาเลี้ยง โดยเหตุที่มีสัตว์ที่ให้ศึกษาอยู่หลายชนิด โดยเฉพาะสัตว์ท้องถิ่นจึง จำเป็นที่จะต้องวางแผนการออกนอกสถานที่ล่วงหน้า เพื่อจะได้เตรียมการว่าการไปดูสัตว์แต่ละ ครั้งควรจะดูสัตว์อะไรบ้าง การออกไปนอกสถานที่ตามฤดูกาลก็เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติ เพราะเด็กจะได้ติดตามพฤติกรรมของสัตว์ในฤดูกาลที่ต่างๆ กัน ซึ่งกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์มีดังนี้

2. การเปรียบเทียบสัตว์

2.1 ขนาดของสัตว์ (จึงหรือคมีขนาดเล็กกว่ากึ่งกำ)

2.2 ความแตกต่างและความเหมือนกัน/คล้ายกันในรูปร่างลักษณะที่เห็นจาก ภายนอก แมงกูดจี้กับแมงจิงนูนมีอะไรที่เหมือนกัน มีอะไรที่ต่างกัน

2.3 จำนวนขาของสัตว์แต่ละชนิด และการเคลื่อนไหวที่แตกต่างกัน

2.4 สัตว์แต่ละชนิดมีอะไรคลุมตัว หน้ ขน เปลือก ปีก

2.5 ให้สังเกตว่าแขน ขา อย่างไรใช้จับอาหารชนิดใด และสัตว์ป้อนอาหาร ให้ตัวเองอย่างไร ลิ่น ลำตัว ฟัน

2.6 การให้อาหารแก่ตัวอ่อนอันหลากหลาย

3. การศึกษาสัตว์จำกรูปร่าง

เด็กควรจะพลิกดูหนังสือที่มีรูปภาพประกอบ ซึ่งแสดงที่อยู่อาศัยตาม ธรรมชาติ และวิถีชีวิตของสัตว์แต่ละชนิด

4. การเลียนเสียงร้องของสัตว์

4.1 ให้เด็กได้ดูภาพของสัตว์ แล้วให้เด็กส่งเสียงร้องของสัตว์นั้นๆ

4.2 ให้เอ่ยชื่อสัตว์ และให้เด็กออกเสียงร้องเวลาสัตว์โกรธและเวลาที่มีความสุขกายสบายใจ

4.3 ให้เด็กคิดถึงสัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่ง และทำเสียงร้องของสัตว์นั้นๆ แล้วให้เด็กอื่นทายชื่อสัตว์ โดยอาศัยแต่เสียงร้องเท่านั้น รวมทั้งคำที่ใช้เรียกเสียงร้องนั้น เช่น จิ้งหรีด กำลังส่งเสียงกริคร้อง นกเขาคันคู้ สุนัขเห่าหอนครางอังกะ ฯลฯ

5. การเลียนท่าทางเคลื่อนไหวของสัตว์

5.1 ให้เด็กได้ดูภาพสัตว์หรือสังเกตสัตว์ที่เลี้ยงไว้ในห้องเรียนชนิดใดชนิดหนึ่ง และให้เด็กได้เคลื่อนไหวออกท่าทางตามความคิดความเข้าใจของตนว่า สัตว์นั้นเคลื่อนไหวตัวอย่างไร คือ เดินอย่างไร นอนอย่างไร ร้องอย่างไร

5.2 ครูเอ่ยชื่อสัตว์ แล้วให้เด็กทำท่าทางเคลื่อนไหว

5.3 ให้เด็กคนหนึ่งนึกถึงสัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่ง และทำท่าทางประกอบให้คนอื่นทายว่าเป็นสัตว์อะไร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นที่มีความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1) การเตรียม คือ การที่ครูนำเด็กเดินชมธรรมชาติรอบๆบริเวณโรงเรียนพร้อมกับชี้ชวนให้เด็กสังเกตสัตว์ตามสถานที่ที่เด็กเดินผ่าน เมื่อครูพาเด็กกลับมาที่ห้องเรียน ให้เด็กวาดภาพสัตว์ที่พบเห็น และนำเสนอผลงานต่อชั้นเรียน

2) การสืบค้น คือ การเลือกสัตว์เพื่อการศึกษาสำรวจจำนวน 4 ชนิดและการเลือกสัตว์ในการศึกษาสำรวจก่อนและหลังครั้งละ 2 ชนิด และมอบหมายการสืบค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ที่เด็กเลือกจาก พ่อแม่ ผู้ปกครอง บุคคลในครอบครัว และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

3) การวางแผน คือ การที่เด็กนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ที่สืบค้นและร่วมกันกำหนดสิ่งที่ต้องการรู้เช่นรูปร่างลักษณะ ที่อยู่อาศัย อาหาร และร่วมกันกำหนดวัน เวลา สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ ข้อปฏิบัติ และนัดหมายในการเตรียมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นที่เด็กเลือก

4) การเล่นสำรวจ คือ การที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริงในการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นที่เด็กเลือกตามแผนที่กำหนดไว้ และการนำสัตว์กลับมาที่ห้องเรียน มอบหมายหน้าที่การดูแลสัตว์

5) การสรุปข้อมูล คือ การที่เด็กแบ่งกลุ่มทำหน้าที่ในด้าน การสังเกตพฤติกรรม สัตว์ การบันทึกชีวิตสัตว์ และการเฝ้าดูแลสัตว์ ในแต่ละวันโดยการวาดภาพ การปั้นดินน้ำมันการ

ประดิษฐ์ การตัด ปะ ดิด และนำเสนอผลงานต่อชั้นเรียนซึ่งทุกกลุ่มมีโอกาสได้ทำทุกกิจกรรม การเก็บรวบรวมผลงานจัดเตรียมนำเสนอข้อมูลในวันถัดไป

6) การนำเสนอข้อมูล คือ การที่เด็กนำเสนอข้อมูลการเรียนรู้ในการเล่นสำรวจ สัตว์ท้องถิ่นจากผลงานที่จัดแสดง รวมทั้งการเก็บอุปกรณ์นำไปจัดไว้ในห้องเรียน และการนำ สัตว์คืนสู่ธรรมชาติ

สรุปได้ว่า แนวทางการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจมีความสำคัญต่อเด็กอย่างยิ่ง เนื่องจากแนวทางการจัดกิจกรรมที่เด็กมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จากประสบการณ์ตรงที่ เกี่ยวข้องกับเด็กส่งเสริมด้านการคิด วางแผนและตัดสินใจร่วมกันอย่างใช้เหตุผล เป็นการส่งเสริม พัฒนาการทางสติปัญญา และความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็ก

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจ

2.7.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจใน ประเทศยังไม่พบว่ามึนักการศึกษาท่านใดทำไว้ ในที่นี้จึงขอเสนองานวิจัยที่เกี่ยวกับการเล่นและ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการทัศนศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจ ดังนี้

มนตราน คุ่มรักษา (2551: 78) ได้ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา ประกอบการบันทึกข้อมูลที่มีต่อการสื่อความหมายด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ ได้รับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาประกอบการบันทึกข้อมูลที่มีต่อการสื่อความหมายด้านการเขียนมี การเปลี่ยนแปลงด้านการเขียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

รูบิน และไมโอนี (Rubin and Maioni, 1975: 171-179) ได้ศึกษาชั้น พัฒนาการทางการเล่นของเด็กด้านความสามารถในการแยก การจัดหมู่ การจัดประเภทของสิ่ง ต่างๆ การยอมรับความคิดเห็นและทัศนะของผู้อื่น ผลการวิจัยพบว่า พัฒนาการทางการเล่นของ เด็กมีความสัมพันธ์กันในทางบวกนั่นเอง การที่เด็กได้เล่นมากๆ จะทำให้เด็กยอมรับความคิดเห็น และทัศนะของผู้อื่นได้ดีตลอดจนมีความสามารถในการแยก การจัดหมู่ และการจัดประเภทของสิ่ง ต่างๆ ได้ดีด้วย

เพค (Paek, 1976: 423) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการสอนตามจุดประสงค์ด้าน ความคิดความเข้าใจในห้องเรียน การสอนนอกห้องเรียนและการสอนผสมผสานระหว่างการสอน ในห้องเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนอายุ 11 - 12 ปี ผลการวิจัยพบว่า การสอนนอกห้องเรียน

มีคะแนนความคิดความเข้าใจสูงกว่าการสอนในห้องเรียน และการสอนผสมผสานระหว่างการสอนในห้องเรียน

แอทกินสัน (Atkinson, 1987: 228) ได้ศึกษาการเล่นโดยธรรมชาติของเด็กปฐมวัยอายุ 1 - 3 ขวบ แต่ละกลุ่มอายุห่างกัน 6 เดือนรวมทั้งสิ้น 20 คน โดยจัดให้อยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและจัดให้อยู่ในห้องทดลองที่ไม่มีของเล่น ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเล่นของเด็กมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างขั้นการเล่นระดับวุฒิภาวะในการเล่น

สรุปได้ว่า งานวิจัยในประเทศและงานวิจัยต่างประเทศที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับการเล่น และการทัศนศึกษานอกสถานที่ มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับการเล่นสำรวจสำหรับเด็กปฐมวัย เนื่องจากการเล่นและการทัศนศึกษานอกสถานที่ เป็นรูปแบบของการเรียนรู้ที่เชื่อกันว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากการศึกษาโดยใช้สถานที่จริงที่เด็กสามารถสัมผัสและพบเห็นจากความเป็นจริง ซึ่งส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการเล่น ตลอดจนช่วยส่งเสริมทักษะด้านภาษา ด้านการคิดหาเหตุผล และด้านการแก้ปัญหา จะเห็นได้ว่า การเล่นและการทัศนศึกษานอกสถานที่ที่มีความสอดคล้องกับการเล่นสำรวจสำหรับเด็กเป็นอย่างดี จึงควรมีการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจให้มีความหลากหลายจะเป็นการส่งเสริมความคิด และพัฒนาการทางการพูดสื่อความหมายของเด็กให้มากยิ่งขึ้น

3. สัตว์ท้องถิ่นบ้านยางชุมชนน้อย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

3.1 สภาพทั่วไปของบ้านยางชุมน้อย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

บ้านยางชุมน้อย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ มีลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบป่าโปร่งสลับกับทุ่งนา ลักษณะของดินร่วนปนทราย อาชีพของคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ปลูกหอม ปลูกกระเทียม ปลูกพริก มีลักษณะความเป็นอยู่และวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของคนไทยในภาคอีสาน มีวัฒนธรรมการบริโภคอาหารที่มีอยู่ตามธรรมชาติในท้องถิ่น โดยเฉพาะสัตว์ท้องถิ่นซึ่งมีอยู่มากมายหลายชนิด เช่น กบ เขียด อึ่งอ่าง ตั๊กแตน กิ้งก่า จิ้งหรีด แมงจิ้งจก และแมงกูดจี ชาวอีสานจะนิยมบริโภคเป็นพิเศษ โดยจะออกหาจับและนำมาปรุงเป็นอาหารเพื่อบริโภคในครัวเรือน ตามฤดูกาลของสัตว์แต่ละชนิด แต่สัตว์ท้องถิ่นที่เป็นที่รู้จักคุ้นเคย หาได้ง่าย ไม่อันตราย และหาได้ทุกฤดูกาล ควรแก่การศึกษาเรียนรู้ได้แก่ กิ้งก่า จิ้งหรีด แมงจิ้งจก และแมงกูดจี จากการศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัยยังไม่ปรากฏมีผู้ใดได้ทำการศึกษาไว้ ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากภูมิปัญญาชาวบ้านซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ด้านสัตว์ท้องถิ่น

และได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ เป็นการผสมผสานความรู้ทางวิชาการและภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การสัมภาษณ์พ่อใหญ่อินตา และแม่ใหญ่จิตร สีหะวงษ์ บ้านเลขที่ 56 หมู่ 4 ตำบลยางชุมน้อย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ อายุ 76 ปี (2554) ซึ่งเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านสัตว์ท้องถิ่นบ้านยางชุมน้อย ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ท้องถิ่นว่า สัตว์ท้องถิ่นในบ้านยางชุมน้อย มีหลายประเภท เช่น ประเภทสัตว์ออกลูกเป็นไข่ ได้แก่ กะปอม ขี้โก้ งู ขี้เกี่ยม กบแก้ว จอนฟอน เป็นต้น ประเภทที่เป็นแมลงได้แก่ จิ้งหรีด ตั๊กแตน จีรนูน กูดจี จีโป่ม จักจั่น แมงแคง แมงย่างขึ้น แมลงภู่ แมงหิ้งห้อย แมงหมี แมงจ้าว แมงเม่า แมงข้าง แมงจีซอน แมงม้า แมงข้าวสาร แมงฝ้าย แมงหนวดโป แมงยงโย้ แมงกะปิ เป็นต้น และประเภทสัตว์น้ำได้แก่ แมงตับเต่า แมงระงำ แมงดา แมงกะโซ่ เป็นต้น

สรุปได้ว่าสภาพทั่วไปในแถบบ้านยางชุมน้อยมีสภาพพื้นที่ที่เอื้อต่อการเกิดของสัตว์ท้องถิ่นมากมายหลายชนิด โดยเฉพาะสัตว์ท้องถิ่นที่ชาวบ้านนิยมนำมาปรุงเป็นอาหาร เช่น กิ้งก่า จิ้งหรีด แมงจีรนูน และแมงกูดจี นับว่าเป็นอาหารชั้นยอดของชาวบ้านยางชุมน้อย

3.2 สัตว์ท้องถิ่นที่ควรศึกษาเรียนรู้

3.2.1 กิ้งก่า

แม่ใหญ่ไค ทองอินทร์ อายุ 75 ปี (2554) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิ้งก่าไว้ว่า กิ้งก่าเป็นสัตว์พื้นบ้านที่มีอยู่ทั่วไปทั้งตามบ้านและตามป่า เพราะธรรมชาติของกิ้งก่าจะกินอาหารได้หลายชนิด เช่น แมลง ตัวหนอน ข้าว เศษอาหาร และอื่นๆ และกิ้งก่ายังสามารถปรับตัวได้ดีตามสภาพแวดล้อมรอบตัว กิ้งก่าจะออกหากินในตอนกลางวัน และจะนอนในตอนกลางคืน คนที่ออกไปจับกิ้งก่าในตอนกลางวันจะต้องใช้บัวงผูกติดกับไม้ยาวประมาณ 3-4 เมตร ใช้คล้องคอ กิ้งก่า แต่ถ้าไปจับกิ้งก่าตอนกลางคืนจะจับง่ายเนื่องจากเป็นเวลานอนของกิ้งก่า ซึ่งจะนอนอยู่ตามกิ่งไม้ ใบไม้ เมื่อได้กิ้งก่ามาแล้วก็จะนำมาทำเป็นอาหาร เช่น ลาบ ก้อย ซึ่งเป็นอาหารชั้นยอดของคนอีสาน

ไตรรัตน์ สุนทรประภัส (2543: 24) ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของกิ้งก่าไว้ว่า กิ้งก่า กะปอม ปอม ปอมก่า เป็นสัตว์เลื้อยคลานชนิดหนึ่งที่มีมากในภาคอีสาน ซึ่งชาวอีสานมักจะเรียกสัตว์ชนิดนี้ว่า “ขี้กะปอม” ที่อยู่อาศัยกะปอมชอบอาศัยอยู่บนต้นไม้ต่างๆ สามารถวิ่งและเคลื่อนไหวได้อย่างรวดเร็ว การจับกะปอมมักจะใช้หนังสือตีแล้วยิงด้วยลูกหินยิงไปที่ตัวกะปอมๆ ก็จะตกลงมานำไปประกอบอาหารได้หลายชนิด เช่น ลาบกะปอม ปิ้งกะปอม เป็นต้น

3.2.2 จิ้งหรีด

แม่ใหญ่หนูจันทร์ ทองอินทร์ อายุ 84 ปี (2554) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับจิ้งหรีด (จี้ห์ล่อ) ว่าสมัยก่อนคนจะออกหาจิ้งหรีดในตอนกลางวันไปเปิดหาตามกองฟาง กองหญ้าและก้อนจี้ไถ หรือขุดหาในรู แต่ในสมัยนี้สภาพดินฟ้าอากาศแห้งแล้งจิ้งหรีดจะเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก คนจะออกหาจิ้งหรีดในตอนหัวค่ำเพราะเป็นช่วงที่จิ้งหรีดออกหากิน ส่วนมากคนจะใช้ก้านตาลแห้งลากหรือแกว่งไปตามพื้นนาให้เกิดเสียงดังเพื่อให้จิ้งหรีดตกใจ จิ้งหรีดจะวิ่งขึ้นมาจากดินคนที่ไปหาจิ้งหรีดจะส่องไฟแบตเตอรี่ขนาดเล็ก เพื่อให้เห็นตัวจิ้งหรีดและจับจิ้งหรีดใส่ภาชนะที่เตรียมไป จากนั้นจะนำจิ้งหรีดมาล้างน้ำและปิ้งและดึงส่วนที่เป็นกระเพาะออกและล้างน้ำให้สะอาด จึงนำไปทำเป็นอาหารเช่น ทอด คั่ว แกง ตำป่น ซึ่งเป็นอาหารยอดนิยมอีกชนิดหนึ่งของคนอีสาน

สิรินทร์ ช่วงโชติ (2545: 28) กล่าวถึงจิ้งหรีดไว้ว่าจิ้งหรีดเป็นแมลงในอันดับ (กลุ่ม) ออทอดเทอรา หมายถึง แมลงปีกตรงปีกคู่บนปีกหนึ่งมีขอบหน้าหักแหลมเหมือนฟันเลื่อย ซึ่งเมื่อขยับให้รีไปบนส่วนที่บางแต่แข็งแรงของอีกปีกหนึ่งก็จะเกิดเป็นเสียงเพลงดังกังวาน จิ้งหรีดตัวเมียไม่ทำเสียง ทำหน้าที่ออกไข่ จิ้งหรีดมีหูฟังอยู่ที่ขาหน้าได้หัวเข้า เป็นนักกระโดดยอดเยี่ยมชอบออกหากินตอนกลางคืน กลางวันจะซ่อนตัวนอนอาหารคือสารอินทรีย์ทุกชนิด จิ้งหรีดทองคำจะตัวใหญ่คำเป็นมันยาวประมาณ 1 นิ้ว จิ้งหรีดทองแดงตัวสีน้ำตาลเข้มขนาดเดียวกัน และยังมีชนิดตัวเล็กสีน้ำตาลอ่อน จิ้งหรีดตัวผู้เป็นนักสู้ถูกยั่วให้โกรธจะกัดกันไม่ยอมหยุด

กันทวีร์ วิวัฒน์พาณิชย์ (2542: 48-52) กล่าวถึงจิ้งหรีดว่า จิ้งหรีดมีรูปร่างสั้นหัวกลมหนวดยาวเป็นรูปเส้นด้ายลำตัวสีน้ำตาลค่อนข้างแดง ปากเป็นแบบปากกัด ปีกมีความยาวเท่ากับส่วนท้อง จิ้งหรีดเป็นแมลงที่มีขาหลังใหญ่แข็งแรงและสามารถกระโดดได้เก่ง ตัวเมียมีอวัยวะวางไข่ยาวเท่ากับความยาวของลำตัว บริเวณปลายปีกจะเล็กแหลม ตัวผู้สามารถทำเสียงได้โดยใช้ขอบของปีกคู่หน้าสีกัน จะเกิดเสียงดังกังวาน จิ้งหรีดมีอวัยวะฟังเสียงอยู่บริเวณขาคู่หน้า ขนาดลำตัวยาวประมาณ 21 – 26 มิลลิเมตร จิ้งหรีดส่วนใหญ่ขุดรอยตามคันนาและทุ่งหญ้าออกหากินเวลากลางคืน โดยกินรากต้นไม้และกล้าอ่อนส่วนกลางวันจะหลบอยู่ในรูมักทำเสียงในเวลา กลางคืน จิ้งหรีดสามารถนำมาประกอบอาหารประเภททอด คั่ว ปั่น จิ้งหรีดมีหลายชนิด กินายจิ้งหรีดน้อย จี้ห์ล่อน้อย มีลักษณะรูปร่างสั้นลำตัวจะเป็นสีน้ำตาลออกเทา หัวลำตัวมีขนาดเล็กๆ ปกคลุมลำตัวยาวประมาณ 10 -15 มิลลิเมตร กิโหล่น จิ้งหรีดคำมีลักษณะลำตัวสีดำเป็นมันวาว มีขนาดลำตัวยาวประมาณ 25 - 32 มิลลิเมตร

จิ้งหรีดพารวย (2544: 33-35) กล่าวถึงจิ้งหรีดว่า จิ้งหรีดมีลำตัวยาวประมาณ 30 มิลลิเมตร กว้าง 9 มิลลิเมตร สีดำทั้งตัวยกเว้น โคนปีกเมื่อหุบลงด้านหลังมีจุดสีเหลืองหรือแดงปนเหลือง 2 จุด ขณะอยู่กับที่ปีกจะเรียงซ้อนกันเหนือลำตัว ขาคู่สุดท้ายด้านล่างมี

สีน้ำตาลแดงหนวดยาวปากแบนชนิดกัดกิน ขาคู่หลังขยายใหญ่แข็งแรง กระโดดเก่ง เพศเมียจะมี อวัยวะวางไข่ยาวและแหลมคล้ายเข็มยื่นออกมา ด้านหลังสีเข้มกว่าเพศผู้ เมื่อวางไข่จะใช้ส่วนแหลม แทะเข้าพื้นดิน เพศผู้ปีกจะย่นกว่าเพศเมียปีกคู่หน้าด้านขวาจะหักกับปีกด้านซ้าย ซึ่งจะกลับกันกับ เพศเมียขนาดลำตัวใกล้เคียงกัน อายุที่เหมาะสมเป็นพ่อพันธุ์ 2 เดือนขึ้นไป จึงหรือจะมีขาคู่หลังที่ ใหญ่และแข็งแรง ซึ่งช่วยในการกระโดด การส่งเสียงร้องของจิ้งหรีด จะใช้ขอบของปีกคู่หน้าสีกัน ไปมาจนเกิดเสียง จิ้งหรีดที่ส่งเสียงจะเป็นจิ้งหรีดตัวผู้หรือเพศใด ไม่อยู่ในคันทา ทุ่งหญ้า สนามหญ้า ตามรอยแตกของดินรูใต้ดิน ใต้กองเศษหญ้า จิ้งหรีดจะออกหากินในเวลากลางคืน จิ้งหรีดจะกินพืช เป็นอาหาร เช่น ยอดหญ้าอ่อนทุกชนิด จิ้งหรีดสามารถนำมาเป็นอาหารทั้งคนและสัตว์

3.2.3 แมงจิ้งหรีด

แม่ใหญ่แดง สีหะวงษ์ อายุ 75 ปี (2554) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแมงจิ้งหรีดไว้ว่า แมงจิ้งหรีดจะชอบอยู่ตามป่าอยู่ตามต้นไม้หรือขุดรูอยู่จะชอบกินใบไม้อ่อนๆ ใบไม้ที่แมงจิ้งหรีดชอบ กินคือ ใบคูณ ใบมะขาม ใบหวดค่า แมงจิ้งหรีดจะออกหากินในเวลากลางคืน แมงจิ้งหรีดมีหลายชนิด เช่น จิ้งหรีดช้างจะตัวใหญ่มีปีกสีน้ำตาลอ่อน จิ้งหรีดหม่นและจิ้งหรีดวัวจะมีลำตัวขนาดกลาง จิ้งหรีดหาว จะมีส่วนตัวขนาดเล็ก แมงจิ้งหรีดแต่ละชนิดจะมีธรรมชาติที่เหมือนกัน ส่วนคนที่ออกไปจับแมงจิ้งหรีด จะออกไปตอนหัวค่ำ ซึ่งเป็นเวลาที่แมงจิ้งหรีดออกหากิน ใบไม้คนจะส่องไฟหาตามต้นไม้ที่มีใบอ่อน เมื่อเจอแมงจิ้งหรีดก็จะจับใส่ภาชนะที่เตรียมไป และนำมาล้างให้สะอาดแกะปีกและนำไปทำเป็น อาหารเช่น คั่ว ทอด ลาบ ก้อย เป็นต้น

กัณฑ์วีร์ วัฒนไพณิษฐ์ (2542: 64) กล่าวถึงแมงจิ้งหรีดว่าแมลงจิ้งหรีดมีหลาย ประเภท ซึ่งแตกต่างกันไปตามสีของลำตัวแมลงจิ้งหรีดหม่นเป็นแมลงปีกแข็งขนาดกลาง รูปร่าง ป้อมหนวดเป็นรูปใบไม้มีขนปกคลุมเล็กน้อย ส่วนหัว ออก ขา มีสีน้ำตาลอ่อนกว่าและไม่ค่อยเป็น มันปีกคลุมส่วนท้องแต่ไม่ปกคลุมไปถึงท้องปล้องสุดท้ายออกปล้องที่ 2 มีขนยาวปกคลุมเห็น ได้ ชัดเจน ขนาดลำตัวยาวประมาณ 22-25 มิลลิเมตร แมลงจิ้งหรีดชอบอาศัยอยู่ในดินตามรากของต้นไม้ โดยขุดรูทำเป็นที่อยู่อาศัยลักษณะของรูจิ้งหรีดจะไม่กลมปากกรวยจะวางกองรอบๆ ปากกรวยจะซ้อน ตัวอยู่ในรูเวลากลางวัน ในเวลากลางคืนจะขึ้นมาอยู่บนต้นไม้เช่น ต้นผักตบ ต้นส้มเสี้ยว โดยอาศัย ใบอ่อนเป็นอาหาร เมื่อกินอิ่มแล้วจะลงไปอยู่ในรูเพื่อหลบแสงแดดในตอนกลางวัน แมลงจิ้งหรีด สามารถนำมาประกอบอาหารประเภท คั่ว ทอด ลาบ ก้อย

บริษัท โรต้าอินเตอร์เนชั่นแนล (2544: 22-24) กล่าวถึงแมงจิ้งหรีดว่า แมงจิ้งหรีด มีหลายชนิด ถ้าเป็นแมงจิ้งหรีดแดงจะมีสีแดงจะมีสีแดงถ้าเป็นแมงจิ้งหรีดทองจะมีสีเขียวมรกตแวววาว สวยงามมีขนาดโตกว่าแมงจิ้งหรีดแดง ส่วนใหญ่แมงจิ้งหรีดจะอาศัยอยู่ตามต้นไม้ในธรรมชาติเช่น

ต้นลำควน ต้นพะอูง ต้นมะขาม ต้นโก ต้นเกลือ ต้นมะม่วง เป็นต้น แมงจิ้งจอกเป็นสัตว์ที่กินใบไม้ เป็นอาหารสามารถนำแมงจิ้งจอกมาเป็นอาหารทั้งคนและสัตว์

กล่าวถึงแมงจิ้งจอกว่า แมลงจิ้งจอก (แมลงอินูน) เป็นแมลงปีกแข็งส่วนใหญ่มี สีน้ำตาลขนาดต่างๆ แล้วแต่ชนิดบางชนิดมีสีเขียวเรียกว่าจิ้งจอกกลางวันหลบซ่อนอยู่ในดินหรือ ใต้กองใบไม้กลางคืนบินออกมากินใบอ่อนพืชจับได้โดยใช้มือจับหรือใช้กระบอกไม้ไผ่จ่อที่ตัว แมลงจิ้งจอกมันจะปล่อยตัวตกลงมาไป คั่ว ทอด นึ่งหรือแครงรับประทานได้

3.2.4 แมงกูดจี

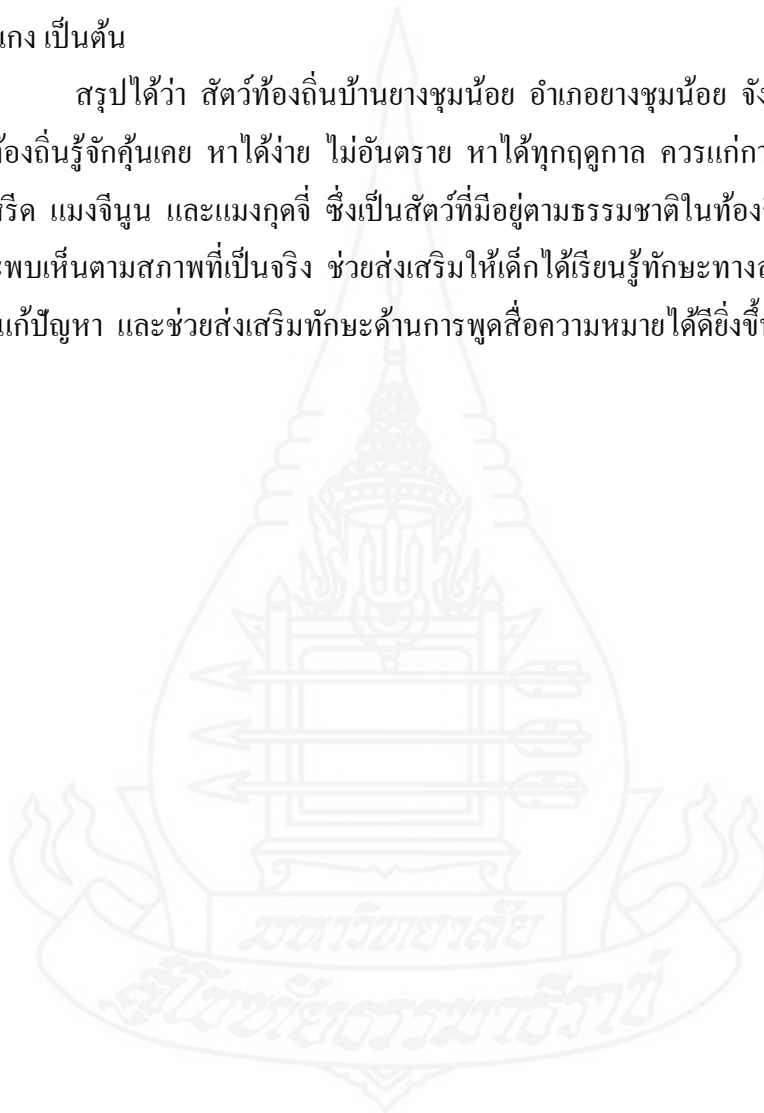
แม่ใหญ่พัง ศรีบูรินทร์ อายุ 77 ปี (2554) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกูดจีว่า แมงกูดจี จะชอบอยู่ในกองขี้วัวขี้ควายที่ถ่ายมูลใหม่ๆ ในตอนกลางคืนแมงกูดจีจะพากันบินมาตอมและมุด ลงไปในกองขี้วัวขี้ควาย พอถึงตอนเช้าก็จะมีคนออกไปหาขูดกูดจีในที่มีกองขี้วัวขี้ควายโดยใช้ เสียมเขี่ยขี้วัวขี้ควายออกจะเห็นรูกูดจีอยู่ที่พื้นดินด้านล่างและขูดเอาตัวกูดจีขึ้นมาใส่ไว้ในถังน้ำ และแช่ไว้ให้กูดจีกายมุดออกให้หมดจึงนำมาแกะปีกดึงส่วนที่เป็นลำใส่ออก และล้างน้ำให้สะอาด หลายๆ ครั้ง จากนั้นจึงนำกูดจีมาทำเป็นอาหาร เช่น คั่ว ทอด เป็นต้น

วันดี สันติวุฒิเมธี (2542: 64-68) กล่าวถึงแมงกูดจีไว้ว่า แมงกูดจีหรือด้วง ขี้ควาย มีหลายชนิดแต่ละชนิดมีลักษณะแตกต่างกัน กูดจีแดง ส่วนหัว ออกปล้องแรกและปีกมีสีดำ ปนส้ม ท้องดำ ตัวผู้ออกปล้องแรกมีเขา 1 อัน กูดจี้หวาย ส่วนหัวมีลักษณะกลมบางแบน คล้ายจาน หนวดแบบหักข้อศอก ปากเป็นแบบกัดกิน หัว ท้องและปีกมีสีน้ำตาล ตัวผู้ออกปล้องแรกมีเขา 2 อัน กูดจี้เขา ลำตัวมีสีดำหรือน้ำตาล ส่วนหัวมีลักษณะโค้งครึ่งวงกลม ขอบแบนบาง ตัวผู้ส่วนหัวมีเขา โค้งงอ 1 อัน ออกปล้อง แรกมีเขา 2 อัน กูดจี้มุ่ม มีสีดำมันทั้งตัว หัวมีลักษณะบางแบน โค้งรูปครึ่ง วงกลม ขา 2 คู่ลักษณะคล้ายใบพาย ปีกสีดำมีลายขนานกันตามยาว แมงกูดจี้ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ ตามกองขี้วัว ขี้ควายในทุ่งนาอาศัยอาหารจากกองขี้วัว ขี้ควาย ที่วัวควายถ่ายมูลเอาไว้ตามท้องทุ่ง แมงกูดจี้สามารถนำมาเป็นอาหารประเภท คั่ว นึ่ง แครงใส่หน่อไม้คอง ตำน้ำพริก ยา

กัณฑ์วีร์ วัฒนไพณิษฐ์ (2542: 59-66) กล่าวถึงแมงกูดจี้ว่าแมงกูดจี้มีด้วยกัน หลายชนิด มีขนาดแตกต่างกันไป บางชนิดตัวโตถึง 1 นิ้วหรือมากกว่า กูดจี้ทั่วไปมีสีน้ำตาลเข้ม ออกไปทางดำ บางชนิดมีเขาที่ส่วนหัว บางชนิดไม่มี แมลงกูดจี้มีรูปร่างลักษณะหนามเป็นแผ่นแบน ขาอีก 2 คู่ ที่เหลือมีลักษณะแบนกว้าง ขาหลังอยู่ทางด้านท้ายของปล้องท้องด้านหน้าสุดของหัวเป็น แผ่นแบนกว้าง มีปีกแข็งคลุมส่วนท้องมิดลำตัว และปีกมีสีน้ำตาลเข้มถึงดำ บริเวณปีกแข็งมีร่อง ตามความยาวข้างละ 8 ร่อง เป็นแมลงที่มีขนาดเล็กขนาดของลำตัวยาวประมาณ 10 - 15 มิลลิเมตร กูดจี้ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ตามมูลสัตว์เช่น มูลควาย มูลวัว ควายและวัวจะถ่ายมูลออกมาช่วงเช้า แล้ว ตัวกูดจี้จะบินลงมาอยู่ในมูลควาย มูลวัวตอนกลางคืนของวันเดียวกันวิธีการไล่ล่ากูดจี้ชาวบ้านจะ

ออกจากบ้านไปแต่เช้าพร้อมกับเสียมและถังน้ำ เมื่อเจอกองมูลควายมูลวัวของเมื่อวานจะใช้เสียม เขี่ยมูลวัวควายออกให้หมด เมื่อพบรูของกูดจี้แล้วก็ค่อยๆ ขุดตามรูลงไปหาตัวกูดจี้ เมื่อเจอตัวกูดจี้ จึงจับขึ้นมาใส่ลงในถังที่มีน้ำเล็กน้อยก่อนนำกูดจี้ไปประกอบอาหารต้องล้างเศษมูลสัตว์ที่ติดมากับ ตัวกูดจี้ด้วยน้ำสะอาดก่อน จากนั้นจึงนำมาแช่น้ำไว้ประมาณ 1 - 2 ชั่วโมงก่อนนำกูดจี้มาปรุง อาหารจะต้องแกะส่วนที่แข็งออกสามารถนำมาประกอบอาหารได้หลายชนิด เช่น ข้าวใส่เกลือ ทอด ปั่น หมก แกง เป็นต้น

สรุปได้ว่า สัตว์ท้องถิ่นบ้านยางชุมชนน้อย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งคนในท้องถิ่นรู้จักคุ้นเคย หาได้ง่าย ไม่อันตราย หาได้ทุกฤดูกาล ควรแก่การศึกษาเรียนรู้คือ กิ้งก่า จิ้งหรีด แมงจิ้งจอก และแมงกูดจี้ ซึ่งเป็นสัตว์ที่มีอยู่ตามธรรมชาติในท้องถิ่น ที่เด็กสามารถ สัมผัสและพบเห็นตามสภาพที่เป็นจริง ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะทางสังคม ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา และช่วยส่งเสริมทักษะด้านการพูดสื่อความหมายได้ดียิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลองเพื่อศึกษาความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. แบบแผนการทดลอง
5. วิธีดำเนินการทดลอง
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร คือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลยางชุมน้อย (หน่วยคุรุราษฎร์รังสรรค์) จังหวัดศรีสะเกษ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลยางชุมน้อย (หน่วยคุรุราษฎร์รังสรรค์) จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 22 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือ 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1.1 แผนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น จำนวน 20 แผน แต่ละแผนมีองค์ประกอบดังนี้

- 1) ชื่อกิจกรรม
- 2) จุดประสงค์
- 3) วิธีดำเนินกิจกรรมมี 6 ชั้น
  - (1) ชั้นการเตรียม
  - (2) ชั้นการสืบค้น
  - (3) ชั้นการวางแผน
  - (4) ชั้นการเล่นสำรวจ
  - (5) ชั้นการสรุปข้อมูล
  - (6) ชั้นการนำเสนอข้อมูล
- 4) สื่อและแหล่งเรียนรู้
- 5) การวัดและประเมินผล

2.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความสามารถด้านการพูด สื่อความหมาย ประกอบด้วย วัสดุของจริง จำนวน 4 ชุด และรูปภาพ จำนวน 12 ชุด

3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การสร้างแผนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น ได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

3.1.1 ศึกษาหลักสูตร จุดมุ่งหมายหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คุณลักษณะตามวัย และสภาพที่พึงประสงค์

3.1.2 ศึกษารายละเอียดสาระการเรียนรู้ ทั้งส่วนที่เป็นประสบการณ์สำคัญ สาระที่ควรเรียนรู้ และกำหนดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายที่ต้องการฝึก

3.1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านการพูดสื่อความหมาย และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการพูดเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น

3.1.4 ดำเนินการสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น จำนวน 20 แผน ได้แก่

สัปดาห์ที่ 1–2 เล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น 2 ชนิด จำนวน 10 แผน

สัปดาห์ที่ 3–4 เล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น 2 ชนิด จำนวน 10 แผน

3.1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ และแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความเหมาะสมแก่การนำไปใช้ และแก้ไขปรับปรุงตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ

3.1.7 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมแก่การนำไปใช้ และนำแผนการจัดกิจกรรมที่ตรวจสอบแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 การสร้างแบบวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมาย ดำเนินการสร้าง ดังนี้

3.2.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎี หลักการ ความหมาย ความสำคัญ ความสามารถในการพูดสื่อความหมาย และสื่อส่งเสริมการพูดสำหรับเด็กปฐมวัย

3.2.2 สร้างแบบวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมาย โดยใช้วัสดุของจริง จำนวน 4 ชุด และใช้รูปภาพ จำนวน 12 ชุด

การคัดเลือกวัสดุของจริงมีวิธีการ ดังนี้

- 1) เลือกสื่อที่เด็กคุ้นเคยและใกล้ตัวเด็ก
- 2) สื่อมีความหลากหลาย
- 3) สื่อมีชื่อที่พูดออกเสียงได้ง่ายไม่ซับซ้อน
- 4) สื่อไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก

การสร้างรูปภาพมีวิธีการสร้าง ดังนี้

- 1) สร้างภาพให้มีลักษณะเด่น โดยมีส่วนประกอบครบตามที่ต้องการวัด
- 2) ภาพไม่มีรายละเอียดภายในมากเกินไป
- 3) สีและเส้นมีความเด่นชัด
- 4) ภาพแสดงการย้าความคิดและทบทวนประสบการณ์ของเด็ก

3.2.3 การกำหนดเกณฑ์การวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย โดยใช้วัสดุของจริงและใช้รูปภาพ กำหนดเกณฑ์ ดังนี้

1) เกณฑ์การวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการพูดคำศัพท์ ด้านการพูดเป็นประโยค ด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ และด้านการพูดเล่าเรื่องราว ใช้วิธีการวัดและเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละด้าน ดังนี้

(1) ด้านการพูดคำศัพท์ โดยใช้เครื่องมือวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยด้านการพูดคำศัพท์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 1 ฉบับ และมีเนื้อหาที่ต้องการวัด จำนวน 4 ชุด แต่ละชุดจะใช้วัสดุที่เป็นของจริงชุดละ 5 ชนิด รวมมีวัสดุของจริง 20 ชนิด ซึ่งวัสดุของจริงดังกล่าว คือ ใบไม้ ต้นไม้ ดอกไม้ ผล ราก ดิน ดินทราย ก้อนหิน อิฐ กระดาษ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน หวี สบู่ แป้ง ถ้วย จาน ช้อน มีด จอกน้ำ

เกณฑ์การวัดด้านการพูดคำศัพท์ วัดเป็นคะแนนในแต่ละชุด และแต่ละชุดคะแนนเต็ม 5 คะแนน รวม 4 ชุด 20 คะแนน มีเกณฑ์การวัดดังนี้

บอกชื่อวัสดุของจริงได้ถูกต้อง ได้ 1 คะแนน

บอกชื่อวัสดุของจริงไม่ถูกต้องหรือไม่พูด ได้ 0 คะแนน

(2) ด้านการพูดเป็นประโยค โดยใช้เครื่องมือวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยด้านการพูดเป็นประโยคที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 1 ฉบับ และมีเนื้อหาที่ต้องการวัด 4 ชุด แต่ละชุดใช้ภาพ 3 ภาพ รวม 12 ภาพ

เกณฑ์การวัดด้านการพูดเป็นประโยค วัดเป็นคะแนนในแต่ละชุด และแต่ละชุดคะแนนเต็ม 3 คะแนน รวม 4 ชุด 12 คะแนน มีเกณฑ์การวัดดังนี้

พูดได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหนได้ถูกต้องสัมพันธ์กัน ได้ 1 คะแนน

พูดไม่ได้ หรือไม่พูด ได้ 0 คะแนน

(3) ด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ โดยใช้เครื่องมือวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 1 ฉบับ และมีเนื้อหาที่ต้องการวัด 4 ชุด แต่ละชุดใช้ภาพ 3 ภาพ รวม 12 ภาพ

เกณฑ์การวัดด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ วัดเป็นคะแนนในแต่ละชุด และแต่ละชุดคะแนนเต็ม 3 คะแนน รวม 4 ชุด 12 คะแนน มีเกณฑ์การวัดดังนี้

เรียงภาพและพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง ได้ 1 คะแนน

เรียงภาพและพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ไม่ถูกต้องหรือไม่พูด ได้ 0 คะแนน

(4) ด้านการพูดเล่าเรื่องราว โดยใช้เครื่องมือวัดความสามารถทางการพูด สื่อความหมายของเด็กปฐมวัยด้านการพูดเล่าเรื่องราว ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 1 ฉบับ และมี เนื้อหาที่ต้องการวัด 4 ชุด แต่ละชุดใช้ภาพ 1 ภาพ รวม 4 ภาพ

เกณฑ์การวัดด้านการพูดเล่าเรื่องราว วัดเป็นคะแนนในแต่ละชุด และแต่ละชุดคะแนนเต็ม 3 คะแนน รวม 4 ชุด 12 คะแนน มีเกณฑ์การวัดดังนี้

พูดได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เป็นเรื่องราวต่อเนื่อง สัมพันธ์กัน ได้ 3 คะแนน

พูดได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เป็นเรื่องราวแต่ไม่ต่อเนื่อง สัมพันธ์กัน ได้ 2 คะแนน

พูดได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ไม่เป็นเรื่องราวต่อเนื่อง สัมพันธ์กัน ได้ 1 คะแนน

พูดไม่ตรงกับภาพ พูดเล่าเรื่องราวไม่ได้ ไม่พูด ได้ 0 คะแนน

3.2.4 นำแบบวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมาย โดยใช้วัสดุของจริง 4 ชุด และใช้ภาพ 12 ชุด และเกณฑ์การให้คะแนนการวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจและแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.2.5 นำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมตรวจความตรงเชิงเนื้อหาและสำนวน ภาษาที่ใช้ในเครื่องมือวิจัย เพื่อให้มีความเหมาะสมแก่การนำไปใช้

3.2.6 นำเครื่องมือไปปรับปรุง เพื่อให้มีความเหมาะสมแก่การนำไปใช้ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

4. แบบแผนการทดลอง

แบบแผนการทดลองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบศึกษากลุ่มเดียวกันก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง One Group Pretest – Posttest Design (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2536: 155–156) ซึ่งมีลักษณะดังนี้

กลุ่มทดลอง

$O_1 \times O_2$

เมื่อ O₁ หมายถึง การวัดก่อนการทดลอง (การวัดความสามารถด้านการพูดสื่อ
ความหมาย)

X หมายถึง สิ่งทดลอง (คู่มือการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น)

O₂ หมายถึง การวัดหลังการทดลอง (การวัดความสามารถด้านการพูดสื่อ
ความหมาย)

5. วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ใช้
ระยะเวลา 4 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

5.1 ก่อนการทดลอง วัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กเป็น
รายบุคคลโดยใช้สื่อตามเครื่องมือวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมาย เป็นเวลา 1 สัปดาห์

5.2 ดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นกับกลุ่ม
ตัวอย่าง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 40 นาที โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรม
ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ช่วงเวลา 09.30 – 10.10 น.

5.3 หลังการทดลอง วัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายเป็นรายบุคคลอีกครั้ง
โดยใช้สื่อตามเครื่องมือวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมาย เป็นเวลา 1 สัปดาห์

5.4 นำผลการวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายจากแบบวัดความสามารถ
ด้านการพูดสื่อความหมายมาวิเคราะห์ โดยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเก็บคะแนนที่ได้จากแบบวัด
ความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายก่อนการทดลองและหลังการทดลองมีรายละเอียดขั้นตอน
ในการเก็บรวบรวมคะแนนดังนี้

6.1 นัดหมายนักเรียนเพื่อทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest)

6.2 ทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) มีวิธีดำเนินการวัดความสามารถด้าน
การพูดสื่อความหมายเป็นรายบุคคล โดยให้เวลาเด็กดูวัสดุของจริงและรูปภาพประมาณ 1 นาที
ให้เด็กพูดคำศัพท์โดยบอกชื่อวัสดุของจริง พูดเป็นประโยค พูดเรียงลำดับเหตุการณ์ พูดเล่า
เรื่องราว จากรูปภาพตามความต้องการครั้งละ 1 ชุด ขณะที่เด็กบอกชื่อวัสดุของจริง พูดเป็น

ประโยค พูดเรียงลำดับเหตุการณ์ และพูดเล่าเรื่องราว ครูจัดบันทึกคำพูดของเด็กลงในแบบบันทึกคำพูดก่อนการทดลอง การดำเนินการใช้เวลาคนละ 12 นาที ดำเนินการทดสอบครบทุกคนโดยใช้เวลาดำเนินการจำนวน 1 สัปดาห์

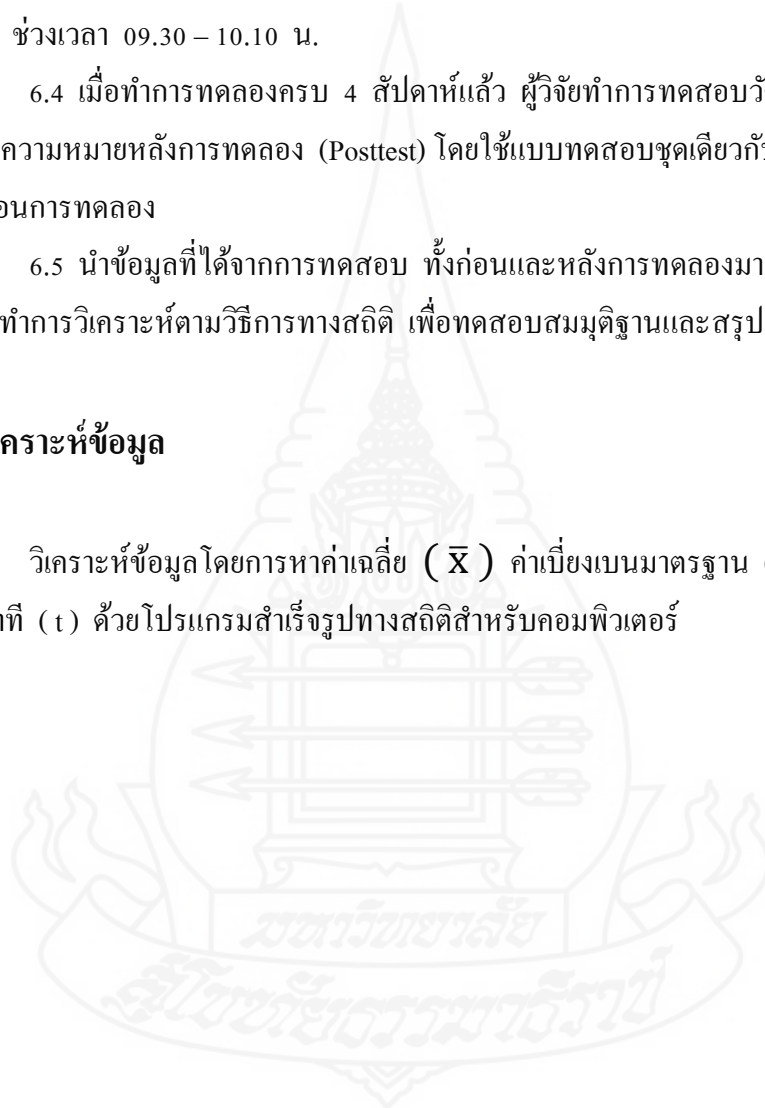
6.3 ทำการทดลองการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น จำนวน 20 แผน จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 40 นาที โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ช่วงเวลา 09.30 – 10.10 น.

6.4 เมื่อทำการทดลองครบ 4 สัปดาห์แล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายหลังการทดลอง (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ในการทดสอบก่อนการทดลอง

6.5 นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบ ทั้งก่อนและหลังการทดลองมาตรวจให้คะแนน และนำไปทำการวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผลการวิจัยต่อไป

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติสำหรับคอมพิวเตอร์

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น โรงเรียนอนุบาลยางชุมน้อย (หน่วยคุรุราษฎร์รังสรรค์) จังหวัดศรีสะเกษ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ตั้งไว้ คือ ความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม โดยนำเสนอผลดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเป็นรายบุคคล
2. เปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในภาพรวมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น
3. เปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในแต่ละด้านก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเป็นรายบุคคล

ความสามารถในการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคล พบว่า ก่อนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นมีคะแนนสูงสุด 35 คะแนน คะแนนต่ำสุด 24 คะแนน หลังการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นมีคะแนน สูงสุด 50 คะแนน ต่ำสุด 40 คะแนน มีคะแนนความก้าวหน้าหลังการจัดกิจกรรมสำรวจสัตว์ท้องถิ่นสูงสุด 20 คะแนน ต่ำสุด 12 คะแนน ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงคะแนนความสามารถและคะแนนความก้าวหน้าของคะแนนการพูดสื่อ
ความหมายของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคลก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจ
สัตว์ท้องถิ่น

ที่	ก่อน	หลัง	คะแนนความก้าวหน้า
1	28	47	+19
2	26	44	+18
3	24	44	+20
4	28	46	+18
5	25	42	+17
6	26	40	+14
7	25	42	+17
8	27	40	+13
9	27	43	+16
10	29	43	+14
11	28	43	+15
12	34	46	+12
13	33	48	+15
14	33	47	+14
15	34	49	+15
16	33	46	+13
17	33	50	+17
18	33	47	+14
19	31	45	+14
20	32	49	+17
21	35	48	+13
22	33	48	+15

2. เปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในภาพรวมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น

ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในภาพรวมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นพบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง เท่ากับ 29.86 หลังการทดลองเท่ากับ 45.32 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองแล้วพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในภาพรวมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น

	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนการทดลอง	22	29.86	3.55	
หลังการทดลอง	22	45.32	2.92	33.65*

* $p > .05$

3. เปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในแต่ละด้านก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น

การเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยปฐมวัยในแต่ละด้านก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 4 ด้านคือ ด้านการพูดคำศัพท์ ด้านการพูดเป็นประโยค ด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ และด้านการพูดเล่าเรื่องราว

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในด้านการพูดคำศัพท์พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการจัดกิจกรรม เท่ากับ 9.77 หลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 15.50 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูดหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในด้านด้านการพูดคำศัพท์ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น

	$\bar{X}$	S.D.	t-test
ก่อนการทดลอง	9.77	1.88	15.84*
หลังการทดลอง	15.50	1.30	

* $p > .05$

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในด้านด้านการพูดเป็นประโยค ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการจัดกิจกรรม เท่ากับ 7.59 หลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 10.27 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูดหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในด้านด้านการพูดเป็นประโยค ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น

	$\bar{X}$	S.D.	t-test
ก่อนการทดลอง	7.59	0.96	16.13*
หลังการทดลอง	10.27	0.77	

* $p > .05$

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในด้านด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ ค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการจัดกิจกรรม เท่ากับ 6.64 หลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 10.09 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูดหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในด้านด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น

	$\bar{X}$	S.D.	t-test
ก่อนการทดลอง	6.64	1.00	15.33*
หลังการทดลอง	10.09	1.38	

* $p > .05$

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในด้านด้านการพูดเล่าเรื่องราวค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนการจัดกิจกรรม เท่ากับ 5.86 หลังการจัดกิจกรรมเท่ากับ 9.45 เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูดหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.6 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในด้านด้านการพูดเล่าเรื่องราวก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น

	$\bar{X}$	S.D.	t-test
ก่อนการทดลอง	5.86	1.08	17.56*
หลังการทดลอง	9.45	1.14	

* $p > .05$

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัย เรื่องการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นที่มีต่อความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย เป็นการวิจัยกึ่งทดลองที่ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว มีลำดับขั้นตอนในการวิจัยและสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น

1.2 สมมติฐานของการวิจัย

ความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลยางชุมน้อยหน่วย (คุรุราษฎร์รังสรรค์) จังหวัดศรีสะเกษ

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลยางชุมน้อยหน่วย (คุรุราษฎร์รังสรรค์) จังหวัดศรีสะเกษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 22 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น จำนวน 20 แผน

1.4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย

1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการใน ปีการศึกษา 2554 ดังนี้

1.5.1 ก่อนการทดลอง วัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กเป็นรายบุคคล โดยใช้สื่อตามเครื่องมือวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมาย เป็นเวลา 1 สัปดาห์

1.5.2 ดำเนินการทดลองโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 40 นาที โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ช่วงเวลา 09.30 – 10.10 น.

1.5.3 หลังการทดลอง วัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายเป็นรายบุคคลอีกครั้ง โดยใช้สื่อตามเครื่องมือวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมาย เป็นเวลา 1 สัปดาห์

1.5.4 นำผลการวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายจากแบบวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายมาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน

1.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.6.1 ดำเนินการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) โดยการวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายเป็นรายบุคคล โดยที่เด็กพูดคำศัพท์ พูดเป็นประโยค พูดเรียงลำดับเหตุการณ์ และพูดเล่าเรื่องราว จากสื่อตามเครื่องมือวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมาย ขณะที่เด็กดำเนินการทดสอบ ครูจดบันทึกคำพูดของเด็กลงในแบบบันทึกคำพูดก่อนการทดลอง การดำเนินการใช้เวลาคนละ 12 นาที โดยดำเนินการทดสอบจนครบทุกคน ใช้เวลาในการดำเนินการ 1 สัปดาห์

1.6.2 ดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น จำนวน 20 แผน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 40 นาที โดยใช้เวลาในการจัดกิจกรรมในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ระหว่างเวลา 09.30 – 10.10 น.

1.6.3 ดำเนินการทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายหลังการทดลอง (Posttest) โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกับที่ใช้ในการทดสอบก่อนการทดลอง

1.6.4 นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบทั้งก่อนและหลังการทดลองมาตรวจให้คะแนนและนำไปทำการวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐานและสรุปผลการวิจัยต่อไป

1.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.7.1 วิเคราะห์ที่แสดงคะแนนความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยเป็นรายบุคคลก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น

1.7.2 วิเคราะห์แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยในภาพรวมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น

1.7.3 วิเคราะห์แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยเป็นรายด้านก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น

1.8 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ความสามารถในการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น มีความสามารถในการพูดสื่อความหมายในภาพรวมหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาความสามารถในการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยเป็นรายด้านพบว่า

ด้านการพูดคำศัพท์ เด็กมีความสามารถหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการพูดเป็นประโยค เด็กมีความสามารถหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ เด็กมีความสามารถหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการพูดเล่าเรื่องราว เด็กมีความสามารถหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ เนื่องจากในการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น เป็นกิจกรรมที่เด็กได้เลือกและตัดสินใจในการทำกิจกรรมด้วยตนเองตามความสนใจและพอใจ ที่เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของเด็ก โดยการที่เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เด็กได้ลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมที่หลากหลายทั้งเดี่ยวและกลุ่ม ได้ใช้ประสาทสัมผัสจับต้องกับวัสดุอุปกรณ์และสัตว์ท้องถิ่นที่เด็กเลือก ได้บันทึกข้อมูลและนำเสนอข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ ได้พูดคุยสนทนาโต้ตอบและแสดงความคิดเห็นระหว่างการจัดกิจกรรมในลักษณะของการเล่นที่มีอิสระ มีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย สนุกสนานให้การยอมรับซึ่งกันและกัน โดยครูเป็นผู้ดูแลและคอยแนะนำช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ ให้ออกาส ให้อำนาจใจ ให้การเสริมแรงในโอกาสที่เหมาะสมและให้การ

ยอมรับความแตกต่างของเด็กแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับ จันทนา ภาคบงกช (2528 : 47 – 49) ที่กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยในบรรยากาศที่ไม่เครียด ให้ความรักความเข้าใจในสิ่งที่เด็กกระทำ ทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัย มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รวมทั้งการใช้คำถามที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น ให้กำลังใจ ยกย่องและยอมรับความคิดเห็นของเด็ก จะช่วยให้เด็กมั่นใจในตนเอง มีสุขภาพจิตดี ซึ่งเป็นพื้นฐานการพัฒนาทักษะการคิดและการใช้ภาษาพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้เด็กมีความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านการพูดคำศัพท์ เด็กมีความสามารถในการพูดคำศัพท์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง เพราะการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นเด็กทุกคนมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างกับวัสดุอุปกรณ์และสัตว์ท้องถิ่นที่เด็กรู้จัก คู่กันเคย เด็กได้มีโอกาสพูดคุย สนทนา ได้ตอบระหว่างการเล่นและการทำกิจกรรม ทำให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เป็นการเรียนรู้แบบเล่นปนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของดิวอี้ (Dewey n.d. อ้างถึงใน พัฒนา ชัชพงศ์ 2540 : 15) ที่กล่าวว่า เด็กจะเกิดการเรียนรู้จากการกระทำ การจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความสนใจ ให้เด็กเรียนรู้ลงมือกระทำด้วยตนเองซ้ำแล้วซ้ำเล่าย่อมทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ในการเล่น

ด้านการพูดเป็นประโยค เด็กมีความสามารถในการพูดเป็นประโยคหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง เพราะการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นเด็กได้เรียนรู้ประสบการณ์ตรงทั้งนอกห้องเรียนและในห้องเรียนผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ เด็กได้ทำกิจกรรมทั้งกิจกรรมเดี่ยวและกิจกรรมกลุ่มในรูปแบบที่หลากหลาย มีการบันทึกข้อมูล การนำเสนอข้อมูลตลอดจนเด็กมีโอกาสได้พูดคุย สนทนาโต้ตอบระหว่างการเล่นกับเพื่อนและทำกิจกรรมต่าง ๆ มีผลทำให้การแสดงออกทางภาษาของเด็กเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับรัตน จิวแหลม (2546 : 20) ที่กล่าวว่าเด็กเกิดการเรียนรู้ในการเชื่อมโยงความหมายของคำหลาย ๆ คำเข้าด้วยกัน ด้วยการพยายามแสวงหาการใช้คำพูดที่เป็นประโยคด้วยตนเอง เพื่อต้องการบอกเล่าให้ข้อมูลกับบุคคลอื่น

ด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ เด็กมีความสามารถในการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์หลังการทดลองสูงกว่าการทดลอง เพราะการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นเปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง โดยการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของเด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ขั้นตอนตามลำดับก่อนและหลังในการทำงาน และเกิดการเรียนรู้ในการใช้คำพูดที่มีความหมายเพื่อบอกเล่าข้อมูลการทำงานตามลำดับ ทำให้ผู้อื่นเข้าใจซึ่งสอดคล้องกับ วรรณิการ์ พวงเกษม (2533) ที่กล่าวว่า กิจกรรมทางภาษาคือกิจกรรมที่ใช้ในการฝึกให้เรียนรู้เกิด

ความสามารถในการใช้ภาษาอย่างคล่องแคล่ว ครูจะต้องพยายามเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้แสดงออกโดยลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุด และให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะทั้ง 4 ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียนให้สัมพันธ์กับการคิด

ด้านการพูดเล่าเรื่องราว เด็กมีความสามารถการพูดเล่าเรื่องราวหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง เพราะการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นเป็นกิจกรรมที่เด็กได้เลือกเล่นและกระทำกิจกรรมตามที่ตนสนใจและพอใจ เด็กมีอิสระในการทำกิจกรรม เด็กได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมที่หลากหลายทั้งเดี่ยวและกลุ่ม เด็กได้เรียนรู้การพูดโต้ตอบสนทนากันระหว่างการเล่นและการทำงานกับเพื่อน เด็กได้เรียนรู้การบันทึกข้อมูลและการนำเสนอข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ โดยมีการให้การเสริมแรงด้วยการกล่าวคำชมเชยเมื่อเด็กกล้าพูดกล้าแสดงออก ทำให้เด็กมีความมั่นใจ ส่งผลให้เด็กพูดได้มากขึ้นและสามารถพูดเล่าเรื่องราวได้ สอดคล้องกับคำกล่าวของ วิณี ชิดเชิดวงศ์ (2536 : 192) ที่กล่าวว่า พัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัยมีความสำคัญมาก เด็กพร้อมที่จะฝึกทักษะภาษาและการรู้คำศัพท์ การออกเสียงคำให้ชัดเจน การใช้ประโยคเพื่อการติดต่อสื่อสาร การบอกชื่อวัตถุสิ่งของต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับโอกาสสิ่งแวดล้อมที่มีส่วนช่วยพัฒนาความสามารถทางการพูดให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี ดังนั้นวิธีการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นจึงเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาความสามารถในการพูดเล่าเรื่องได้อย่างเหมาะสม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายสูงขึ้นและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอีกทั้งเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ในระดับชั้นที่สูงขึ้นต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย ตลอดจนเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 3.1.1 จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กโดยให้เด็กมีโอกาสได้พูด สนทนา แสดงความคิดเห็น เด็กได้เลือกตัดสินใจที่จะเรียนรู้ตามความสนใจและได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
- 3.1.2 ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมสามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม
- 3.1.3 จัดสภาพแวดล้อมให้มีบรรยากาศที่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้ของเด็ก

3.1.4 ในการจัดกิจกรรมต้องระมัดระวังเรื่องความปลอดภัยทั้งของเด็ก และความปลอดภัยของสัตว์ที่เล่นสำรวจ

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ที่มีความสามารถในด้านอื่นๆ ของเด็ก เช่น ความสามารถในการฟัง ความสามารถในการพูดและเขียน หรือความสามารถด้านอื่นๆ

3.2.2 ควรมีการศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถของเด็กปฐมวัยโดยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กรณีการ์ พวงเกษม (2533) การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับ
ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- กัณฑ์วีร์ วิวัฒน์พาณิชย์ (2542) แมลง...อาหารมนุษย์ในอนาคต กรุงเทพมหานคร
สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
- กาญจนา นาคสกุล (2539) “บทบาทของภาษากับการพัฒนาประเทศในระยชยาว”
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช
- กฤษยา ตันติผลาชีวะ (2551) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย กรุงเทพมหานคร
เอ็ดิสันเพรสโปรดักส์
- เกษลดา มานะจุมติ (2529) สื่อการเรียนรู้และเครื่องเล่นของเด็กก่อนวัยเรียน เชียงใหม่
สหวิทยาลัยล้านนาเชียงใหม่
- จรรยา สุวรรณทัต (2539) “สถานภาพการวิจัยด้านสังคม – พฤติกรรมศาสตร์กับการนำผลการวิจัย
ไปใช้” วารสารสุทธิปริทัศน์ 10, 30 (กุมภาพันธ์-พฤษภาคม): 57 - 64
- จุฑา สุกใส (2545) “ผลของการจัดกิจกรรมท่องคำคล้องจองแบบมีความหมายที่มีต่อการ
ทางการพูดของเด็กปฐมวัย” ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- จุฬารัตน์ อินนุพัฒน์ (2543) “พัฒนาการทางการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
การเล่นมุมบล็อก” ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- ฉันทนา ภาคบงกช (2528) “สภาพแวดล้อมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาภาษาสำหรับเด็ก” ใน เอกสาร
ประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องการพัฒนาภาษาแบบ Whole Language
สำหรับเด็กปฐมวัย กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- ไฉไลรัตน์ รูปชัยภูมิ (2549) “ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
กิจกรรมการละเล่นไทย” ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ชลธิป สมานิติ (2549) การพัฒนาภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย สาขาปฐมวัยศึกษา
ภาควิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- ณพัชรญาธิ์ สุวรรณเนตร (2546) “การใช้วิธีการสอนแบบสตอรีไลน์เพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดของเด็กปฐมวัย” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- คุษฎี บริพัตร ณ อุชยา (2539) *การสอนวิทยาศาสตร์แนวใหม่สำหรับเด็กปฐมวัยและประถมศึกษา : ธรรมชาติผู้อัจฉริยภาพ* กรุงเทพมหานคร นานมีบุ๊คส์
- ไทรรัตน์ สุนทรประภัส (2543, 23 พฤษภาคม) “กะปอม สัตว์โลกล้านปีมีคุณต่อการเกษตร” เดลินิวส์ หน้า 24
- ทวีศักดิ์ ยูชูบ (2546) “ผลการใช้ประสบการณ์ส่งเสริมความสามารถทางภาษาที่มีต่อทักษะทางสังคมและความสามารถทางภาษาของนักเรียนอนุบาล” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- นิตยา บุญปู (2551) “ผลการจัดประสบการณ์โดยใช้วิธีการสืบค้นที่มีต่อความสามารถทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กอนุบาล” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์
- นิรัตน์ กรองสะอาด (2535) “การศึกษาการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่เน้นเทคนิคในการสื่อความหมายที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต การศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- บริษัท โรต้าอินเตอร์เนชันแนล (2544) *สำรวจป่า* กรุงเทพมหานคร บิ๊กแกรนด์
- บุษบา สงวนวนชาติ (2547) “การพัฒนาความสามารถในการพูดของเด็กปฐมวัย โดยใช้หนังสือนิทานเล่มใหญ่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เบญจจะ คำมะสอน (2544) “ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การพูดเล่าเรื่องอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ภาพประกอบ” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตการศึกษปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- เบญจมาศ พระธานี (2538) *ความคิดปกติทางภาษาพูด* ภาควิชาโสต คอ นาสิก ลาริงซ์ วิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- เบญจา แสงมะลิ (2545) *การพัฒนาเด็กปฐมวัย* กรุงเทพมหานคร ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ

- ผดุง อารยะวิญญู (2530) *วิธีการพูด* กรุงเทพมหานคร คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พนิดา ชาดยาภา (2544) “กระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ” *ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร*
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ (2521) *จิตวิทยาพัฒนาการ เอกสารคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- พวงทอง อ่อนจำรัส และคณะ (2546) “พฤติกรรมของเด็กก่อนนุบาลในโรงเรียน” ใน *เอกสารประกอบคำสอนวิชา 213 243* ขอนแก่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์
- พ่อใหญ่อินตา แม่ใหญ่จิตร สีหะวงษ์ (2554, 5 กันยายน) “เกษตรกรทำนา ทำสวน ทำไร่” สัมภาษณ์โดย ชลิลลา บุญบงก์ บ้านเลขที่ 56 หมู่ที่ 4 ตำบลยางชุมน้อย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
- พัชรี ผลโยธิน (2540) “การสอนภาษาแบบธรรมชาติ” *เอกสารการอบรมโครงการพัฒนาผู้บริหารและผู้จัดการระดับสูง*
- พัฒนา ชัชพงศ์ (2540) *การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พิงแฉศวร สีดำ (2544) *จิตพิศดารววย* กรุงเทพมหานคร พีรเพรสเทคโนโลยี
- เพ็ญจันทร์ สุนทรจารย์ (2524) “ความสามารถในการพูดของเด็กก่อนวัยเรียน” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- ภรณ์ คุรุรัตน์ (2542) *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย* กรุงเทพมหานคร สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- มนตกราน คุ่มรักษา (2551) “ผลของการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาประกอบการบันทึกข้อมูลที่มีต่อการสื่อความหมายด้านการเขียนของเด็กปฐมวัย” *ปริญญาานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2536) *การประชุมเชิงปฏิบัติการประสบการณ์วิชาชีพครู* นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (อัคราณา)
- แม่ใหญ่พัง ศรีบูรินทร์ (2554, 4 สิงหาคม) “เกษตรกรทำนา ทำสวน ทำไร่” สัมภาษณ์โดย ชลิลลา บุญบงก์ บ้านเลขที่ 57 หมู่ที่ 4 ตำบลยางชุมน้อย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

- แม่ใหญ่หนูจันทร์ ทองอินทร์ (2554, 27 สิงหาคม) “เกษตรกรทำนา ทำสวน ทำไร่”
สัมภาษณ์โดย ชลิลลา บุญบงก์ บ้านเลขที่ 58 หมู่ที่ 4 ตำบลยางชุมน้อย
อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
- แม่ใหญ่แดง สีหะวงษ์ (2554, 11 สิงหาคม) “เกษตรกรทำนา ทำสวน ทำไร่” สัมภาษณ์โดย
ชลิลลา บุญบงก์ บ้านเลขที่ 19/2 หมู่ที่ 4 ตำบลยางชุมน้อย อำเภอยางชุมน้อย
จังหวัดศรีสะเกษ
- แม่ใหญ่ไค ทองอินทร์ (2554, 19 สิงหาคม) “เกษตรกรทำนา ทำสวน ทำไร่” สัมภาษณ์โดย
ชลิลลา บุญบงก์ บ้านเลขที่ 36/4 หมู่ที่ 4 ตำบลยางชุมน้อย อำเภอยางชุมน้อย
จังหวัดศรีสะเกษ
- เยาวภา เฉชะคุปต์ (2542) การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย กรุงเทพมหานคร แม็ค
_____ (2528) กิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- รัตนา จีวแหลม (2546) “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยตามแนวทางการปฏิรูปครูใน
ทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนสาธิต สังกัดสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์”
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ลออ ชูติกร (2524) ผลการวิจัยการเปรียบเทียบพัฒนาการทางภาษาของเด็กที่มีความบกพร่อง
ทางการได้ยินที่เรียนร่วมกับเด็กปกติและที่เรียนในชั้นพิเศษในระดับอนุบาล
กรุงเทพมหานคร วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ
- ลันดา แพรภักดิ์พิศุทธิ์ (2548) การพูด พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2523) เครื่องเล่นเพื่อพัฒนาสติปัญญาเครื่องเล่นพัฒนาเด็ก
กรุงเทพมหานคร ตีฉัตร
- วงเดือน เฉชะรินทร์ (2552) “การปรับตัวและความต้องการตามขั้นของปฏิกริยาทางจิตของ
ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยออทิสติก” ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วราภรณ์ รักวิชัย (2533) การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย กรุงเทพมหานคร แสงการพิมพ์
- วันดี สันติวุฒิมณี (2542) “แมงกูดจี ประติมากรรมบนกองมูล” สารคดี 15, 178
(ธันวาคม) 64-68
- วาโร เฟิงสวัสดิ์ (2544) “รายงานการวิจัยเรื่องการสร้างชุดพัฒนาตนเองเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน”
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสกลนคร

- วิจิตร ครอบงม (2547) “ความสามารถด้านการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมการเล่นมุมบล็อกแตกต่างกัน : กรณีศึกษา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
วิชาการ, กรม (2540) *คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา (อายุ 3 – 6 ปี)* กรุงเทพมหานคร
คุรุสภาลาดพร้าว
- วิณี ชิดเชิดวงศ์ (2536) *การศึกษาเด็ก ภาควิชาหลักสูตรการสอนคณะศึกษาศาสตร์*
มหาวิทยาลัยบูรพา รุ่งเรืองสาสน์
- ศรียา นิยมธรรม และประภัสสร นิยมธรรม (2538) *พัฒนาการทางภาษา พิมพ์ครั้งที่ 2*
กรุงเทพมหานคร บรรณกิจเทรคดิ่ง
- สนอง สุทธาอามาตย์ (2545) “ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
กิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*
สำนักนายกรัฐมนตรี กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิค
- สิรินทร์ ช่างโชติ (2545) *สัตว์เล็ก ๆ ที่มีพิษ พิมพ์ครั้งที่ 1* กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช
- สุภาวดี ศรีวรรณ (2542) *พัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัยและวิธีการส่งเสริม นครสวรรค์*
เจ.กรุ๊ป แอดเวอร์ไทซิ่ง อินทนนท์
- สุรางค์ โค้วตระกูล (2548) *จิตวิทยาการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 6* กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2548) พฤติกรรมองค์การ สารสังเขปออนไลน์ สืบค้นวันที่ 12 สิงหาคม 2005
จาก <http://suthep.ricr.ac.th/chapter 6.doc>.
- เสาวณี สิกขาบัณฑิต (2530) *การสื่อความหมายเพื่อการเรียนรู้* ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- หรรษา นิลวิเชียร (2535) *ปฐมวัยศึกษา หลักสูตรและแนวปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร
โอเดียนสโตร์
- อนันต์ นำเจริญ (2522) “การวิเคราะห์องค์ประกอบความพร้อมทางการเรียนภาษาไทยของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษา 12” วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อารี สันหลวี (2537) *นวัตกรรมปฐมวัยศึกษา* กรุงเทพมหานคร สมาคมเพื่อการศึกษาเด็ก

- อำไพ สุจริตกุล และธิดา โมสิกรัตน์ (2533) “การพูด” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 1 เรื่องการใช้ภาษาไทยสำหรับครู* หน่วยที่ 1 – 8 กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- Atkinson (1987) “Representational Intelligence 1 to 3 Year old Children : An Observational Study.” *Dissertation Abstract Intemational*. (January) 459-500.
- Brewer (1995) *Introduction to early childhood education : preschool to Primary grades*. Boston : Alyn an Bacon.
- Cartwright (2000) *Developing Observation Skills*. (2nd ed.). New York: Mc Graw Hill.
- Dale (1978) *Language Learning Early*. Encyclopedia of Education 5.
- Gordon and Browne (1985) *Beginning and beyond : Foundation in early childhood education*. New York: Delmar Publishers.
- Hendrick (1994) *Total learning : Developmental curriculum for the young child*. 4th ed. New York: Macmillan College.
- Johnlon (1989) *Child Communication Strategies in Child-Adult Interaction as Compared to Child Interaction*. Cincinnati: University of Cincinnati.
- Johnston (1995) *Equine medical disorders*. Chulalongkorn University.
- John Dewey (1859 – 1952) *How We Think*. Boston D.C.: Health and Co.
- Krogh (1994) *Educating young children : infancy to grade three*. United States of America Mc Graw-Hill.
- Matteson (1975) *Organometallic reaction mechanisms of the nontransition element/Donald Stephen Matteson*. Silpakorn University.
- Morrison (1995) *Early Childhood Education Today*. Columbus: Merrill.
- Pat (1992) *Exploring learning : Young children and block*. London: Paul Chapman.
- Rubin and Maioni (1975) *Play Reference and it Relationship to Egocentrism Popularity and Classification Skills in Preschoolers*. Merrill-Palmer Quarterly.
- Wilson (1995) *Reading and the Elementary School Child : Theory and Practice for Teachers*. New York: Van Notrand, Reinhold.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

- 1) นางกอบกมล ทบบัณฑิต   ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สาขาการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
มีความเชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผลระดับปฐมวัย
ศึกษา และรับผิดชอบการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 2) นางนิตยา แข่งขัน   ครูชำนาญการ สาขาปฐมวัยศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ศรีสะเกษ มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 3) นายกว้าง ผลสุข   ครูชำนาญการพิเศษ สาขาปฐมวัยศึกษา
โรงเรียนบ้านค้อโนนเพ็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2
มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

ภาคผนวก ข

คู่มือการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น
เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูด
สื่อความหมายของเด็กปฐมวัย

คู่มือการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูด สื่อความหมายของเด็กปฐมวัย

1. ความสำคัญและความเป็นมา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมศักยภาพทางภาษาด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยให้ได้รับการเตรียมพร้อมเต็มตามศักยภาพ เนื่องจากการพูดสื่อความหมายเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิดและความต้องการของตนให้ผู้อื่นรับรู้ เพื่อให้เกิดการตอบสนองตามจุดมุ่งหมายของผู้พูด โดยใช้ถ้อยคำ น้ำเสียง รวมทั้งกิริยาท่าทางบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ อธิบายประสบการณ์ของตน ให้ผู้อื่นทราบ

การพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญของการคิดซึ่งจะนำไปสู่พัฒนาการทางเชาว์ปัญญาในขั้นสูง ซึ่งใช้แสดงความต้องการ ควบคุมพฤติกรรมของผู้อื่น แสดงความเป็นตัวตนของเด็ก ถ้าหากเด็กไม่สามารถพูดสื่อความหมายได้ การติดต่อสื่อสารย่อมเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก ดังนั้นการพูดสื่อความหมายจึงเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

แนวทางการส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยสามารถทำได้หลากหลายวิธี เช่น การสนทนา อภิปราย การแสดงความคิดเห็น การเล่าเรื่องราว การสาธิต การทดลอง การลงมือปฏิบัติ การศึกษานอกสถานที่ การเล่นบทบาทสมมติ การพูดคำคล้องจอง และการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น สำหรับการจัดกิจกรรมพัฒนาการพูดสื่อความหมายให้กับเด็กปฐมวัยมีแนวทางในการจัดคือต้องเริ่มจากง่ายไปยาก โดยเริ่มจากให้เด็กรู้คำศัพท์ รู้จักความหมายของคำ จากนั้นจึงเป็นการสอนสร้างประโยค โดยให้เด็กเชื่อมโยงคำให้เป็นประโยคง่าย ๆ ต่อจากนั้นจึงให้เด็กเรียนรู้การพูดเป็นประโยค การพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ และการพูดเล่าเรื่องราวว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร การจัดกิจกรรมให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ได้ใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว เด็กได้เรียนรู้การพูดสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ ได้เรียนรู้ขั้นตอนและความต่อเนื่องของกิจกรรม ช่วยให้เด็กสามารถพูดสื่อความหมาย ได้อย่างต่อเนื่องและสัมพันธ์กัน การเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดถึงสิ่งที่ชอบและคุ้นเคยด้วยคำพูดของเขาเองเป็นสิ่งเร้าที่มีประโยชน์ต่อพัฒนาการด้านการพูดสื่อความหมายของเด็ก

ลักษณะของกิจกรรมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นที่สอดคล้องกับการส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย เป็นการจัดกิจกรรมจากประเด็นเรื่องราวที่เด็กสนใจ ใคร่รู้ เกี่ยวกับสัตว์ท้องถิ่นที่เด็กรู้จัก คุ้นเคย และมีประสบการณ์ในชีวิตจริงของเด็ก โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อความหมาย เป็นกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้

ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง ได้พูดคุยสนทนาแสดงความคิดเห็น และเล่าเรื่องราวต่าง ๆ จาก กิจกรรมการศึกษาณสถานอื่น การจดบันทึก การสังเกต การทดลองปฏิบัติ การใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่าง ๆ การวาดภาพ การปั้นดินน้ำมัน การประดิษฐ์ การตัดปะ และการจัดแสดงผลงาน

2. หลักการ

การส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรม เล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นมีหลักการดังนี้

2.1 การปฏิสัมพันธ์ คือการที่เด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง ได้เลือกที่จะสำรวจสัตว์ท้องถิ่นที่ตนเองสนใจ และตั้งประเด็นความสนใจที่อยากรู้เกี่ยวกับสัตว์ที่สำรวจ

2.2 การลงมือปฏิบัติ คือการที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้ใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

2.3 การสนทนาอภิปราย คือการที่เด็กได้มีโอกาสพูดคุย สนทนา แสดงความคิดเห็น เล่าเรื่องราว จดบันทึก เล่นบทบาทสมมุติ และนำเสนอผลงานของตนเอง

3. วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย

4. กระบวนการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยมี 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1) ขั้นการเตรียม คือการเตรียมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น โดยการที่ครูพาเด็กเดินชมธรรมชาติภายในบริเวณโรงเรียนและชี้ชวนให้เด็กสังเกตสัตว์ตามบริเวณที่เด็กเดินผ่าน พร้อมกับเก็บข้อมูลรายละเอียดของสัตว์ที่พบเห็น เมื่อครูพาเด็กกลับมาที่ห้องเรียน ให้เด็กวาดภาพสัตว์ที่พบและนำเสนอต่อชั้นเรียน

2) ขั้นการสืบค้น คือการที่เด็กร่วมกันเลือกชนิดของสัตว์ท้องถิ่น ที่ต้องการศึกษาสำรวจ โดยเลือกจากสัตว์ที่เด็กได้เก็บข้อมูลไว้แล้ว โดยแบ่งเป็น 2 รอบ รอบละ 2 ชนิด และร่วมกันกำหนดชนิดของสัตว์ที่ต้องการศึกษาก่อนและหลัง และมอบหมายการหาข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ที่เด็กเลือก จากพ่อแม่ ผู้ปกครอง บุคคลในครอบครัว หรือแหล่งข้อมูลอื่นๆ

3) ขั้นการวางแผน คือการที่เด็กร่วมกันนำเสนอข้อมูลจากการสืบค้นเกี่ยวกับสัตว์ที่เด็กเลือก และร่วมกันกำหนดสิ่งที่ต้องการรู้เกี่ยวกับสัตว์ที่จะสำรวจ เช่น รูปร่างลักษณะ ที่อยู่อาศัย อาหาร และร่วมกันกำหนด วัน เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ข้อปฏิบัติ และมอบหมายนัดหมายเตรียมการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นในวันถัดไป

4) **ขั้นการเล่นสำรวจ** คือการที่เด็กลงมือปฏิบัติจริง ในการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นที่เด็กเลือก ตามวัน เวลา สถานที่ การใช้วัสดุอุปกรณ์ และการปฏิบัติตามข้อตกลง ตามแผนที่กำหนดไว้ รวมทั้งการบันทึกสิ่งที่ต้องการรู้เกี่ยวกับ รูปร่างลักษณะ ที่อยู่อาศัย อาหาร ของสัตว์ที่สำรวจ และการนำสัตว์กลับมาที่ห้องเรียน มอบหมายหน้าที่การดูแลสัตว์

5) **ขั้นการสรุปข้อมูล** คือการที่เด็กร่วมกันกำหนดหน้าที่รับผิดชอบเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ที่ศึกษาสำรวจ ในด้านสังเกตพฤติกรรมสัตว์ ด้านบันทึกชีวิตสัตว์ และด้านเฝ้าดูแลสัตว์โดยการแบ่งกลุ่มการทำงาน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะบันทึกข้อมูลโดยการ วาดภาพ ปั้นดินน้ำมัน ประดิษฐ์ตัดปะ ตัด ซึ่งแต่ละกลุ่มจะหมุนเวียนการทำงานครบทุกกิจกรรม และนำเสนอผลงานกลุ่มต่อชั้นเรียน แต่ละกลุ่มเก็บรวบรวมผลงาน แบ่งหน้าที่การนำเสนอข้อมูล สรุปข้อมูล และเตรียมการนำเสนอข้อมูลในวันถัดไป

6) **ขั้นการนำเสนอข้อมูล** คือการที่เด็กร่วมกันนำเสนอข้อมูล การเรียนรู้จากการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น จากผลงานที่จัดแสดง โดยเด็กแต่ละคนนำเสนอข้อมูลตามที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งการจัดเก็บอุปกรณ์ หลังการจัดแสดงผลงาน และการนำสัตว์คืนสู่ธรรมชาติ

5. บทบาทครู

ครูมีบทบาทเป็นผู้แนะนำส่งเสริมสนับสนุนให้เด็ก ได้เรียนรู้และศึกษาสำรวจหาข้อมูล ด้วยวิธีการต่างๆ และคอยช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ จัดบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นกันเองไม่เครียด ยอมรับและเข้าใจความแตกต่างของเด็ก ให้กำลังใจ ให้โอกาส ในการเรียนรู้เป็นแบบอย่างที่ดีด้านการพูด และคอยส่งเสริมความเข้าใจด้านการพูดสื่อความหมายที่ถูกต้องให้กับเด็ก

6. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- สื่อ - ของจริง ได้แก่ แมงจิ้งจก กิ้งก่า จิ้งหรีด แมงกูดจี
- อาหารของจิ้งหรีด ผัก หญ้า ผลไม้
  - อาหารของกิ้งก่า ผัก ผลไม้ แมลง
  - อาหารของแมงจิ้งจก ไบไม้ ยอดไม้ ไบคูน
  - อาหารของแมงกูดจี มูลวัว มูลควาย
  - ที่อยู่ของจิ้งหรีด ก่อรังไผ่ ขวดพลาสติก หญ้าแห้ง เศษฟาง
  - ที่อยู่ของกิ้งก่า กระจงตาข่าย หญ้าแห้ง กิ่งไม้
  - ที่อยู่ของแมงจิ้งจก ก่อรังไผ่ ดินร่วน ดินทราย ไบไม้
  - ที่อยู่ของแมงกูดจี ก่อรังไผ่ ดินร่วน ดินทราย มูลวัว มูลควาย

- วัสดุอุปกรณ์ หนังสือสารานุกรมเกี่ยวกับสัตว์ท้องถิ่น ภาพสัตว์ท้องถิ่น กระดาษ A 4 ดินสอ สีเทียน กรรไกร กาว กระดาษสีต่างๆ กระดาษแผ่นใหญ่ กलोंงสบู่ กलोंง ยาสีฟัน ดินน้ำมัน บ่วงไม้ เสียม แวนขยาย โต๊ะญี่ปุ่น ผ้าปูโต๊ะ และที่หนีบกระดาษ
 แหล่งการเรียนรู้ - แหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียน แปลงเกษตร แปลงคอกไม้ แปลงนา สวนหย่อม สวนป่า ฟังหนองหิน

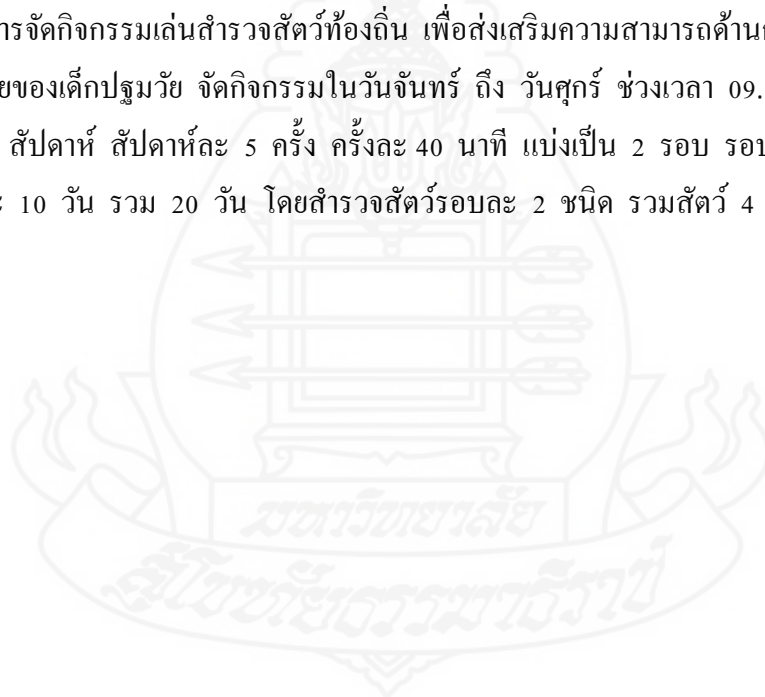
- แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง บุคคลในครอบครัว ผู้รู้เกี่ยวกับสัตว์ท้องถิ่น

7. การประเมินผล

การประเมินความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น ประเมินผลโดยใช้แบบวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมาย ด้านการพูดคำศัพท์ การพูดเป็นประโยค การพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ และการพูดเล่าเรื่องราว

8. แผนการจัดกิจกรรม

การจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย จัดกิจกรรมในวันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ช่วงเวลา 09.30 - 10.10 น. โดยใช้เวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 40 นาที แบ่งเป็น 2 รอบ รอบละ 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 10 วัน รวม 20 วัน โดยสำรวจสัตว์รอบละ 2 ชนิด รวมสัตว์ 4 ชนิดดังนี้

แผนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น ชั้นอนุบาลปีที่ 2

วันที่ 1 สัปดาห์ที่ 1-2 เวลา 40 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสามารถสนทนาและพูดคำศัพท์ได้ถูกต้อง
2. เพื่อให้เด็กแสดงความคิดเห็นและพูดเป็นประโยคเกี่ยวกับสัตว์ที่พบเห็นได้
3. เพื่อให้เด็กสามารถสนทนาและพูดเล่าเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่อง

กิจกรรม

ขั้นการเตรียม

1. ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับธรรมชาติภายในบริเวณโรงเรียนโดยใช้คำถามดังนี้
  - ภายในบริเวณโรงเรียนของเรามีสิ่งที่น่าสนใจหลายอย่าง หนูคิดว่ามีอะไรบ้าง
  - หนูอยากเดินชมใหม่ เพราะอะไร
2. ครูพาเด็กเดินชมธรรมชาติรอบ ๆ บริเวณโรงเรียน เช่น สวนป่า ฟังหนองหิน และบริเวณที่มีต้นไม้
3. ครูชี้ชวนให้เด็กสังเกตสัตว์ตามสถานที่ที่เด็กเดินผ่าน และเก็บข้อมูลรายละเอียดของสัตว์แต่ละชนิด
4. ครูนำเด็กกลับมาที่ห้องเรียนและร่วมกันสนทนาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสัตว์ที่เด็กสังเกตเห็น ครูถามคำถามดังนี้
  - หนูพบสัตว์ชนิดใดบ้าง
  - สัตว์ที่หนูพบมีรูปร่างลักษณะอย่างไร
5. ให้เด็กวาดภาพเกี่ยวกับสัตว์ที่เด็กพบเห็น
6. เด็กนำเสนอผลงานต่อชั้นเรียน

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. กระดาษ A4
2. สีเทียน
3. ที่หนีบกระดาษ
4. สวนป่า
5. ฟังหนองหิน
6. บริเวณที่มีต้นไม้

การวัดและประเมินผล

- สังเกต 1. การสนทนาและการพูดคำศัพท์ที่ถูกต้อง
2. การแสดงความคิดเห็นและการพูดเป็นประโยคที่สมบูรณ์
3. การพูดเล่าเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่อง

แผนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น ชั้นอนุบาลปีที่ 2

วันที่ 2 สัปดาห์ที่ 1 - 2 เวลา 40 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสามารถสนทนาโต้ตอบและพูดเป็นประโยคได้
2. เพื่อให้เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นและเล่าเรื่องราวจากประสบการณ์เดิมได้
3. เพื่อให้เด็กสามารถพูดคำศัพท์ที่มีความหมายได้

กิจกรรม

ขั้นการสืบค้น

1. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับสัตว์ที่เด็กพบเห็นในบริเวณโรงเรียน โดยถามคำถาม ดังนี้

- สัตว์ที่หนูพบเห็นในบริเวณโรงเรียนมีสัตว์อะไรบ้าง
- หนูชอบสัตว์ชนิดใด เพราะอะไร

2. เด็กและครูร่วมกันจัดทำตารางภาพสัตว์ที่เด็กพบเห็น เช่น ผีเสื้อ มด หนอน แมลงปอ นก แมงจิ้งจก และกิ้งก่า

3. เด็กและครูร่วมกันสนทนาและแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับสัตว์แต่ละชนิดในตารางภาพสัตว์ และร่วมกันเลือกสัตว์ที่ควรศึกษาสำรวจจำนวน 2 ชนิด โดยครูเสนอแนะเกี่ยวกับสัตว์ที่ควรเลือกศึกษา ควรเป็นสัตว์ที่เด็กคุ้นเคย ไม่อันตราย หาได้ง่าย และเป็นสัตว์ที่มีเฉพาะในท้องถิ่น

4. เด็กร่วมกันเลือกชนิดของสัตว์เพื่อการศึกษาสำรวจ โดยการนำกระดาษสีรูปวงกลมคนละ 1 ชิ้น ไปติดปะลงใต้ภาพสัตว์ที่เด็กสนใจ สัตว์ที่มีจำนวนกระดาษสีมากลำดับที่ 1-2 เป็นสัตว์ที่เด็กเลือกศึกษาสำรวจ

5. เด็กร่วมกันเล่าประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับสัตว์ที่เลือก

6. ครูมอบหมายการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ที่เด็กเลือก โดยถามจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง บุคคลในครอบครัว เพื่อน และแหล่งอื่นๆ

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ภาพผีเสื้อ	5. ภาพนก
2. ภาพมด	6. ภาพแมงจิ้งจก
3. ภาพหนอน	7. ภาพกิ้งก่า
4. ภาพแมลงปอ	8. ตารางภาพสัตว์
	9. กระดาษสีวงกลม

การวัดและประเมินผล

- สังเกต 1. การพูดเป็นประโยคและการตอบคำถาม
2. การเล่าเรื่องราวจากประสบการณ์เดิม
3. การพูดคำศัพท์ที่มีความหมาย

แผนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น ชั้นอนุบาลปีที่ 2

วันที่ 3 สัปดาห์ที่ 1 - 2 เวลา 40 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสามารถสนทนาโต้ตอบและพูดเป็นประโยคได้
2. เพื่อให้เด็กสามารถพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสัตว์ที่ต้องการสำรวจได้
3. เพื่อให้เด็กสามารถพูดคำศัพท์ที่มีความหมายและวางแผนการทำกิจกรรมได้

กิจกรรม

ขั้นการวางแผน

1. ให้เด็กนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของสัตว์ที่เด็กเลือก ครูถามคำถามดังนี้
  - หนูสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ที่หนูเลือกจากที่ใดบ้าง
  - หนูได้ข้อมูลอะไรเกี่ยวกับสัตว์ที่เลือก
2. เด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการวางแผนออกสำรวจสัตว์ที่เด็กเลือกดังนี้
  - การกำหนดสิ่งที่ต้องการรู้เกี่ยวกับสัตว์ที่เลือกศึกษาสำรวจ เช่น รูปร่างลักษณะ ที่อยู่

อาศัย และอาหาร

- การกำหนดวัสดุอุปกรณ์ เช่น กล้องใส ขวดพลาสติกใส แวนขยาย กล้องถ่ายภาพ กระดาษจดบันทึก ดินสอหรือสีเทียน บ่วงไม้ และวัสดุอื่นๆที่จำเป็น
- การกำหนดข้อตกลง เช่น ให้ความเมตตาแก่สัตว์ ไม่ทำให้สัตว์ตื่นตกใจเดินเบาๆ พุดเบาๆ และระวังไม่ทำให้สัตว์ได้รับอันตราย

3. ครูและเด็กร่วมกันมอบหมายหน้าที่และนัดหมายการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นในวัน

ถัดไป

สื่อและแหล่งเรียนรู้

ข้อมูลการสืบค้นของเด็ก

การวัดและประเมินผล

- สังเกต
1. การสนทนาและการพูดเป็นประโยคที่สมบูรณ์
  2. การพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ
  3. การพูดคำศัพท์และการวางแผน

แผนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น ชั้นอนุบาลปีที่ 2

วันที่ 4 สัปดาห์ที่ 1 - 2 เวลา 40 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสามารถสนทนาโต้ตอบและพูดคำศัพท์ที่มีความหมายได้
2. เพื่อให้เด็กสามารถพูดเป็นประโยคเกี่ยวกับการเล่นสำรวจสัตว์ได้
3. เพื่อให้เด็กสามารถพูดเล่าเรื่องราวต่อเนื่องได้

กิจกรรม

ชั้นการเล่นสำรวจ

1. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับชนิดของสัตว์ที่จะออกสำรวจ โดยถามคำถามดังนี้
  - หนูจะออกสำรวจสัตว์ชนิดใด
  - หนูเคยสังเกตเห็นสัตว์ชนิดนี้ที่ไหน
  - จะพบสัตว์ชนิดนี้ได้อย่างไร
2. เด็กและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการออกสำรวจสัตว์ และทบทวน

ข้อตกลง ดังนี้

- ให้ความเมตตาแก่สัตว์ ไม่ทำให้สัตว์ตื่นตกใจ เดินเบาๆ พูดเบาๆ และระวังไม่ทำให้สัตว์ได้รับอันตราย
3. เด็กร่วมกันจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการออกสำรวจสัตว์ เช่น กระดาษจดบันทึก ดินสอ หรือสีเทียน กล่องใส่ ขวดพลาสติกใส แวนขยาย กล้องถ่ายภาพ บ่วงไม้ และวัสดุอื่นๆที่จำเป็น
  4. ครูและเด็กเดินทางออกสำรวจสัตว์ที่ต้องการศึกษา ตามสถานที่ในบริเวณโรงเรียนที่เด็กเคยสังเกตเห็นสัตว์อาศัยอยู่ เช่น แมงจิ้งจกจะอยู่ในรูที่มีรากไม้หรือเกาะอยู่ตามใบไม้ และกิ้งก่าจะเกาะหรือไต่อยู่ตามต้นไม้หรือกิ่งไม้
  5. เด็กร่วมกันค้นหาสัตว์ที่ต้องการศึกษาสำรวจ เมื่อเด็กพบสัตว์ที่ต้องการ เด็กจะคอยสังเกตเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ ที่อยู่อาศัย การกินอาหาร และใช้อุปกรณ์ที่เตรียมมา บันทึกและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ที่สำรวจ
  6. เด็กเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นโดยการดูคลำ จับสัมผัสตัวสัตว์ พลิกดูส่วนต่างๆและใช้แว่นขยายส่องดูรายละเอียดของสัตว์แต่ละชนิด โดยปฏิบัติตามข้อตกลงที่ตั้งไว้
  7. เด็กนำสัตว์ใส่กล่องใสหรือขวดพลาสติกกลับมาที่ห้องเรียน ช่วยกันจัดสถานที่สำหรับเป็นที่อยู่ของสัตว์แต่ละชนิด
  8. เด็กนำเสนอผลงานการเก็บข้อมูลการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่นต่อชั้นเรียน

9. ได้ร่วมกันจัดแบ่งกลุ่มทำหน้าที่รับผิดชอบในด้านต่างๆดังนี้ ด้านสังเกตพฤติกรรม
สัตว์ ด้านบันทึกชีวิตสัตว์ และด้านเฝ้าดูแลให้อาหารสัตว์
สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. กระดาษA4	5. สัตว์ที่เด็กเลือก
2. สีเทียน	6. บริเวณโรงเรียน
3. กลังใส	7. ดินสอ
4. แวนชขาย	8. ขวดพลาสติกใส
	9. บ่วงไม้

การวัดและประเมินผล

- สังเกต 1. การสนทนาโต้ตอบและการพูดคำศัพท์ที่มีความหมาย
2. การแสดงความคิดเห็นและการพูดเป็นประโยคที่ถูกต้อง
3. การพูดเล่าเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่อง

แผนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น ชั้นอนุบาลปีที่ 2

วันที่ 5 สัปดาห์ที่ 1 - 2 เวลา 40 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสามารถสนทนาโต้ตอบและพูดเป็นประโยคที่สมบูรณ์ได้
2. เพื่อให้เด็กรู้จักการสังเกตและสามารถนำมาถ่ายทอดเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้
3. เพื่อให้เด็กสามารถสนทนาซักถามและพูดคำศัพท์ที่มีความหมายได้

กิจกรรม

ขั้นการสรุปข้อมูล

1. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับสัตว์ที่เด็กนำมาเลี้ยงเพื่อศึกษาสำรวจโดยครูถามคำถามดังนี้

- สัตว์ที่หนูนำมาเลี้ยงไว้เป็นอย่างไรบ้าง มีอะไรเปลี่ยนแปลงหรือไม่
- เขาตกใจ เขากลับไหม เพราะอะไร
- ถ้าเป็นหนู หนูจะรู้สึกอย่างไร อยากกลับบ้านไหม
- เราช่วยกันตั้งชื่อเขาใหม่ดีไหม จะตั้งชื่อจริงอะไร ชื่อเล่นอะไร
- ใครจะช่วยเขียนชื่อให้เขา ชื่อเขาเขียนอย่างไร

2. เด็กช่วยกันตั้งชื่อสัตว์ทั้งชื่อจริงและชื่อเล่น โดยให้อาสาสมัครออกมาเขียนชื่อลงในกระดาษแผ่นใหญ่

3. เด็กและครูร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มทำหน้าที่การทำงาน โดยช่วยกันกำหนดหน้าที่ว่าจะต้องทำอะไรบ้างดังนี้

กลุ่มที่ 1 สังเกตพฤติกรรมสัตว์ ทำหน้าที่สังเกตเกี่ยวกับการกิน การนอน และการแสดงออกต่าง ๆ ของสัตว์ และบันทึกการสังเกตโดยการวาดภาพแล้วรายงานต่อชั้นเรียน

กลุ่มที่ 2 บันทึกชีวิตสัตว์ ทำหน้าที่บันทึกเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ ที่อยู่อาศัย และอาหารของสัตว์ที่สำรวจ โดยการปั้นดินน้ำมัน และนำมารายงานต่อชั้นเรียน

กลุ่มที่ 3 ฝึกลูแลสัตว์ ทำหน้าที่โดยการให้น้ำ ให้อาหารและดูแลทำความสะอาดที่อยู่ของสัตว์ โดยการประดิษฐ์เศษวัสดุและรายงานต่อชั้นเรียน

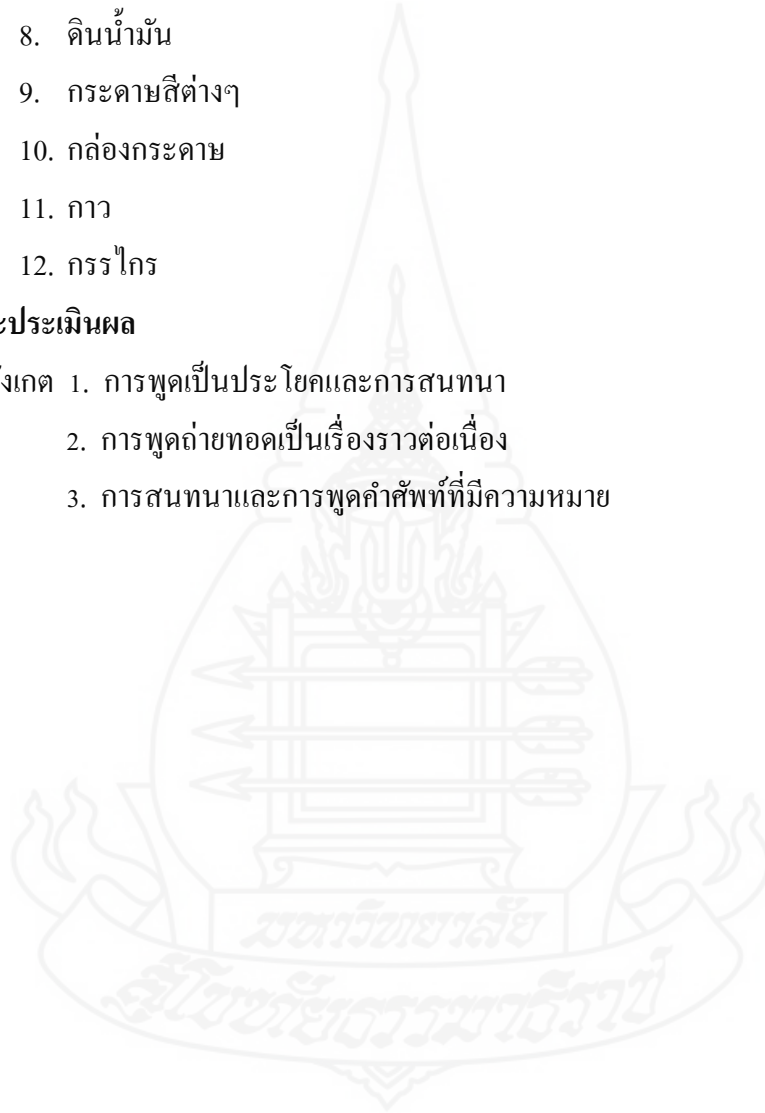
4. เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการศึกษาสำรวจสัตว์ท้องถิ่นที่เด็กเลือก
สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. สัตว์ที่เด็กเลือก
2. ที่อยู่ของสัตว์ กล่องใส่ กรงตาข่าย ดินทราย

3. อาหารของสัตว์ ใบไม้ ผลไม้ น้ำ
4. กระดาษA4
5. ดินสอหรือสีเทียน
6. กระดาษแผ่นใหญ่
7. ปากกาเคมี
8. ดินน้ำมัน
9. กระดาษสีต่างๆ
10. กล่องกระดาษ
11. กาว
12. กรรไกร

การวัดและประเมินผล

- สังเกต
1. การพูดเป็นประโยคและการสนทนา
  2. การพูดถ่ายทอดเป็นเรื่องราวต่อเนื่อง
  3. การสนทนาและการพูดคำศัพท์ที่มีความหมาย

แผนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น ชั้นอนุบาลปีที่ 2

วันที่ 6 สัปดาห์ที่ 1 - 2 เวลา 40 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสามารถสนทนาและพูดเป็นประโยคที่สมบูรณ์ได้
2. เพื่อให้เด็กสามารถพูดเรียงลำดับเหตุการณ์เกี่ยวกับการทำงานกลุ่มได้
3. เพื่อให้เด็กสามารถสนทนาและพูดเล่าเรื่องราวต่อเนื่องได้

กิจกรรม

ขั้นการสรุปข้อมูล

1. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการทำงานกลุ่มตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับการสังเกตและการดูแลสัตว์ในแต่ละวัน ครูถามคำถามดังนี้

- หนูทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย หนูมีความรู้สึกอย่างไร
- สนุกไหม พอใจไหม
- หนูอยากเปลี่ยนกลุ่มทำหน้าที่อื่นหรือไม่ เพราะอะไร

2. เด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนกลุ่มการทำงานที่ดังนี้

กลุ่มที่ 1 บันทึกชีวิตสัตว์ ทำหน้าที่บันทึกเกี่ยวกับ รูปร่างลักษณะ ที่อยู่อาศัย และอาหารของสัตว์ที่สำรวจ โดยการปั้นดินน้ำมัน แล้วนำมารายงานต่อชั้นเรียน

กลุ่มที่ 2 ฝึกลูกดูแลสัตว์ ทำหน้าที่ให้น้ำ ให้อาหาร และดูแลทำความสะอาดที่อยู่ของสัตว์ และบันทึกโดยการประดิษฐ์เศษวัสดุ นำมารายงานต่อชั้นเรียน

กลุ่มที่ 3 สังเกตพฤติกรรมสัตว์ ทำหน้าที่สังเกตการกิน การนอน และการแสดงท่าทางต่างๆของสัตว์ที่สำรวจ และบันทึกโดยการวาดภาพ แล้วรายงานต่อชั้นเรียน

3. เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการศึกษาสำรวจสัตว์ท้องถิ่นที่เด็กเลือก

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. สัตว์ที่เด็กเลือก
2. ที่อยู่ของสัตว์ กบ่องไส ขวดพลาสติกใส กรงตาข่าย ดินทราย
3. อาหารของสัตว์ ใบ ไม้ ผลไม้ น้ำ
4. กระดาษA4
5. สีเทียน
6. ดินน้ำมัน
7. กระดาษสีต่างๆ

8. กล้องกระดาษ

9. กาว

10. กรรไกร

การวัดและประเมินผล

สังเกต 1. การสนทนาและการพูดเป็นประโยคได้ถูกต้อง

2. การพูดแสดงความคิดเห็นและการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ได้อย่างต่อเนื่อง

3. การพูดเล่าเรื่องราวได้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

แผนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น ชั้นอนุบาลปีที่ 2

วันที่ 7 สัปดาห์ที่ 1 - 2 เวลา 40 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสามารถสนทนาและพูดตามลำดับเหตุการณ์ได้
2. เพื่อให้เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดเป็นประโยคที่สมบูรณ์ได้
3. เพื่อให้เด็กสามารถเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจได้

กิจกรรม

ขั้นการสรุปข้อมูล

1. ครูสนทนากับเด็กเกี่ยวกับการทำหน้าที่กลุ่มและการเปลี่ยนหน้าที่ในการสังเกตสัตว์ที่ศึกษาสำรวจ ครูถามคำถามดังนี้
  - หนูได้ทำหน้าที่อะไรมาบ้าง
  - หน้าที่ใดที่หนูยังไม่ได้ทำ
  - หนูอยากทำหน้าที่ใด เพราะอะไร
2. เด็กแต่ละกลุ่มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนการทำหน้าที่ดังนี้
  - กลุ่มที่ 1 ฝ้าดูแลสัตว์ ทำหน้าที่ให้น้ำ ให้อาหาร และดูแลทำความสะอาดที่อยู่ของสัตว์ และบันทึกโดยการประดิษฐ์เศษวัสดุ นำมารายงานต่อชั้นเรียน
  - กลุ่มที่ 2 สังเกตพฤติกรรมสัตว์ ทำหน้าที่สังเกตการกิน การนอน และการแสดงท่าทางต่างๆของสัตว์ และบันทึกโดยการวาดภาพ แล้วนำมารายงานต่อชั้นเรียน
  - กลุ่มที่ 3 บันทึกชีวิตสัตว์ ทำหน้าที่บันทึกเกี่ยวกับ รูปร่างลักษณะ ที่อยู่อาศัย อาหาร โดยการปั้นดินน้ำมัน แล้วรายงานต่อชั้นเรียน
3. เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับการศึกษาสำรวจสัตว์ที่เด็กเลือก

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. สัตว์ที่เด็กเลือก
2. ที่อยู่ของสัตว์ ก่องไก่ ขวดพลาสติกใส กรงตาข่าย ดินทราย กระจกต้นไม้
3. อาหารของสัตว์ ใบไม้ ผลไม้ น้ำ
4. ดินสอหรือสีเทียน
5. กระดาษแผ่นใหญ่
6. ปากกาเคมี
7. ดินน้ำมัน

8. กระจายสีต่างๆ
9. ก่อองกระจาย
10. กาว
11. กรรไกร

การวัดและประเมินผล

- สังเกต
1. การพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ต่อเนื่อง
  2. การพูดเป็นประโยคที่สมบูรณ์
  3. การพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ

แผนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น ชั้นอนุบาลปีที่ 2

วันที่ 8 สัปดาห์ที่ 1 - 2 เวลา 40 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสามารถสนทนาโต้ตอบและเล่าเป็นเรื่องราวได้
2. เพื่อให้เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดเป็นประโยคที่สมบูรณ์ได้
3. เพื่อให้เด็กสามารถพูดเรียงลำดับเหตุการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่สนใจได้

กิจกรรม

ขั้นการสรุปข้อมูล

1. ครูและเด็กร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการสังเกตสัตว์ที่ทำการสำรวจโดยใช้คำถาม ดังนี้
  - สัตว์ที่หนูเลี้ยงไว้เป็นอย่างไรบ้างมีอะไรเปลี่ยนแปลงจากวันแรกหรือไม่
  - เขาจะคิดถึงแม่เขาไหม เราควรทำอะไร
  - ถ้าเราเลี้ยงต่อไป เขาจะเป็นอันตรายไหม
  - เราจะทำสิ่งดีอะไรให้เขาบ้าง
2. เด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ การสรุปข้อมูลการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น ในด้านรูปร่างลักษณะ ที่อยู่อาศัย และอาหาร ของสัตว์แต่ละชนิด
3. เด็กแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่ม แต่ละกลุ่มเลือกที่จะสรุปข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์กลุ่มละชนิด

ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ชนิดที่ 1

กลุ่มที่ 2 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ชนิดที่ 2

4. เด็กแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ที่กลุ่มเลือก โดยการแบ่งหน้าที่การทำงาน ดังนี้

- ประดิษฐ์ตกแต่งรูปร่างลักษณะของสัตว์

- ประดิษฐ์ตกแต่งที่อยู่อาศัยของสัตว์

- ประดิษฐ์ตกแต่งอาหารของสัตว์

5. เด็กแต่ละกลุ่มนำผลงานการประดิษฐ์เกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ ที่อยู่อาศัย และอาหาร ของสัตว์แต่ละชนิดมาติดปะลงในกระดาษแผ่นใหญ่ และช่วยกันตกแต่งตามจินตนาการ

6. เด็กแต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานต่อชั้นเรียน

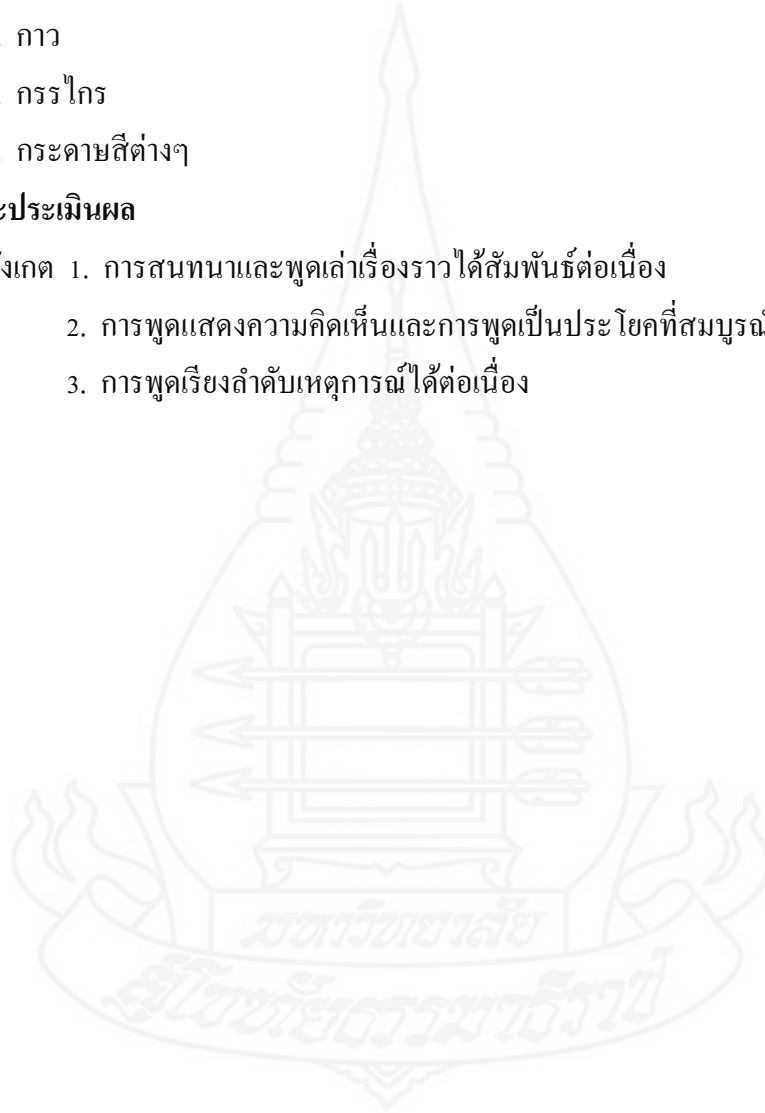
7. เด็กและครูร่วมกันสรุปเกี่ยวกับผลงานที่เด็กทำ

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. กระดาษแผ่นใหญ่
2. ปากกาเคมี
3. กระดาษA4
4. ดินสอหรือสีเทียน
5. กาว
6. กรรไกร
7. กระดาษสีต่างๆ

การวัดและประเมินผล

- สังเกต 1. การสนทนาและพูดเล่าเรื่องราวได้สัมพันธ์ต่อเนื่อง
2. การพูดแสดงความคิดเห็นและการพูดเป็นประโยคที่สมบูรณ์
  3. การพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ต่อเนื่อง

แผนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น ชั้นอนุบาลปีที่ 2

วันที่ 9 สัปดาห์ที่ 1 - 2 เวลา 40 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสามารถสนทนาโต้ตอบและพูดเป็นประโยคได้
2. เพื่อให้เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นและเล่าเรื่องราวต่อเนื่องได้
3. เพื่อให้เด็กสนทนาซักถามและพูดคำศัพท์ที่มีความหมายได้

กิจกรรม

ขั้นการสรุปข้อมูล

1. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้รับจากการสำรวจสัตว์ท้องถิ่น โดยใช้คำถาม ดังนี้
  - หนูบันทึกผลงานอะไรเกี่ยวกับสัตว์ที่สำรวจ
  - หนูจะรวบรวมผลงานที่ทำอย่างไร
2. เด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบันทึกข้อมูลและการเก็บรวบรวมผลงานการสำรวจสัตว์ท้องถิ่น
3. เด็กแต่ละกลุ่มร่วมกันเก็บรวบรวมผลงานการบันทึกข้อมูลการสำรวจสัตว์ท้องถิ่นดังนี้
  - กลุ่มที่ 1 เก็บรวบรวมผลงานการบันทึกข้อมูลของสัตว์ชนิดที่ 1
  - กลุ่มที่ 2 เก็บรวบรวมผลงานการบันทึกข้อมูลของสัตว์ชนิดที่ 2
4. เด็กแต่ละกลุ่มร่วมกันนำผลงานที่กลุ่มบันทึกไว้มาจัดตกแต่ง ลงในกระดาษแผ่นใหญ่ หรือฟิวเจอร์บอร์ด และร่วมกันจัดเตรียมสถานที่โดยใช้อุปกรณ์หลากหลาย เช่น โตะญี่ปุ่น ผ้าปูโต๊ะกล่องกระดาษ กระดาษต้นไม้ และนำผลงานจัดเตรียมไว้สำหรับการนำเสนอข้อมูลในวันถัดไป
5. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับการสรุปข้อมูลการสำรวจสัตว์ท้องถิ่นและการเตรียมนำเสนอข้อมูล

นำเสนอข้อมูล

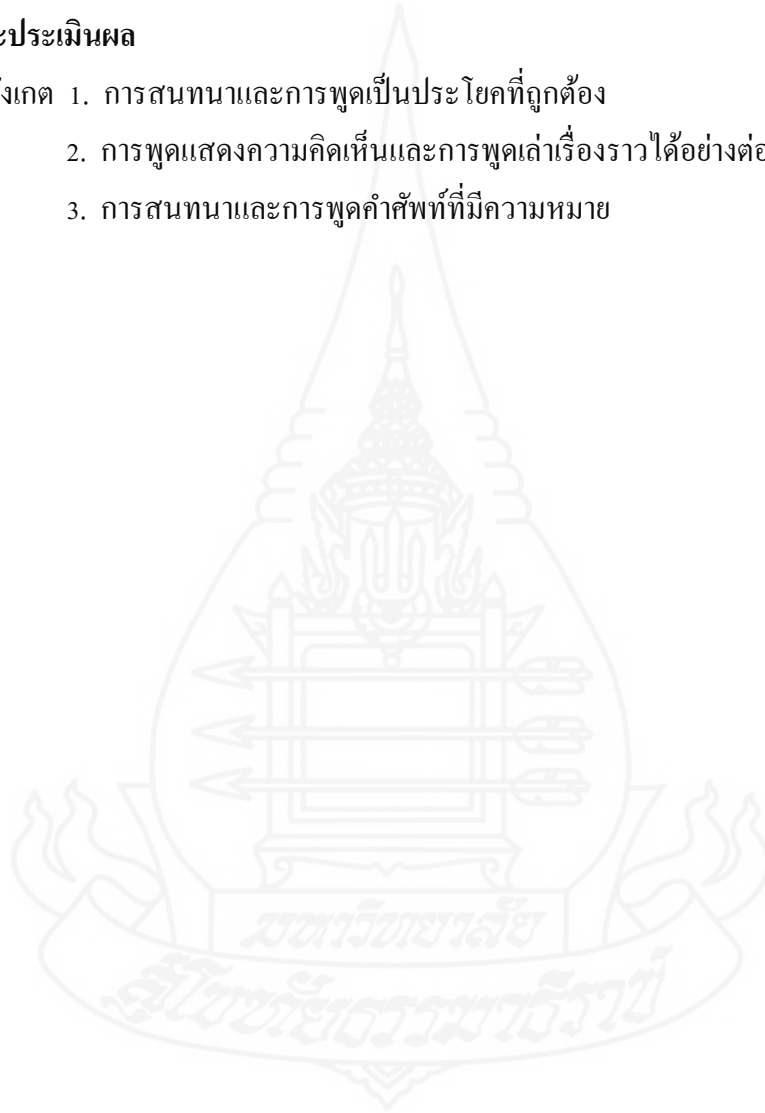
สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ผลงานเด็ก
2. กระดาษแผ่นใหญ่
3. ฟิวเจอร์บอร์ด
4. กรรไกร
5. กาว

6. ที่หนีบกระดาษ
7. โต๊ะญี่ปุ่น
8. ผ้าปูโต๊ะ
9. กระจกต้นไม้
10. ก่องกระดาษ

การวัดและประเมินผล

- สังเกต
1. การสนทนาและการพูดเป็นประโยคที่ถูกต้อง
  2. การพูดแสดงความคิดเห็นและการพูดเล่าเรื่องราวได้อย่างต่อเนื่อง
  3. การสนทนาและการพูดคำศัพท์ที่มีความหมาย

แผนการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น ชั้นอนุบาลปีที่ 2
วันที่ 10 สัปดาห์ที่ 1 - 2 เวลา 40 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กสามารถสนทนาและพูดคำศัพท์ที่มีความหมายได้
2. เพื่อให้เด็กสามารถแสดงความคิดเห็นและพูดเล่าเรื่องราวได้
3. เพื่อให้เด็กสามารถพูดเรียงลำดับเหตุการณ์เกี่ยวกับสัตว์ที่สำรวจได้

กิจกรรม

ขั้นการนำเสนอข้อมูล

1. เด็กและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับสัตว์ท้องถิ่นที่สำรวจโดยครูถามคำถามดังนี้
  - สัตว์ที่หนูเลี้ยงไว้มีอะไรเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เขาอยู่ดีเหมือนเดิมไหม
  - หนูคิดว่าควรทำอะไรกับเขา
  - ถ้าให้เขากลับไปหาแม่ หนูจะคิดถึงเขาไหม เพราะอะไร
2. เด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำเสนอข้อมูลการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น โดยครูเสนอแนะการแบ่งหน้าที่การนำเสนอข้อมูลจากผลงานที่จัดแสดง
3. เด็กแต่ละกลุ่มร่วมกันแบ่งหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ท้องถิ่นจากผลงานที่จัดแสดงดังนี้
  - กลุ่มที่ 1 นำเสนอข้อมูลจากผลงานที่จัดแสดงเกี่ยวกับสัตว์ชนิดที่ 1
  - กลุ่มที่ 2 นำเสนอข้อมูลจากผลงานที่จัดแสดงเกี่ยวกับสัตว์ชนิดที่ 2
4. เด็กและครูร่วมกันสรุปการเรียนรู้เกี่ยวกับการเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น และร่วมกันเก็บผลงานและวัสดุอุปกรณ์ที่จัดแสดง ไปจัดไว้ตามมุมภายในห้องเรียน
5. เด็กและครูนำสัตว์ที่เลี้ยงไว้คืนสู่ธรรมชาติ

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ผลงานเด็ก
2. กระดาษแผ่นใหญ่
3. ฟิวเจอร์บอร์ด
4. โตะญี่ปุ่น
5. ผ้าปูโต๊ะ
6. สัตว์ที่เด็กศึกษาสำรวจ
7. บริเวณ โรงเรียนที่สัตว์เคยอาศัยอยู่

8. กระจ่างต้นไม้

9. กล้องกระดาษ

การวัดและประเมินผล

สังเกต 1. การสนทนาและการพูดคำศัพท์ที่มีความหมาย

2. การแสดงความคิดเห็นและการพูดเล่าเรื่องราวต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

3. การพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ก่อนและหลังได้

ภาคผนวก ก

แบบวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย

แบบวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย

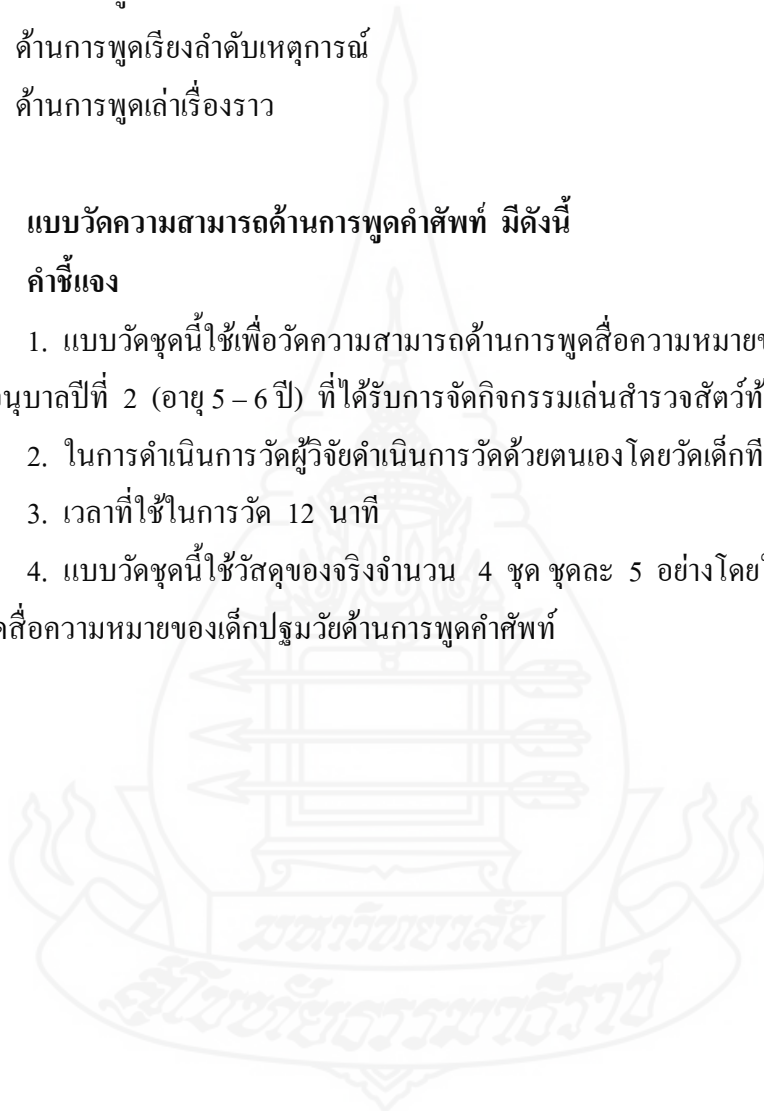
ประกอบด้วย 4 ด้านดังนี้

1. ด้านการพูดคำศัพท์
2. ด้านการพูดเป็นประโยค
3. ด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์
4. ด้านการพูดเล่าเรื่องราว

1. แบบวัดความสามารถด้านการพูดคำศัพท์ มีดังนี้

คำชี้แจง

1. แบบวัดชุดนี้ใช้เพื่อวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 (อายุ 5 – 6 ปี) ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น
2. ในการดำเนินการวัดผู้วิจัยดำเนินการวัดด้วยตนเองโดยวัดเด็กทีละคน
3. เวลาที่ใช้ในการวัด 12 นาที
4. แบบวัดชุดนี้ใช้วัสดุของจริงจำนวน 4 ชุด ชุดละ 5 อย่างโดยใช้วัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยด้านการพูดคำศัพท์

แบบวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยด้านการพูดคำศัพท์
แบบวัดความสามารถด้านการพูดคำศัพท์ที่มีจำนวน 4 ชุด ชุดละ 5 อย่าง
คำสั่ง ให้หนูดูวัสดุของจริงเหล่านี้ว่ามีอะไรบ้าง และให้หนูชี้วัสดุทีละอย่างพร้อมกับบอกชื่อวัสดุ
แต่ละอย่างว่าชื่ออะไร

ชุดที่ 1

ชุดที่ 2

ชุดที่ 3

ชุดที่ 4

วิธีดำเนินการวัด

1. ผู้ดำเนินการวัดเตรียมตัวก่อนวัดดังนี้
  - 1.1 ผู้ดำเนินการวัดแสดงความเป็นกันเองทำให้ผู้รับการวัดไม่กังวลมีความมั่นใจและให้ความร่วมมือทำแบบวัดเป็นอย่างดี
  - 1.2 เตรียมนาฬิกาที่เที่ยงตรง 1 เรือนและดินสอหรือปากกา
  - 1.3 เตรียมวัสดุที่เป็นของจริงใช้วัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูด คำศัพท์ และแบบบันทึกคะแนนวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย
2. ผู้ดำเนินการวัดแนะนำและอธิบายการทำแบบวัดให้เด็กเข้าใจอย่างถูกต้องชัดเจนดังนี้
  - 2.1 ดำเนินการวัดโดยผู้วัดให้เด็กพูดคำศัพท์ โดยให้เด็กชี้วัสดุของจริงทีละอย่างพร้อม กับบอกชื่อวัสดุแต่ละอย่างว่าชื่ออะไร
  - 2.2 ผู้ดำเนินการวัดบันทึกคำพูดและบันทึกคะแนนตามแบบบันทึกคะแนนวัดความสามารถด้านการพูดคำศัพท์ของเด็กปฐมวัย
3. เมื่อเสร็จสิ้นการวัดผู้วัดดำเนินการดังนี้
  - 3.1 ตรวจสอบชื่อ นามสกุลของผู้เข้ารับการวัดให้ถูกต้อง
  - 3.2 ตรวจสอบและเก็บแบบวัดและคู่มือการวัดให้เรียบร้อย

สภาพแวดล้อมในการวัด

จัดสถานที่ในการวัดให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้เข้ารับการวัด โดยจัดสถานที่ภายในห้องให้อยู่ในสภาพที่สะดวกสบาย จัดโต๊ะ เก้าอี้ ให้เหมาะสมกับผู้เข้ารับการวัด มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวกสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นกันเอง ทำให้ผู้เข้ารับการวัดไม่มีความกังวล มีความมั่นใจกล้าพูดและให้ความร่วมมือในการวัดเป็นอย่างดี

วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการวัด

- เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการวัดดังนี้
1. แบบวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยด้านการพูดคำศัพท์ โดยใช้วัสดุของจริง
  2. แบบบันทึกคะแนนวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดคำศัพท์
  3. นาฬิกาที่เที่ยงตรง 1 เรือน และดินสอหรือปากกาสำหรับใช้บันทึกคะแนนและบันทึกคำพูดเด็ก

เกณฑ์การให้คะแนนในการวัด

เกณฑ์การให้คะแนนในการวัดความสามารถด้านการพูดคำศัพท์ วัดเป็นคะแนนในแต่ละชุด และแต่ละชุดคะแนนเต็ม 5 คะแนน รวม 4 ชุด 20 คะแนน มีเกณฑ์การวัดดังนี้

- บอกชื่อวัสดุของจริงได้ถูกต้อง ได้ 1 คะแนน
- บอกชื่อวัสดุของจริงไม่ถูกต้องหรือไม่พูด ได้ 0 คะแนน

บทบาทครูในการวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดคำศัพท์

บทบาทครูในการวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดคำศัพท์ เพื่อให้การดำเนินการวัดเป็นไปด้วยดี ครูควรคำนึงถึงบทบาทของตนเองดังนี้

1. สำรวจความเรียบร้อยของสถานที่ทำการวัด และจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการวัดให้เรียบร้อย
2. ศึกษาคู่มือและแบบวัดความสามารถด้านการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยให้เข้าใจก่อนทำการวัด
3. สร้างข้อตกลงกับเด็กก่อนทำการวัด
4. แนะนำและอธิบายวิธีการวัดให้เด็กเข้าใจอย่างถูกต้องชัดเจน
5. นำวัสดุที่เป็นของจริงที่ใช้ในการวัดมาให้เด็กดูทีละชุด และให้เด็กพูดคำศัพท์ โดยบอกชื่อวัสดุของจริงทีละอย่างทีละชุด
6. ชมเชยให้กำลังใจและเสริมแรงในโอกาสที่เหมาะสม
7. บันทึกคำพูดเด็กลงในแบบบันทึกคะแนนวัดความสามารถด้านการพูดคำศัพท์และตรวจชื่อ – สกุลเด็กให้ถูกต้อง
8. ตรวจสอบและสรุปคะแนนพร้อมกับเก็บแบบวัดและคู่มือในการวัดให้เรียบร้อย

บทบาทเด็กในการวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดคำศัพท์

1. ร่วมกับครูในการเตรียมการวัด
  2. ปฏิบัติตามข้อตกลงในการวัด
  3. ดูวัสดุที่เป็นของจริงให้ดีและฟังคำถามให้เข้าใจ
  4. พูดสื่อความหมายเป็นคำศัพท์โดยบอกชื่อวัสดุของจริงทีละอย่าง จำนวน 4 ชุด
- ชุดละ 5 อย่างจนครบทุกชุด

2. แบบวัดความสามารถด้านการพูดเป็นประโยค

คำชี้แจง

1. แบบวัดชุดนี้ใช้เพื่อวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยด้านการพูดเป็นประโยค ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 (อายุ 5 – 6 ปี) ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น
2. ในการดำเนินการวัดผู้วิจัยดำเนินการวัดด้วยตนเอง โดยวัดเด็กทีละคน
3. เวลาที่ใช้ในการวัด 12 นาที
4. แบบวัดชุดนี้มีจำนวน 4 ชุด ชุดละ 3 ภาพ โดยใช้วัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยด้านการพูดเป็นประโยค

แบบวัดความสามารถด้านการพูดเป็นประโยคของเด็กปฐมวัย

แบบวัดความสามารถด้านการพูดเป็นประโยคมีจำนวน 4 ชุด ชุดละ 3 ภาพ

คำสั่ง ให้นำรูปภาพทีละภาพแล้วบอกครูว่าในภาพ มีใคร กำลังทำอะไร อยู่ที่ไหน

ชุด 1

ชุด 2

ชุด 4

วิธีดำเนินการวัด

1. ผู้ดำเนินการวัดเตรียมตัวก่อนวัดดังนี้
  - 1.1 ผู้ดำเนินการวัดต้องแสดงความเป็นกันเอง ทำให้ผู้รับการวัดไม่กังวล มีความมั่นใจและร่วมมือทำแบบวัดด้วยความเต็มใจ
  - 1.2 เตรียมนาฬิกาที่เที่ยงตรง 1 เรือน และดินสอ
  - 1.3 เตรียมแบบวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดประโยชน์ของเด็กปฐมวัย
2. ผู้ดำเนินการวัดแนะนำและอธิบายการทำแบบวัดให้เด็กเข้าใจอย่างถูกต้องชัดเจนดังนี้
  - 2.1 ดำเนินการวัดโดยผู้วัดให้ได้คุณภาพ ทีละชุด ทีละภาพ แล้วให้เด็กพูดเป็นประโยคว่าในภาพ มีใคร กำลังทำอะไร อยู่ที่ไหน
  - 2.2 ผู้ดำเนินการวัดบันทึกคำพูดและบันทึกคะแนนตามแบบบันทึกคะแนนวัดความสามารถด้านการพูดเป็นประโยชน์ของเด็กปฐมวัย
3. เมื่อเสร็จสิ้นการวัดผู้วัดดำเนินการดังนี้
  - 3.1 ตรวจสอบชื่อ นามสกุลของผู้เข้ารับการวัดให้ถูกต้อง
  - 3.2 ตรวจสอบและเก็บแบบวัดและคู่มือดำเนินการวัดให้เรียบร้อย

สภาพแวดล้อมในการวัด

จัดสถานที่ในการวัดให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้เข้ารับการวัด โดยจัดสถานที่ภายในห้องให้อยู่ในสภาพที่สะดวกสบาย จัดโต๊ะ เก้าอี้ ให้เหมาะสมกับผู้เข้ารับการวัด มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวกสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นกันเอง ทำให้ผู้เข้ารับการวัดไม่มีความกังวล มีความมั่นใจกล้าพูดและให้ความร่วมมือในการวัดเป็นอย่างดี

วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการวัด

- เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการวัดดังนี้
1. เตรียมแบบวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยด้านการพูดเป็นประโยคโดยใช้รูปภาพ
  2. เตรียมแบบบันทึกคะแนนวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมาย ด้านการพูดเป็นประโยชน์ของเด็กปฐมวัย
  3. เตรียมนาฬิกาที่เที่ยงตรง 1 เรือน และดินสอหรือปากกาสำหรับใช้บันทึกคะแนนและบันทึกคำพูดเด็ก

เกณฑ์การให้คะแนนในการวัด

เกณฑ์การให้คะแนนในการวัดความสามารถด้านการพูดเป็นประโยค วัดเป็นคะแนนในแต่ละชุด และแต่ละชุดคะแนนเต็ม 3 คะแนนรวม 4 ชุด 12 คะแนน มีเกณฑ์การวัดดังนี้

- พูดได้ว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน ได้ถูกต้องสัมพันธ์กัน ได้ 1 คะแนน
- พูดไม่ได้หรือไม่พูด ได้ 0 คะแนน

บทบาทครูในการวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดเป็นประโยค

บทบาทครูในการวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดเป็นประโยค เพื่อให้การดำเนินการวัดเป็นไปด้วยดี ครูควรคำนึงถึงบทบาทของตนเองดังนี้

1. สำรวจความเรียบร้อยของสถานที่วัดและจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการวัด
2. ศึกษาคู่มือและแบบวัดความสามารถด้านการพูดเป็นประโยคให้เข้าใจก่อนทำการวัด
3. สร้างข้อตกลงกับเด็กก่อนทำการวัด
4. แนะนำและอธิบายวิธีการวัดให้เด็กเข้าใจอย่างถูกต้องชัดเจน
5. นำภาพที่ใช้ในการวัดมาให้เด็กดูทีละชุด ทีละภาพ แล้วตั้งคำถามให้เด็กพูดเป็น

ประโยคว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน

6. ชมเชยให้กำลังใจและเสริมแรงในโอกาสที่เหมาะสม
7. บันทึกคำพูดเด็กลงในแบบบันทึกคะแนนวัดความสามารถด้านการพูดเป็นประโยค

และตรวจสอบชื่อ - สกุลเด็กให้ถูกต้อง

8. ตรวจสอบและสรุปคะแนน พร้อมกับเก็บแบบวัด และคู่มือในการวัดให้เรียบร้อย

บทบาทเด็กในการวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดเป็นประโยค

1. ร่วมกับครูในการเตรียมการวัด
2. ปฏิบัติตามข้อตกลงในการวัด
3. ดูภาพให้ดีและฟังคำถามให้เข้าใจ
4. พูดสื่อความหมายเป็นประโยคทีละชุด ทีละภาพ จนครบทุกชุด

3. แบบวัดความสามารถด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์

คำชี้แจง

1. แบบวัดชุดนี้ใช้เพื่อวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 (อายุ 5 – 6 ปี) ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น
2. ในการดำเนินการวัดผู้วิจัยดำเนินการวัดด้วยตนเอง โดยวัดเด็กทีละคน
3. เวลาที่ใช้ในการวัด 12 นาที
4. แบบวัดชุดนี้มีจำนวน 4 ชุด ชุดละ 3 ภาพ โดยใช้วัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์

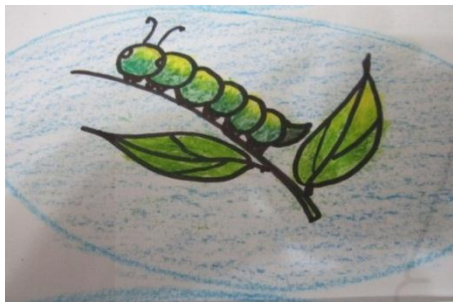
แบบวัดความสามารถด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัย

แบบวัดความสามารถด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์มีจำนวน 4 ชุด ชุดละ 3 ภาพ คำสั่ง ให้นำรูปภาพที่ละภาพแล้วนำภาพมาวางเรียงกันตามลำดับว่า อะไรเกิดก่อนแล้วตามด้วย อะไร และบอกครูว่าในภาพนั้นมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง

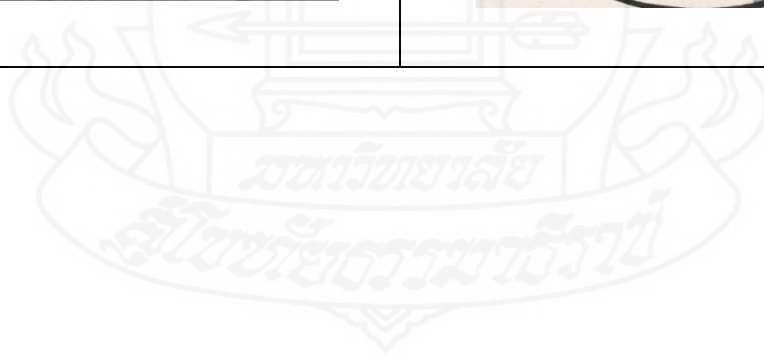
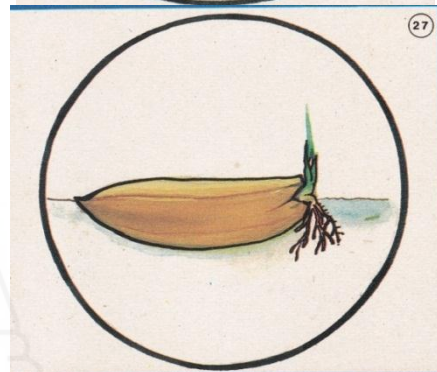
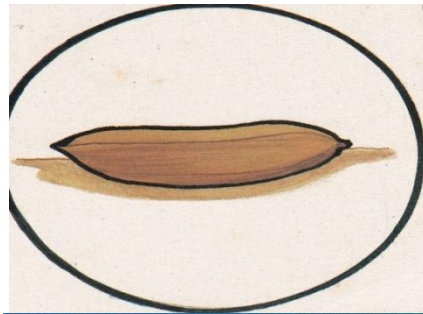
ชุด 1	ชุด 2
	
	
	

ชุด 3

ชุด 4

วิธีดำเนินการวัด

1. ผู้ดำเนินการวัดเตรียมตัวก่อนวัดดังนี้

1.1 ผู้ดำเนินการวัดต้องแสดงความเป็นกันเอง ทำให้ผู้รับการวัดไม่กังวลมีความมั่นใจ และร่วมมือทำแบบวัดด้วยความเต็มใจ

1.2 เตรียมนาฬิกาที่เที่ยงตรง 1 เรือน และดินสอ

1.3 เตรียมแบบวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ และแบบบันทึกคะแนนวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัย

2. ผู้ดำเนินการวัดแนะนำและอธิบายการทำแบบวัดให้เด็กเข้าใจอย่างถูกต้องชัดเจนดังนี้

2.1 ดำเนินการวัดโดยผู้วัดหยิบภาพขึ้นมาดูให้เด็กดูทีละชุด ทีละภาพ แล้วให้เด็กนำภาพมาวางเรียงตามลำดับ แล้วพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ว่าภาพใดเกิดก่อนและภาพใดเกิดทีหลัง

2.2 ผู้ดำเนินการวัดบันทึกคำพูดและบันทึกคะแนนตามแบบบันทึกคะแนนวัดความสามารถด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ของเด็กปฐมวัย

3. เมื่อเสร็จสิ้นการวัดผู้วัดดำเนินการดังนี้

3.1 ตรวจสอบชื่อ นามสกุลของผู้เข้ารับการวัดให้ถูกต้อง

3.2 ตรวจสอบและเก็บแบบวัดและคู่มือดำเนินการวัดให้เรียบร้อย

สภาพแวดล้อมในการวัด

จัดสถานที่ในการวัดให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้เข้ารับการวัด โดยจัดสถานที่ภายในห้องให้อยู่ในสภาพที่สะดวกสบายจัดโต๊ะ เก้าอี้ ให้เหมาะสมกับผู้เข้ารับการวัด มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวกสร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นกันเอง ทำให้ผู้เข้ารับการวัดไม่มีความกังวล มีความมั่นใจกล้าพูดและให้ความร่วมมือในการวัดเป็นอย่างดี

วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการวัด

เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการวัดดังนี้

1. เตรียมแบบวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ โดยใช้รูปภาพ

2. เตรียมแบบบันทึกคะแนนวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์

3. นาฬิกาที่เที่ยงตรง 1 เรือน และดินสอหรือปากกาสำหรับใช้บันทึกคะแนนและบันทึกคำพูดเด็ก

เกณฑ์การให้คะแนนในการวัด

เกณฑ์การให้คะแนนในการวัดความสามารถด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ วัดเป็นคะแนนในแต่ละชุดและแต่ละชุดคะแนนเต็ม 3 คะแนนรวม 4 ชุด 12 คะแนนเกณฑ์การวัดดังนี้มีดังนี้

- เรียงภาพและพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ ได้ถูกต้อง ได้ 1 คะแนน
- เรียงภาพและพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ไม่ถูกต้องหรือไม่พูด ได้ 0 คะแนน

บทบาทครูในการวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์

บทบาทครูในการวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ เพื่อให้การดำเนินการวัดเป็นไปด้วยดี ครูควรคำนึงถึงบทบาทของตนเองดังนี้

1. สำรวจความเรียบร้อยของสถานที่วัดและจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการวัดให้เรียบร้อย
2. ศึกษาคู่มือและแบบวัดความสามารถด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ให้เข้าใจก่อนทำการวัด
3. สร้างข้อตกลงกับเด็กก่อนทำการวัด
4. แนะนำและอธิบายวิธีการวัดให้เด็กเข้าใจอย่างถูกต้องชัดเจน
5. นำภาพที่ใช้ในการวัดมาให้เด็กดูทีละชุด ทีละภาพ แล้วให้เด็กนำภาพมาวางเรียงกันตามลำดับและพูดเรียงลำดับเหตุการณ์ว่าภาพใดเกิดก่อนและภาพใดเกิดทีหลัง
6. ชมเชยให้กำลังใจและเสริมแรงใน โอกาสที่เหมาะสม
7. บันทึกคำพูดเด็กลงในแบบบันทึกคะแนนวัดความสามารถด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์และตรวจข้อ - สกิลเด็กให้ถูกต้อง
8. ตรวจสอบและสรุปคะแนนพร้อมกับเก็บแบบวัดและคู่มือในการวัดให้เรียบร้อย

บทบาทเด็กในการวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดเรียงลำดับเหตุการณ์

1. ร่วมกับครูในการเตรียมการวัด
2. ปฏิบัติตามข้อตกลงในการวัด
3. ดูภาพให้ดีและฟังคำถามให้เข้าใจ
4. เรียงภาพและพูดเรียงลำดับเหตุการณ์จากภาพ ทีละชุด ทีละภาพ จำนวน 4

ชุด 3 ภาพ จนครบทุกชุด

4. แบบวัดความสามารถด้านการพูดเล่าเรื่องราว

คำชี้แจง

1. แบบวัดชุดนี้ใช้เพื่อวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยด้านการพูดเล่าเรื่องราวระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 (อายุ 5 – 6 ปี) ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นสำรวจสัตว์ท้องถิ่น
2. ในการดำเนินการวัดผู้วิจัยดำเนินการวัดด้วยตนเอง โดยวัดเด็กทีละคน
3. เวลาที่ใช้ในการวัด 12 นาที
4. แบบวัดชุดนี้มีจำนวน 4 ชุด ชุดละ 1 ภาพ โดยใช้วัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยด้านการพูดเล่าเรื่องราว

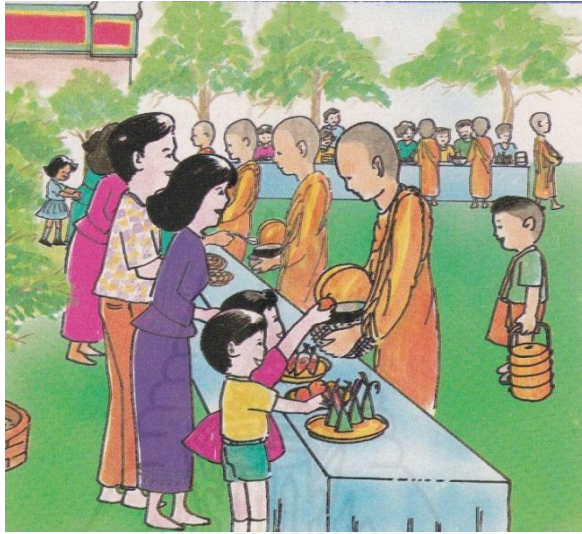

แบบวัดความสามารถด้านการพูดเล่าเรื่องราวของเด็กปฐมวัย

แบบวัดความสามารถด้านการพูดเล่าเรื่องราวมีจำนวน 4 ชุด ชุดละ 1 ภาพ

คำสั่ง ให้หนูดูภาพแล้วพูดให้ครูฟังว่าในภาพมีใครบ้าง พวกเขาทำอะไรกัน อยู่ที่ไหน และมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง

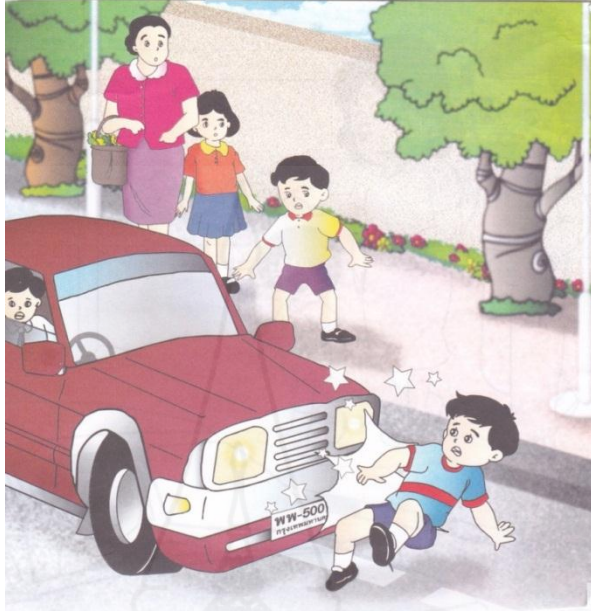
ชุด 1

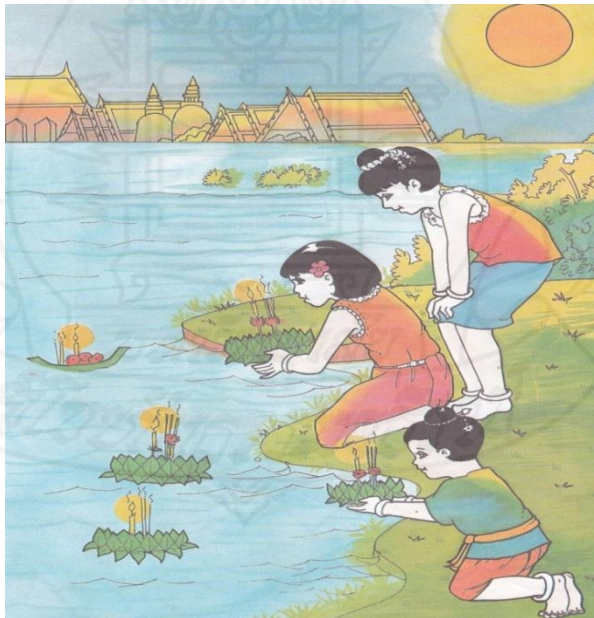
ชุด 2

រូប 3

រូប 4

วิธีดำเนินการวัด

1. ผู้ดำเนินการวัดเตรียมการก่อนวัดดังนี้

1.1 ผู้ดำเนินการวัดต้องแสดงความเป็นกันเอง ทำให้ผู้รับการวัด ไม่กังวลมีความมั่นใจ และร่วมมือทำแบบวัดด้วยความเต็มใจ

1.2 เตรียมนาฬิกาที่เที่ยงตรง 1 เรือน และคินสอ

1.3 เตรียมแบบวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดเล่าเรื่องราวและแบบบันทึกคะแนนวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดเล่าเรื่องราวของเด็กปฐมวัย

2. ผู้ดำเนินการวัดแนะนำและอธิบายการทำแบบวัดให้เด็กเข้าใจอย่างถูกต้องชัดเจนดังนี้

2.1 ดำเนินการวัดโดยผู้วัดหยิบภาพขึ้นมาดูให้เด็กดูทีละชุด ทีละภาพ แล้วให้เด็กพูดเล่าเรื่องราวว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

2.2 ผู้ดำเนินการวัดบันทึกคำพูดและบันทึกคะแนนตามแบบบันทึกคะแนนวัดความสามารถด้านการพูดเล่าเรื่องราวของเด็กปฐมวัย

3. เมื่อเสร็จสิ้นการวัดผู้วัดดำเนินการดังนี้

3.1 ตรวจสอบชื่อ นามสกุลของผู้เข้ารับการวัดให้ถูกต้องตรวจและเก็บแบบวัดและคู่มือดำเนินการวัดให้เรียบร้อย

สภาพแวดล้อมในการวัด

จัดสถานที่ในการวัดให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อผู้เข้ารับการวัด โดยจัดสถานที่ภายในห้องให้อยู่ในสภาพที่สะดวกสบาย จัดโต๊ะ เก้าอี้ให้เหมาะสมกับผู้เข้ารับการวัด มีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก สร้างบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นกันเองกับเด็กทำให้ผู้เข้ารับการวัดไม่มีความกังวล มีความมั่นใจ กล่าวพูดและให้ความร่วมมือในการวัดเป็นอย่างดี

วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการวัด

เตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการวัดดังนี้

1. เตรียมแบบวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยด้านการพูดเล่าเรื่องราว โดยใช้รูปภาพ

2. เตรียมแบบบันทึกคะแนนวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดเล่าเรื่องราว

3. นาฬิกาที่เที่ยงตรง 1 เรือน และคินสอหรือปากกาสำหรับใช้บันทึกคะแนนและบันทึกคำพูดเด็ก

เกณฑ์การให้คะแนนในการวัด

เกณฑ์การให้คะแนนในการวัดความสามารถด้านการพูดเล่าเรื่องราว วัดเป็นคะแนนในแต่ละชุด และแต่ละชุดคะแนนเต็ม 3 คะแนนรวม 4 ชุด 12 คะแนน มีเกณฑ์การวัดดังนี้

- พูดได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ได้เป็นเรื่องราวต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ได้ 3 คะแนน

- พูดได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เป็นเรื่องราวแต่ไม่ต่อเนื่อง ได้ 2 คะแนน

- พูดได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ไม่เป็นเรื่องราวต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ได้ 1 คะแนน

- พูดเล่าเรื่องราวไม่ได้หรือไม่พูด ได้ 0 คะแนน

บทบาทครูในการวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดเล่าเรื่องราว

บทบาทครูในการวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดเล่าเรื่องราว เพื่อให้การดำเนินการวัดเป็นไปด้วยดี ครูควรคำนึงถึงบทบาทของตนเองดังนี้

1. ตรวจสอบความเรียบร้อยของสถานที่วัดและจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการวัด
2. ศึกษาคู่มือและแบบวัดความสามารถด้านการพูดเล่าเรื่องราวให้เข้าใจก่อนทำการวัด
3. สร้างข้อตกลงกับเด็กก่อนทำการวัด
4. แนะนำและอธิบายวิธีการวัดให้เด็กเข้าใจอย่างถูกต้องชัดเจน
5. นำภาพที่ใช้ในการวัดมาให้เด็กดูทีละชุด ทีละภาพ แล้วให้เด็กพูดเล่าเรื่องราวว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไรให้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน
6. ชมเชยให้กำลังใจและเสริมแรงในโอกาสที่เหมาะสม
7. บันทึกคำพูดเด็กลงในแบบบันทึกคะแนนวัดความสามารถด้านการพูดเล่าเรื่องราวและตรวจสอบชื่อ - สกุลเด็กให้ถูกต้อง

8. ตรวจสอบและสรุปคะแนนพร้อมกับเก็บแบบวัดและคู่มือในการวัดให้เรียบร้อย

บทบาทเด็กในการวัดความสามารถทางการพูดสื่อความหมายด้านการพูดเล่าเรื่องราว

1. ร่วมกับครูในการเตรียมการวัด
2. ปฏิบัติตามข้อตกลงในการวัด
3. ดูภาพให้ดีและฟังคำถามให้เข้าใจ
4. พูดเล่าเรื่องราวจากภาพ ทีละชุด ทีละภาพ จำนวน 4 ชุด ชุดละ 1 ภาพ

จนครบทุกชุด

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางชลิลา บุญบงก์
วัน เดือน ปีเกิด	21 พฤศจิกายน 2494
สถานที่เกิด	อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยครูสุรินทร์
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนอนุบาลยางชุมน้อย (หน่วยคุรุราษฎร์รังสรรค์) จังหวัดศรีสะเกษ
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการพิเศษ

